XIV. évfolyam. Budapest. 75. szám. Kedd, 1880. márczius 16.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal:
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. szám.
Csak bérmentes levelek fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem küldetnek.
Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetések és nyiltterek
felvétetnek árszabály szerint
a kiadó hivatalban:
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. sz.
Hirdetések felvétetnek a külföldön:
Bécsben: Oppelik A.-nál, Stubenbastei Nr. 2. *Mosse Rudolfnál*, Seilerstätte Nr. 2. *Haasenstein és Voglernél*, Wallfischgasse 10. *Daube G. L. és társ.-nál*, Wollzeile Nr. 12.
Párisban: Havas, Laffite & Comp.-nál, Place de la Bourse.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és társ.-nál.

A mai ülés,

— márez. 15.

Mintha e nagy nap emlékezetének hatása elhatott volna a mai 32-ik évfordulóra is, — azt kell hinnünk, ez a nap nem volt olyan, mint a többi. Legalább Tisza Kálmán és pártja nem tekinthetik olyannak.

Szájbely közigazgatási bíróságot sürgető határozati javaslatának indokolása s Thaly Kálmán rövid felszólalása után Tisza beszélt, kiterjeszkedvén a korrupczióra is, melynek elősegitésével szerinte a kormányt vádolni nem lehet. Az, hogy kóros állapotok most nagyobb számmal jönnek napvilágra, csak azt bizonyitja, hogy most szigorubb az ellenőrzés. A legtöbb botrányos visszaélés a multban, részben 1867 előtt kezdődött, s hogy most kiderül, azt mutatja, hogy a kormány nem akarja türni. Egyébiránt ily eset legföljebb ha 40 került elő öt év alatt s ennyi más országokban is előfordul, csakhogy más országok nem publikálják a nemzeti romlás jele gyanánt.

Tisza beszéde után, melyet belügyi tárczája általános tárgyalása alkalmából tartott, Simonyi Iván rövid felszólalása után Grünwald Béla beszélt, jó két óra hosszáig, ugy, hogy az ülés csak ½3-kor ért véget.

Grünwald a közigazgatási reform terve ellen intézett támadásokat igyekezett elháritani s behatóan, egész a részletekig taglalá a jelen közigazgatási rendszer hiányait s végig ment annak minden ágazatán a községi, városi, megyei közigazgatáson, hosszabban időz a közigazgatási bizottság birálata mellett, s kimutatván, hogy a kormánynak a közigazgatás reformjára megállapodása nincs, sőt még positiv eszméi sincsenek.

Aztán áttért a belügyminiszter által is érintett korrupczióra s ugy találta, hogy abban nem olyan ártatlan a kormány, mint a milyennek magát hirdeti. Bünrészesévé válik, ha nem is az egyes konkrét bünesetekben, de magának a korrupcziónak, azzal, hogy maga is hanyag kötelessége teljesitésében s mig más államokban az a szabály, hogy a felsőbb hatóság sürgeti a késedelmező alantasabbat az ügyek gyorsabb elintézésére, itt megforditva van a dolog: a közigazgatás alsóbb közegei sürgetik a legmagasabbat és sürgetik sokszor — egészen hiába. Ezzel példát szolgáltat a kormány és pedig rosz példát.

De más része is van az erkölcsi süllyedésben. Kellő ellenőrzést se gyakorol s a tudomására is esett visszaéléseket láttatlanná teszi, a mig lehet. Saját alispánsága idejéből sorolt elő erre példákat, midőn kérlelhetlen szigor alkalmazását sürgette bizonyos üzelmek intézőire, s midőn a kormány több heti gondolkozás után egyszerüen visszaküldé az ügyiratokat s büntetlenül meneküllek el a bünösök.

Nehezek és lesujtók voltak e vádak egy oly férfi szájából, kiről nehéz elképzelni, hogy szenvedély vagy a közérdeken kivül egyéb is vezeti, egy oly férfi szájából, ki még nem rég a kormány hivei közzé tartozott s a belügyminiszternek, ugy látszik, bizalmasabb embere volt. Csendben, feszült figyelemmel hallgatta a ház Grünwald komoly hangon tartott előadását s a jobb oldali képviselők arczán félreismerhetetlen volt a kényelmetlen érzet, sőt a megdöbbenés, melyet a beszéd okozott.

A figyelem a legfeszültebb lőn akkor, midőn Grünwald a miniszterelnökhöz még 1877-ben fölterjesztett jelentéséből olvasott föl egyes helyeket, részben annak igazolására, hogy őt most sem az ellenzéki állás tekintete vezeti, mert már akkor is ugyanazokat a nézeteket vallotta, ugyanazon veszélyekre mutatott rá s ugyanazon módokat ajánlá azok elkerülésére.

Beszéde nagy hatást tett. Még azok is, kik azt, a mi benne positivum, nem helyeslik s a közigazgatásnak olyatén reformjára nézve, mint azt ő tervezi, ellentétes nézetben vannak vele, — a megdöbbenés bizonyos nemével hallgatták annak kritikai részét, melynél bebizonyitá, hogy nem a theóriából, hanem a való életből meriti amaz érveket, melyeket részint a fenálló közigazgatási rendszerben magában található hiányok ellen, de még inkább ama mód ellen fölhozott, melylyel a kormány e rendszert a kezelésben még roszszabbá, tarthatatlanná teszi.

Támadásának éle kivált ez ellen s ebben is leginkább maga a kormány feje ellen volt intézve, kitől megtagadá a képességet, a kellő erélyt és komoly akaratot a helyzeten segiteni.

Máskor minő zugás és zajongás fogadta a kormánypárt padjairól az ily vádakat! ma csendesen hallgatták s alig tettek ellenvetést, mikor Grünwald sajnálatát fejezte ki, hogy Tisza Kálmánban ismét egy kiváló magyar embert veszit el a haza, embert, ki odáig járta le magát, hogy többé nem használhat se nemzetének, se a dynasztiának, s a hova keze ér, mindenütt csak rom és pusztulás jelzi annak nyomát.

Már fél háromra járt az idő, midőn Grünwald befejező beszédét, mely elől a jobboldali padokról számosan elmenekültek. Tisza az előhaladott idő daczára szükségét érezé, hogy fölszólaljon. Ugy látszik, észrevette a multkor Apponyi beszédére adott válasza alkalmával, hogy a védelem terén nincsen szerencséje s most védelem helyett támadott. Szemére vetette Grünwaldnak, hogy ha már 1877-ben akként gondolkozott, mint ma: fejtse meg, hogyan tartozhatott ahhoz a párthoz, mely őt támogatta? S ha tőle már akkor minden képességet megtagadott: hogyan mondhatta neki a kormánypártból kiválása előtt egy nappal, hogy „csupán csak tőlem várja Magyarország reorganizáczióját?“

E szavakra oly jelenet következett, minőhöz hnsonlót még nem jegyzett föl az ujabb alkotmányos korszak. Grünwald fölállt s megmagyarázva, miért csatlakozott kezdetben a kormánypárthoz, — a miniszterelnöknek azon állitását, hogy ő négy szem között azt mondta volna, hogy csak Tisza Kálmánt tartja Magyarország reorganizácziójára képesnek egyszerüen, szárazon tagadásba vette. „Még parlamentárisan körülirni sem kivánom, mondá, hogy nem igaz.“

Tisza még néhány szót mondott, melyben állitását bizonyitani igyekezett, mire az ülés igen komoly hangulatban feloszlott.

Általános a nézet, hogy Grünwald mai beszéde nagyobb következmények nélkül nem marad.

Budapest, márczius 15.

Grünwald Béla mai beszéde, mely néhol a leleplezések erejével hatott a házra, kormánypárti körökben, mint halljuk, rendkivüli izgatottságot keltett. Beismerik, hogy kormány ellen ritkán intéztetett ennél keményebb támadás. A mi a feszült hangulatot még fokozza, az a zárjelenet volt, melyben Grünwald Tisza Kálmánnak egy rá vonatkozó állitását egyszerüen „nem igaznak“ jelentette ki. Mint értesülünk, több kormánypárti képviselő rögtön az ülés után tanácskozásra gyült össze, melyben arról volt szó, hogy a kormányelnök e meghazudtolásával szemben mi legyen a teendő?

A képviselőház zárszámadási bizottsága tegnap d. e. 11 órakor Prileszky Tádé elnöklete alatt tartott ülésében megkezdette az 1878. évi állami zárszámadás tárgyalását.

Elnök inditványa folytán megállapittatott, hogy előbb az egyes tárczák számadásainak megvizsgálása eszközöltetik s annak bevégzése után fog az egészet felölelő általános rész megállapitása tanácskozás alá vétetni.

Ezen első ülésben referált

1. Semberi István a) a horvát-szlavon beligazgatási; b) Fiume; c) állami számvevőszék; d) miniszterelnökség; e) ő felsége személyekörüli miniszter, horvát miniszter — fejezetek alatt levő zárszámadási részekről;

2. Lukács László a) az államadósságok és b) vasuti kamatbiztositási előlegek czime alatti fejezetekről.

3. Zalay István a honvédelmi miniszterium zárszámadásáról;

4. Andrássy Gyula a) a királyi udvartartás; b) kabinet iroda; c) országgyülés; d) közösügyi kiadások; e) központi nyugdijak és f) nyugdijak czimü fejezetekről;

5. Dacsó Pál a belügyminiszterium, továbbá

6. Tomesányi László a vallás közoktatási — s végre

7. Dőry Dénes az igazságügyminiszter zárszámadásáról.

A zárszámadások egyes apróbb megjegyzések mellett helyeseknek és elfogásra ajánlandóknak találhattak.

A következő ülés folyó hó 16-án esti 6 órakor lesz.

Budapest, márczius 15.

Orlow herczeg tüntetésszerüleg maradt el az elyséeből és Freycinet miniszterelnök társas-estélyéről. A Hartmann-ügy még nem ért véget, s az orosz kormány legközelébb jegyzéket küld a d'Orsay-partra. Pétervárott nagyon el vannak keseredve a miatt, hogy Hartmann szabadlábra helyezése oly gyorsan történt.

Pétervárról következőket irják márczius 11-diki kelettel: „A harmadik rendőrségi osztály főnöke, Drentelen tábornok már megkapta elbocsátási iratát, melyet pár nap multán fognak nyilvánosságra juttatni. A sajtóbiróság főnöke, Grigorjew tanácsos szintén elhagyja állását. A közoktatásügyi miniszternek lemondása, melynek már korábban hire járt, ismét előtérbe lép. Lóris-Melikoff kezdeményezése folytán Trubnikow hirlapszerkesztő, ki a legközelebb megjelenő „Bereg,“ („A part“) czimü hivatalos lap programmját kidolgozta, hirlapot fog kiadni, mely a rendőrség ellen emelt magánpanaszokat fogja közölni. A koronázási nap (aug. 26.) alkalmából kilátásba van helyezve a harmadik rendőrségi osztály, és számkivetési jog megszüntetése. Grigorjew és Tolstoj lemondását Loris-Melikoff ténykedésével hozzák kapcsolatba.“ E közlemények eclatans fontossággal birnak; azt jelentik, hogy Loris Meliikoff diktaturája talán mégis ki fogja eszközölni az üdvösebb reformok behozatalát. Az a körülmény, hogy Suwalow gróf rendőrminiszterré, Walujew pedig a belügyek miniszterévé neveztetett ki, e feltevést megszilárditja.

Csak most jutott nyilvánosságra a bolgár fejedelem üdvözlete, melyet a jubilaeum alkalmából Sándor czárhoz intézett. A beszéd márczius második napját a „bolgár nép ünnepnapjának“ proklamálja.

Chinában tudvalevőleg lázadás ütött hi. A pekingi ujság már deczember 28-án jelenlé, hogy Kive-Chouban összeesküvést fedeztek fel, melynek vezérei közül a kolomposokat kivégezték, a kevésbé bünösöket pedig fogságba helyezték. — Most ujra kitört a zavargás, melyről azt állitják, hogy az oroszok müve. Tény, hogy Pétervárott nagyon ügyelnek Chinára s mindent elkövetnek, hogy a chinaiaknak Turkesztánba való esetleges bevonulását meghiusitsák. Erre nézve a következőket irják Tiflisz ből: A chinaiak Kasgar elfoglalása után a pár héttel ezelőtt kimult Jakubbeg fejedelem családját proskribálták, minélfogva a fejedelem elsőszülött fia, Kuli beg beg, számos fivérével együtt Orosz földre menekült. Kaufmann tábornok, Turkesztán kormányzója, szives előzékenységgel fogadta a szökevényeket és választásukra bizta, hogy Taskendben, vagy Samarkandban tartózkodjanak. A menekültek az utóbbit választák lakhelyül. Később a czár Kuli bej beget és Jakub khán nejeit orosz államsegélyben részesité. A herczeg április 25-én proklamácziót intézett Kasper lakóihoz, melyben kijelenté, hogy az ország trónjára igényt tart; felhivta őket, hogy mindaddig békén türjék a chinai jármat, mig a czár segitsége mellett módjában leend a „feketéket“ (chinaiakat) apja országából kitüzni, az izlam uralmát helyreállitani. Az orosz kormány a kasgari trón számára már régóta kiszemelt egy trónkövetelőt, kit legutóbb Taskendbe idéztek, hogy a chinaiak ellenében játszandó szerepre megtanitsák.“

Az észak-amerikai egyesült államok elnökválasztására már folynak az előkészületek. A különböző politikai pártok állami gyülései már választják küldötteiket a pártnak nagy nemzeti gyülésére, mely meg fogja választani a párt jelöltjét, kit a népnek megválasztásra ajánlani fognak. A republikánus párt nemzeti gyülése Chicagoban f. év junius 3-án lesz; a demokrata párt nemzeti gyülésének napja még nincs meghatározva. — A republikánus párt elnök-jelöltjei gyanánt eddig a következőket emlegetik: Első sorban Grant tábornok jön szóba, ki tudvalevőleg már két izben egymásután volt az egyesült államok köztársaságának elnöke. Egy másik republikánus jelölt James Blaine, Maine államból, ki jelenleg a szövetségi senatus tagja s ki egy évtizeden át mint szónok szerepel a képviselőházban. Blaine, kitünő szónok, szellemes, ügyes és népszerü ember. Egy harmadik republikánus jelölt John Shermann pénzügyminiszter, kinek nagy érdemei vannak a köztársaság pénzügyeinek rendezése s a nemzeti hitel emelése körül. A republikanus párt negyedik jelöltje Washburne, ki a porosz-franczia háboru alatt amerikai követ volt Párisban. Washburnet különösen a német elem támogatja. A demokrata párt jelöltjei: Tilden, Bayard, Seymour. Tilden Sámuel a new-yorki volt kormányzó, többszörös milliomos, ki a mult választásnál a mostani elnöknek Hayesnak ellenfele volt s ki ekkor megválasztatása érdekében fél millió dollárt elköltött. Bayard, Delawareból, az Unio legkisebb államából való, becsületes jellem, de nagy befolyása nincsen a demokrata pártnál. A legbefolyásosabb demokratapárti jelölt Seymour exkormányzó New-York államból, egy tapasztalt politikus, incarnatus demokrata s a demokratapárt Nestora. — Az elnökválasztás f. év november havában lesz.

A nihilisták.

A párisi „Lanterne“ egy szentpétervári levelet közöl, mely igen jellemzi a szentpétervári csendéletet s melyet egész terjedelmében közlünk.

Szent-Pétervár, márez. 12.

Szentpétervár tegnap a legnagyobb rémületben volt. Mint bizonyost beszélték, hogy a nihisták a „Gossoudarstenny Bank“ nevü állampénztárt felrobbantották. E merény sikerének kiszámithatlan következményei lettek volna; mert a roppant épület, a megbecsülhetetlen iratok és bizonyitványok s az állampénztár megsemmisülése általános romlást vont volna maga után.

Valóban mióta a nihilista mozgalom a forradalom arányait ölté magára: a kereskedők és tőzsérek a magánbankokból kivették pénzüket s az állampénztárban helyezték el, ugy okoskodván, hogy a hely, hol a közvagyon őriztetik, biztosabb, már csak azért is, mert a kormány a legnagyobb elővigyázattal gondoskodik biztonságáról. Ha a merény sikerül az állampénztár ellen, ez oly csapás Oroszországra, mint akár a bank bukása. Szerencsésen elháriták a csapást és ép az utolsó pillanatban.

A nihilistákról sohasem sejtették, hogy tervezik az állampénztár megsemmisétését. Már megszokták a nihilistáktól, hogy terveiket előre tudják, s ezért az állampénztár igazgatósága és titkos rendőrsége gyanutlan volt és semmiféle kivételes rendelkezéseket nem tett a merénylet meghiusitására.

Egyszer aztán nagyon gyanus tárgyakra bukkantak az épület egyik pinczéjében, t. i. dynamittal és nitroglycerinnel töltött palaczkokra. A rémület nagy volt. Szorgos kutatást tettek a szomszédságokban és fölfedeztek e egy megkezdett földalatti folyosót.

A rendőrség megkettőztette buzgalmát és ravaszságát, hogy a rendkivüli merénylő hurokra kerüljön. Rájöttek, hogy kivált éjjel, a pénztár körül gyanus alakok ólálkodnak. A tömeges letartóztatás nem maradt el; de eddig még semmit sem tudtak meg, olyast nem fogtak el, kit komoly gyanu terhelne.

Ma reggel egy nihilista proklamácziót azt ujságolta, hogy bár a merénylet fölfedeztetett, de az állampénztár légbe fog repülni. Szentpétervár alig képzelhető ijedtségbe esett. Ezer meg ezer óvintézkedést tesznek. Megkettőztették az őröket és őrjáratokat, megnövelték a virrasztók, dvornikok és a putok számát. Különös őrjáratok járják be naponkint 2-szer minden zugot, éjjel háromszor is. A járókelőket ki kérdezik. Megkérdezik nevét, járásának czélját, néha iratait is kikutatják. A tisztviselőket, főleg a németeket, pedig a baltitenger melléki német provincziák nem nagyon szabadelvüek, s ragaszkodnak a czárszársághoz szabadalmaikért, melyeket az oroszok

---

AZ „EGYETÉRTÉS“ TÁRCZÁJA.

A legnagyobb rejtély.

Két érdekes könyv fekszik előttem, midőn e sorokat irom. Egyik Perty Miksa, hirneves berni tanár bölcsészet és orvostudor német müve ily czimmel: „az emberi természet rejtélyes tüneményei“, a másik Dr. Fairfield hirneves amerikai tanár s orvos ily czimü angol értekezése: „egy régi rejtély uj megoldása“. Mindkét egyén a szó szoros értelmében igazi tekintély, s különösen amaz első Európában a szaktudósok között az első helyet foglalja el. Most, midőn Hansen már nemesak Bécsben, de nálunk is nagy port vert föl, ideje, hogy elfogulatlanul s modern tanulmány szempontjából itéljünk a fölött, ha vajjon ez az ember szédelgő-e, mint Bécsben hireszteltték s volt-e helye a nyilvános kutatásnak s mutatványai föliggesztésének?

Arra a kérdésre, ha vajjon szédelgő-e, határozottan tagadólag kell felelnünk, a mi pedig ama másik kérdést illeti, ha vajjon volt-e helye a mutatványok felfüggesztésének, azt kell válaszolnunk: igenis. Megfejtjük miért? A két tudóst hivjuk segitségül.

A hypnotismus az állati delejesség azon ága, melyet a merev tekintet idéz elő. A fogékonyak (mediumok) mereven szegzik szemeiket a homlokukhoz közel tartott fénylő tárgyra s mikor szempilláik a kimerültség folytán csaknem egészen becsukódnak, figyelmök még mindig azon tárgyra összpontosul, mikor aztán a delejező tekintetének befolyása alatt önkivületi állapotba esnek, az érző idegek müködése egy időre megcsökken. Dodds Amerikában a beteg elé egy ónlemezt tart, melynek közepében fénylő rézkorong van illesztve. A beteg addig szemléli ezt mereven, mig nem álomba merül. Catlow Manchesterben a homlok gyöngéd dörzsölése által idéz elő delejes álmot, s egyéb ilyes tüneteket. Braid kisérletei alkalmával a szemteke egy pillanatra összehuzódott, aztán kitágult, rezgő mozgás lőn észlelhető, s az álom bekövetkezett, mit merevség kisér. Aztán bizonyos érző, s szellemi tethetségek lőnek fölizgatva, az izomok tetszés szerint lőnek hajlithatók. A fölizgultságot mozdulatlanság, érzéketlenség kisérte. Az Athos hegyi barátoknál azt a merevséget szintén az idézi elő, hogy ezek merően egy helyre függesztvén szemeiket, beáll a szédülés, mi agyvértódulást idéz elő. A reczehártyára eszközölt erős benyomás szintén ezt eredményezheti. igy például egy lányka, sokáig s erősen nézvén a napba, eskóros rohamba esett, sőt ha az agy megfeszitve erejét, örökösen csak egy tárgy fölött töprenkedik, szintén idézhet elő a testben eskóros rohamot, de csakis az erre fogékony egyéneknél. A delejező is épen igy hat tekintetével a gyöngébb idegzetüre. Gondiers Orbán heves és villámokat szóró tekintetét a londoni apáczák nem állhatták ki, többen közülök elájultak, Broka hirneves párisi sebész 1859-ben egy beteges egyén arcza elé tartott „mintegy tiz eméternyi távolból egy fénylő tárgyat, ráparancsolván, hogy merően nézzen arra. Kevés időre tétlen merevségbe seett.

Ez egytől-egyig kétségbevonhatlan tény. Hogy léteznek oly egyének, kik a fogékonyakat tekintetök hatalmával elaltatják, megmerevitik, akaraterejöktől megfosztják, ezt minden kor tapasztalata igazolja. De hogyan történhetik ez? Mi itt a tényező? Csaknem kézzelfoghatólag be van már bizonyitva, hogy ez a hatás nem pusztán szellemi, de egyuttal anyagi tényező által eszközöltetik. A delejező akaratereje által annak agyából valami tulfinom áram sugárzik ki, átfutja egész szervezetét, mig aztán ujjain, szemein át a delejezett egyénbe szivárog. Igy történhetik aztán, hogy a delezett akaratát s képzelő tehetségét is rabszolgájává teszi. A delejező részéről óriási akaraterő s hosszas gyakorlat igényeltetik, hogy a delejezettben merevséget idézhessen elő. Ekkor annak szivverése, lélekzete gyomormüködése szabályosan tart, csak az izmok önkénytes müködése szüni k meg.

Sajátságosabbak a tünetek. Az idegek s véredények fokozott tevékenysége folytán magasabb hőmérsék, sőt izzadás, azután göres áll be. Gyöngébb egyéneknél pedig didergés s gyakran élethosszziglan tartó meg-megujuló göres lehet a delejezés eredménye. Jellemző a szempillák sajétságos reszketése, a szemgolyó csaknem mereven fölfelé van szegezve, a pupillák kitágulnak s alig birják el a világosságot. Az arczkifejezés csodálatosan megváltozik s gyakran heves csuklás vesz erőt a mediumon, mely napokig eltarthat. Némelyek a delejezés hatását csakhamar kiheverik, de nem egyszer volt már arra is eset, hogy veszélyes behatása az egész életszervezetet megrongálta, sőt Fairfiield szemtanuja volt, hogy egy gyöngébb idegzetü medium a mutatvány közben halt meg s Mr. Home teljesen elvesztette egészségét. holott azelőtt semmi baja sem volt. Dr. Fürst, holott izmos athléta volt két-háromszori delejezés után meghalt. S ezek nem légből kapott példák; épen azért Wendt tudor a delejezést határozottan elitéli.

Regazzoni 1850-ben Bernben Perty jelenlétében delejezett négy médiumot; tetszése szerint merevitette meg az egyes tagokat vagy az egész testet. Tüket szurt keresztül ujjaikon a nélkül hogy megszisszentek volna s ha érzékeiket bódította el az égő kén szagát sem érezték, a puskalövést nem hallották. Ekkor fölizgatta ideigeiket s a zeneütenye szerint tánczoltak, viszont, mihelyt akarta, mereven állottak meg, mint valami szobrok, majd egyetlen intésére a földre zuhantak. Rá akarták deriteni, hogy csaló, de nem sikerült, mert az orvosi kar tanuskodott mellette, habár nem helyeselte mutatványait, a mennyiben azok az egyesekre nézve veszélyesekké válhatnak.

Ezt a rejtélyes befolyás a modern tudomány olyan tényezőnek tulajdonitja, mely nem látható ugyan, de létezése alig hozható kétségbe. Ez a tényező az idegüther vagy idegáram, mely az agyból sugárzik ki, körülkeringi az idegeket. Olyanforma ez, mint az önvilágitó testek fénye, mely csak bizonyos térre szoritkozik. Ezt az anyagot hozza müködésbe az akarat. Ez az anyag szivárog át a delejezett egyén idegeibe, s annak is az árad ki, hasonló lehet az elektromáramhoz. Tulfinom tömecsek (atomok áramlata folytán történhetik hát a delejezés, s igy nem tünhetik föl előttünk természetellenesnek. Anyag és mozgás müködnek itt közre, ezt a kettőt egymástól elkülönözni nem lehet. Ez az idegáram (szerven-äther, vagy Nerve-aura) épen ügy közölhető más testekkel mint a fény, mint a hang, vagy pedig az elektrom. A tükör például hiven adja vissza a tárgyak szinét, alakját, s helyzetét. Kell lenni valami elrejtett, belső szervünknek, mely azt a rapportot előidézi, melyből az az idegáram kisugárzik.

Itt az a kérdés adhatja elő magát, miért nem hat hát egyforma erővel minden testre, minden szervezetre. Minden szerves lény rendekezik bizonyos mértékben ily idegárammal, ezt a tudományos világ nem is vonja kétségbe. Igy p. o. vannak kigyók, melyek bizonyos állatokat megbüvölnek. E sajátságos tünet tényezője a kigyó által önkényten kiárasztott s maga körül terjesztett ideg-légkörny. Bruce pedig saját tapasztalata nyomán állitja, hogy Sennaar vidéki szerecseneket a természet oly sajátsagos tekintettel ruházta föl, hogy skorpiók, viperák mit sem ártathatnak nekik. Lindekrancz svéd tudós szerint a laplandiak hasonló módon szeliditik meg a vad kutyákat. A Rarrey-féle lóidomitók titka szintén e finom tényező hatályos erejében rejlik.

Fairfield, ki e téren lankadhatlan buzgalommal fáradozott, hogy sikeres tanulmányokat tehessen, azon tapasztalat igazolta következményre jutott hogy ez az idegáram csakis kisebb-nagyobb mértékben hiányos testszervezetet izgathat föl, oly testszervezeteket, melyekben az eskórral együtt járó tünetek észlelhetők, s ez magyarázza meg az önkivületet, a megmerevedést, a sajátságos látományokat, de egyuttal ebből aztán e mutatványok veszélyes volta is kiderül. Fairfield emlit egy esetet, midőn a medium épen a mutatvány közben halt meg. E rejtélyes tünetek bővebb felvilágositása a szaklapok körébe vág, mi csak vázlatosan ismertettük két orvosi tekintély nézetét oly egyszerü modorban, hogy azt mindenki megérthesse.

Izáh Cal.

„Jótékony czélra.“

— Eredeti vigjáték 3. felvonásban. Irta Berczik Árpád. Először adatott a Népszinházban márczius 14-én —

A kerepesi ut tulsó végén tegnap este előadott ujdonság nem azokból a kelméjü darabokból való, melyek itt szoktak megfordulni. A közreműködőknek is uszályos ruhát és szalon öltözetet kellet hozzá ölteni. Nem kutatjuk, hogy mily okokból jutott Berczik Árpád uj darabja a kerepesi ut innenső részéről a tulsóba, mert szeretnők ha a népszinház játékrendje minál nagyobb körben mozogna, s ha az eredeti szinmüirók nemesak akkor keresnék föl, mikor népszinmüvet irnak.

Az uj szinházban a népszinmüvek, operettek és látványosságok mellett a bohózatok, vigjátékok, vagy könnyebb fajsulyu dráma-félék nem sok szerencsével bukkantak föl olykor-olykor. Nagy nézőtérhez zajosb dolgok kellenek: dal, zene, látvány. Ezt tartják általában. Az olyan darab, melyre csak félig telik meg a ház, rosz hirbe jut; aztán félig üres ház nem tud igazán mulatni, és hidegen elnézi, a mit a tele ház jól megtapsolna. Tegnap sem volt tele a szinház, habár Bereziknek jó neve van és a premiére vasárnapra esett. A közönség csakugyan bizalmatlankodott, nem csak az által, hogy nehány sor zártszék üresen maradt, hanem hangulatában is. Az első felvonást csöndesen engedte elmulni, még a szereplőket sem hivta. De a második felvonás alatt már többet mozgolódott, s végén a szerzőt a szereplőkkel előtapsolta.

Látszott, hogy a népszinházban nem könnyü feladat vigjátékkal fölmelegiteni a közönséget. Természetes, hogy ebből a körülményből liquidatió utján az előadásra is jut tisztességes perczent, mert a közreműködőknek a vigjátéki styl gyakorlására nem sok alkalmuk van. Ezek daczára is a „Jótékony czélra“ tisztességes hatással élte meg a bemutatást, s ha e hatás nem volt zajos, az elmondott körülményeket is hozzá kell számitani.

Berczik e vigjátékában is társadalmi ferdeségeken gunyolódik. A nőegyletek jótékonysági hajrája, melyben a nők százakat költenek, hogy egy forintot juttassanak ide vagy oda — olyan tárgy, mely regényben, szindarabban és pasquilban elég sokszor föltalálható. A „Jótékony czélra“ is e tárgygyal szolgál. Az, hogy nem uj tárgy, kevésbbé baj, mint hogy három rövid felvonásra van szétszakitva, a mi egy tömött felvonásba süritve, bizonyára több intenzivitással hatna a jó helyzetek és eleven elemek konczentrálása folytán.

Az események az egyleti alelnöknő Döméné asszony szalonjában folynak le a hol nagy izgalom uralkodik, mert az egylet hölgyei jótékony előadásra készülnek a csecsemők javára. De ezt a jótékony alkalmat fölhasználni óhajtja az „oppositió“ hogy az alelnöknőnek minél több kellemetlenséget okozzanak, s ha lehet, meg is buktassák. Az oppositónak az a sérelme, hogy egyik tökéletesen mellőztetett a jótékonyczélu előadásban; a másik pedig csak a pénztárnál talál szerepet és végre, mert Döméné alelnöknő, a kit ha megbuktatnának, valakit

---

Lapunk mai számához egy iv melléklet van csatolva.

rovására élveznek, — megmotozták, midőn az állampénztárba mentek s az elővigyázat anynyira megy, hogy gyufatartót bevinni tilos. A hivatalos orák alatt egy hivatalfőnök osztályról osztályra jár, s felügyel, hogy a hivatalnokok dolgoznak-e s törik-e fejüket a közbiztonságot veszélyeztető dolgokon. Mikor elmennek, ismét szigoruan kimotozzák. Meg van parancsolva, hogy este minden hivatalnok otthon üljön. Senkinek sincs megengedve, hogy dolgát a hivatalos órán kivül végezze s azok leteltével el kell hagyniok a hivatalt.

Egy esetről beszélnek, mely az állam pénztárában történt s melynek valódiságáért nem kezeskedem. E dolog titkon tartása kivált a nagyobb pénzügyembereket érdekli; mert ha világosságra jő, nagyon fogja csökkenteni az orosz árfolyamot. Beszélik, hogy tegnap az állampénztár igazgatója visszatérve hivatalos szemléjéről, kabinetjében, szekrényén egy iratot talált a forradalmi végrehajtó bizottság jelvényével. Az irat egy levél, melyben kereken kimondják, hogy az állambank a rendőrség elővigyázata daczára közelebbről légberöpül s megsemmisül. Tanácsolják, hogy mondjon le, vagy kérjen szabadságot az elutazásra, ha nincs kedve a bankkal légi utra kelni. Az igazgató — lehet képzelni — oda van; mert a kormány most nom ad szabadságot, nem fogad el lemondást. Sokan lemondanának állásukról, csakhogy életüket biztositsák. A nihilisták fenyegetései a panipueot növelik. A hivatalnokok kényszeritve vannak állásaikon maradni s bátorságokkal mutatni meg, hogy arra érdemesek.

*

A „Figaró" a nápolyi „Rabagas" után közli e két levelet, mely a Hartmann ügy kissé elkésett, de érdekes viszhangja:

Félix Pyat Garibaldinak.

London, 1880. márcz. 1.

Öreg barátom!

A minden oroszok zsarnoka ellen intézett merénylet megerősiti e legendaszerü mondásodat: „A jövő napja az internationalizmus!"

A leghatalmasabb uralkodó s a legegyszerübb polgár köztársasági elnök el fog tünni, vagy önként, vagy kényszeritve.

Egyesitsétek hangatokat a franczia szoczialistákéval s tiltakozzatok barátunk, Hartmann, tervezett kiadása ellen.

A franczia föld nem vetheti ki az üldözötteket, kik, mint mi arra törnek, hogy megalkossák az általános, demokrata és socialis köztársaságot. Fogadd kézszoritásomat. Üdvözli kedves nődet, őszinte barátod

Félix Pyat.

Garibaldi Félix Pyatnak.

Caprera, 1880. márcz. 6.

Kedves Pyatom!

Te a párisi torlaszok népszerü hőse vagy. Köszönöm kedves leveledet s igen sajnálom, hogy oly hosszasan hallgattál. Hartmann derék fiatal ember, a becsületes embereknek becsülniök és szeretniök kell Freycinet miniszter és Grévy elnök nem fogják egy politikai számüzött kiadásával bemocskolni becsületes republikanus nevüket. Ez a versaillesi hyenákhoz illő tett volna! A politikai gyilkosság az a titok, mely a forradalmakat biztos révbe vezeti. Az uralkodók gyilkosoknak nevezik a nép barátait. A valódi republikánusok: Agesilas, Milan, Pietri, Orsini, Pianosi, Monti és Toquetti korukban gyilkosok voltak, most vértanuk, a nép tiszteletének tárgyai.

Hoedel, Nobiling, Moncasi. Passanante, Solovieff, Otero és Hartmann a jövő kormányának, a socialis republikának előfutárai!

A gyilkos az a gyülölt pap, ki hentesként meggyilkolja a haladást, hazugsággal öli el a lelkiismeretet.

Ezt kell Szibériába számüzni és nem Hartmannt és társait.

Fogadd kézszoritásomat, köszöntsd a derék Valles-t.

G. Garibaldi.

„EGYETÉRTÉS"

Márczius hó 16-tól kezdve uj előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára:

Egy hóra	—	—	—	1 frt 80 kr.
Két hóra	—	—	—	3 frt 60 kr.
Három hóra	—	—	—	5 frt — kr.

Lapunk minden nap, tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is megjelen.

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének s az utolsó postának tisztán s olvasható kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék.

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk.

Régi előfizetőink legczélszerübben cselekszenek, ha czimszalagjukat a postautalvány szélére ragasztva beküldik a kiadóhivatalnak.

Az előfizetési pénzek és postai utalványok Budapestre az „Egyetértés" kiadóhivatalába (himző utcza 1. szám alá) küldendők.

Az „Egyetértés" kiadó-hivatala.

UJDONSÁGOK.

— márcz. 15.

— Lapunk mai száma mellékletének tartalma: Országgyülés. Szeged ujjáalkotása. Közgazdaság. Tárcza: Olympia kisasszony.

* Időjárás Budapesten Borongós, szeles. Hőmérő állása reggel — 4, délben + 3 R°.

— Személyi hirek. Pejacsevics László gr. horvát bán ma foglalta el először e minőségben helyét a főrendiházban az ország zászlósai közt. — Nogáll János püspökké szentelése ma történt meg Gráczban. Az ottani magyarok üdvkivánatait Komlóssy Ferencz tolmácsolta. — Verhovay Gyula jelenleg Czegléden van, hol választói köréban üli meg a mai emléknapot. B. Mednyánszky Árpád orsz. képv. és dr. Csillag Zsigmond ma szintén oda utaztak. — Bratianu oláh miniszter jelenleg Bécsben időz, hol nagy kitüntetéssel fogadják. Tegnap a királynál tisztelgett átadván szereucse kivánatait a kézfogó alkalmából.

— A trónörökös kézfogója. A főrendiház üdvözlő küldöttsége már szintén megalakult; tagjai az elnökön kivül a következők: Simor János Magyarország herczegprimása, Pejacsevich László gróf, Horvát-, Szlavon-Dalmátországok bánja, Cziráky János gróf m. kir. főlovászmester, Festetich György gr. koronaőr, Samassa József egri érsek, Román Miron metropolita érsek, Eszterházy Pál hg Sopronmegye főispánja, Andrássy Gyula gróf, Bánffy Miklós gr., Károlyi Gyula gr., Prónay Dezső b., Vécsey József b., Wencheim Rudolf gr. Az országgyülés küldöttségeit a két ház elnökei vezetik. Az üdvözlő beszédet Simor primás fogja mondani. — Mint Bécsből jelentik, a király tegnap fogadta a galicziai országos bizottság küldötteit, kiket Pietruski vezetett. A küldöttség vezetője feliratot olvasott fel a király előtt. A király a küldöttekkel bizalmasan beszélgetvén, a többek közt ezeket mondá: „Fiam kézfogója valódi örömmel tölt el, annyival inkább, mivel szabad akaratának és szive választásának ténye volt az. Leendő menyemet még nem ismerem, még arczképe sincs meg nálam, azonban már mind a ketten együtt levétették magokat; a feleségem már látta a herczegnőt, s szintén rendkivül örvend e szövetségnek." Tegnap délelőtt fogadta a király egyebek közt Prága város küldöttséget is, melyet Stramlik polgármester vezetett. — Az esküvő, mint ujabban jelentik, Bécsben lesz, mivel régi szokás, hogy a trónörökösök országuk fővárosában keljenek egybe, a prágai küldöttséggel a király cseh nyelven beszélt; Rieger kérdésére, hogy a trónörökös házassága után is Prágában fog-e lakni, a király azt felelte, hogy a trónörökös minden esetre továbbra is Prágában lakik; hol tartózkodásáról azonban katonai részről fognak intézkedni, mivel a trónörökös mint katona, a katonai intézkedésektől függ. A király azt is megmondá a cseheknek, hogy az esküvő nincs a legközelebbi időre kilátásba véve. — Megemlitjük még itt, hogy a bécsi hadparancsnokság valamennyi katona zenekart utasitott a belga nemzeti dalt, a brabançonnet betanulni. A belgák e nemzeti dalát Jeenewal irta, s zenéjét Campenhout szerezte.

— Öngyilkos adóvégrehajtó. Borzasztó eset történt ma délelőtt a régi városházán. Egy Hamrák Dániel nevü ideiglenes adóvégrehajtó 3/412 órakor az épület harmadik emeletéről leugrott az udvarba, s rögtön szörnyet halt. A második emeleti párkányzatban csizmája sarka megakadt, s a szerencsétlen a levegőben egyet fordulva jutott le a kövezetre, hol teljesen összezuzta magát. A rémeset roppant csődülést okozott a városházán, a hivatalnokok mindenünnét rohantak elő, orvos is volt kéznél azonnal, de ez már csak a halált konstatálhatta. Hamrák mintegy 40 éves nőtelen ember volt; mi indithatta az öngyilkosságra, eddig nem tudni. Nehány perczczel a tett elkövetése előtt még barátaival nevetgélt. Ismerősei azt állitják, hogy nem volt egészen ép eszü. — Egy más tudósitás szerint Hamrák régóta nyómasztó anyagi viszonyok közt élt, s ez volt oka öngyilkosságának. A szerencsétlennek zsebében egy levelet találtak, melyben az emlitett körülményt mondja öngyilkossága okául. Hamrák 1848-ban mint honvéd szolgálta a hazát, később jó módra tőn szert, de ismét elpusztult, s utóbb mint dijnok tengődött.

— Pestmegye bizottsági tagjai Halász Boldizsár elnöklete alatt, ma délután értekezletet tartottak, melyben a holnap s a következő napokon tartandó közgyülés fontosabb tárgyait beszélték meg; az értekezlet elhatározta, hogy a megye hódoló feliratot intézzen a királyhoz a trónörökös jegyváltása alkalmából, gr. Ráday szolgabiró sikkasztása ügyében hét tagu bizottság küldessék ki mely jelentését legkésőbb a juniusi közgyülésre beadja — helyeselték, hogy az alispán a megejtendő választásra a kandidáló bizottság tagjaiul Balogh Imrét, Gullner Gyulát és Bossányi Lászlót hozza javaslatba. Hosszu vitára adott alkalmat a pestvidéki kir. törvényszék elnökének átirata, melyben a megyétől a törvényszéknek még szükséges helyiségeket kéri. Bossányi javasolja, hogy a megye 3-ik emeletet épitsen a széképület ujabb részére; az alispán nem ellenzi ezt, de a megyét a költséggel terhelendőnek nem tartja, hanem tekintve, hogy a kir. törvényszék helyiségei nagyobbitásáról van szó, a költség az igazságügyi állami budget terhe legyen. Rakovszky is ellene, Balogh Imre és dr. Szivák Imre pedig mellette szólnak az elnök átiratának, a mennyiben előbbi a helyiségeket bizottságilag megvizsgáltatni és a törvényszékkel vállvetve oda hatni kivan, hogy a szükséges helyiségek berendezhetők legyenek a tvszék számára; Szivák Imre pedig utal arra, hogy a tvszéknél, annak tjkvi osztályánál a megye polgárai vannak érdekelve, ezeknek mintegy 100.000 telekjkönyvben vannak birtokaik bekebelezve, és hetivásárokon, midőn a vidékiek oda tudakozódni jönnek, meg sem közelithető e helyiség, ott a megtekintés végett kiadott tjkvk nem ellenőrizhetők s ez az oka, hogy mintegy 2000 dbnak holléte sem tudatik. Az átalakitás tehát égető szükség. Erre Ballog Imre inditványát határozta el az értekezlet a közgyülésen pártolni. Még Bossányi László jelentette be, hogy ő nem mint az állandó választmány tiz száztolit, hanem 15% fizetési pótlékot fog a központi tisztviselők javára a közgyülésen inditványozni s ezzel értekezlet véget ért.

— Hirek a városból. Ujabb időben ismét több rendbeli betörés történt a fővárosban. Igy Lampel Jakab pálinkamérő, Rákóczy-tér 7. szám alatti lakásából 400 frt értékü ruhanemüt elloptak. A rendőrség ez esetek folytán Labancz Gyula, Martinkovics Sándor, Rozenfeld Fülöp, Fodor Anna és Péter Mária ismert tolvajokat elfogta, kiknél az ellopott ruha egy részét meg is találták. — Hansen delejező rendőri kihágást követett el. Tegnat ugyanis a Frohner-szállában 3—4 száz főnyi közönség előtt mutatványt tartott anélkül, hogy erre rendőri engedélye lett volna. E miatt az ott állomásozó rendőr feljelentvén, a delejező most felelősségre vonják. Tegnap a hatvani utcza közelében egy katonatiszt lova megbokrosodott, s gazdáját levetette. A tiszt lába azonban a kengyelben maradván, a megszilajult állat ugy vonszolta őt a kerepesi uton, s csak a népszinháznál fogták meg. A tiszt szekerészhadnagy, sulyosan megsérült. — A tegnapi tüzről szóló jelentésünkben irtuk, hogy az épület 30,000 frtig volt biztositva, mint ma halljuk, e közlés téves, a mennyiben nem az épület, csak annak tetőzete volt biztositva ez összegig. A kár 70-80 ezer frtot tesz. A tüzoltók ellen egy kőnyomatu lap panaszt emel, hogy későn érkeztek a tüzhöz, hogy a gőzfecskendőt ott a helyszinén kellett megigazitani, s hogy a felesleges vizpazarlással az épületben sok kárt tettek. Két városi képviselő e miatt legközelebb interpellálni fog a városi közgyülésen. — Leesett a negyedik emeletről. Kruvjesz Staniszló galicziaiszületésü napszámos tegnap délután az Arpád-malom negyedik emeletéről, még pedig ismeretlen okból lezuhant. A szerencsétlen a szt. János kórházba vitetett, hol tegnap este 10 órakor meghalt.

— Vidéki csendélet. Szombathelyről irják nekünk: A legutóbbi időben annyi a baj nálunk, hogy már megis sokalni. Ugyanis alig mult el két hete, hogy az itteni gázgyár könyvelője Schneller Adolf öngyilkosság által vetett véget életének, hátrahagyván egy reményteljes állapotban levő özvegyet és három zsenge koru gyermeket. Az öngyilkosság indokául rendezetlen pénzkezelést emlegetnek, a valódi okot azonban meg maig sem sikerült kitudni. Annyi bizonyos, hogy az olhunyt családja a legnagyobb nyomor és inségben szenved. Alig nehány napja, hogy városunk legelőkelőbb polgárainak egyike, Haiden János mészáros mester, tartozásaira nézve, melyek 50,000 frtot tulhaladnak, fizetésképtelenséget jelentett ki. Ez által számos polgártársát nagy bajba rántotta. Végre e hó 9-én Vinkler József lakatosmester hullája találtatott a közvetlen közelben levő Gyöngyös folyóban. A hullán két szurás volt észlelhető, a melyek azt gyanittatják, hogy a szerencsétlent mindenekelőtt agyonszurva dobták a vizbe. 11-én kisértetett az egész város legőszintébb részvéte mellett örök nyughelyére. A gyilkosság gyanujából elfogtak egy fiatal kap. tisztviselőt, ez azonban még eddig nem vallott semmit.

— Az árviz egyes vidékeken még mindig pusztit. Igy Biharból jelentik, hogy a Kálló vize több helyen kiöntött; Báránd felől kitörvén, a Ferendek-gát átvágása következtében Udvariba nyomul. Földes község nagy része vizben áll s a lakosok kénytelenek voltak házaikból kiköltözködni. A nagyobbára vályogból épült házakat a viz bizonyára lakhatlanná teszi, s a különben is nagy nyomor már már elviselhetlenné válik. Több helyen átvágták az országutat, s B. Ujfalu felé ennek folytán megszakadt a kocsi közlekedés. Az Ér vize is kiáradt, ez a székelyhidi hidnál folyó hó 10-én a töltésen átcsapott s a hidat végelpusztulással fenyegette, azonban ezt rendkivüli erő megfeszitésével sikerult megmenteni. A Kraszna a folyó 11-én szintén áradt és ujabb veszélylyel fenyegette a székelyhidi hidat: megmentésére minden lehetőt megkisérelt a szolgabirói hivatal, Veresgyürüs község határa egészen viz alatt van. — A Mura jegének rombolásairól ezeket jelentik a Zalai Közl.-nek: A spielfeldi regedei, muraszerdahelyi és letenyei állami hidak áldozataivá lettek a nagy menyniségü, megindulő jégnek. Midőn Regede város kapitánya hirt vett arról, hogy a város által felépitett hid elpusztittatott, szélütés következtében rögtön meghalt. Borzasztó látványf nyujt a Mura vizén a jég torlasz uszása; toronymagasságra emelkedik a jég s a csekély vizét oly annyira szoritja kifele, hogy előtte és utánna egy csepp sem látható. Midőn megakad vagy összedül a jégtorlasz, a nézőknek a lehető leggyorsabban kell menekülniök, mert életük van veszélyeztetve, amennyiben az összedült jégdarabok kidülnek, a viz pedig szélgyorsan kicsap a medréből.

— Nagy életkor. Gyöngyösről irják nekünk, hogy ott a mult héten temették el a város legöregebb embereit. Az egyik egy 109 éves férfi volt, a másik 105 éves asszony. Az előbbi még teljesen ép fogakkal birt, s a halált megelőző napon még jó izüen dohányzott.

— Megfagyott emberek. Az utóbbi napokban ismét meghüvösödött az idő, s éjjel 7—8 fok a hideg. Ez ujabb hidegnek két ember áldozatául esett. Az „Ungvár" irja ugyanis: Popik György lakárti gazdának két fia, András, nős, és Pál legény, csütörtökön egy kétfogatu lovasszekérrel sarjut hoztak be az ungvári hetivására, mit el is adtak. Az estét és a pénteki napot Ungváron töltötték, s innét péntek este indultak haza ittas állapotban. Midőn a Morgó csárdán túl azon helyre értek ahol az ut Tarnócz és Ör-Darma. illetőleg Lakárt felé elágazik, a mamor és a sötétség miatt nem vették észre a valutát, s tovább hajtottak Tarnócz felé. Később megtudták tévedésöket és visszafordultak, azonban menetközben nekihajtottak egy útszéli kavicsrakásnak, s ekkor mindketten vagy lebuktak, vagy leszáltak a szekérről, azután az egyik lovat kifogták, Mi történhetetett tovább, azt nem lehetett kipuhatolni: valószinüleg annyira erőt vett rajtok a mámor, hogy mindaketten lerogytak és elaludtak. Egyik Tarnócz, másik Ungvár felé volt tejjel fordulva. testök oly keményre fagyott, mint a kő és a kopogtatásra hangot adott. Az egyik ló befogva, a másik kifogva volt; a lószerszám és ruházatok semmi hiányt nem mutatott, s András sebében 4 frt. 8 kr. találtatott.

— Felolvasás vidéken. Pokorny Jenő f. hó 11-én tartott Losonczon irodalmi felolvasást Jókai és az ujabb magyar novellistákról. E felolvasás erkölcsi és anyagi sikere egyaránt figyelemre méltó. Az anyagi sikert Kishalmy Ferencznek, a „Losoncz és Vidéke" szerkesztőjének tapintatos rendezése szerezte meg a felolvasónak.

— Udvarló az iskolában. Ily czimü közleményünkre vonatkozólag azt közlik velünk Ujpestről, hogy a tanfelügyelő az ügyben vizsgálatot inditott s ennek feladata lesz kideriteni, mennyiben bünös az illető fiatal ember, ki ellen a feljelentés történt. Ez utóbbi maga is lépéseket tett a tanfelügyelőnél, hogy a dolog mentől előbb tisztába hozassék.

— A san-marinoi játékbank ügyében, mely Bécsben b. Prohászka altábornagy elfogatását idézte elé, ujabban a következőket jelentik: A franczia konsortium, mely Catelaine, Chauvot és Girardin bankárokból állott, már régóta törekedett San-Marinoba bankfelállitási engedélyt nyerni. Ezek hárman a mult év novemberében Malpeli tábornokkal San-Marinóba utaztak, s ott kinézték az alkalmas helyet a bank számára. Malpeli nov. 23-án adta át az engedélyokmányt Prohászkának, ki azt 2 millió rankért adta el a konsorcziumnak, melyből 15.000 frankot rögtön kifizettek neki. — Malpeli ebből 50.000 frankot kapott azzal a kötelezettséggel, hogy otthon a bank ellen netalán mutatkozó ellenzéket nyomja el. November 30-án érkezett Malpeli Párisból San-Marinoba, azonban az ellenzéket nem birta elhallgattatni, sőt az ottani pénzügyminiszterrel oly konfliktusba jött, hogy kénytelen volt Rómába menekülni. Malpeli azóta eltünt. Hire van, hogy magával vitte a san-marinói állami állami pecsétet is, melynek lenyomata rajta van az engedélyokmányon; Tattoni miniszter aláirása azonban hamisitva van azon. — Az efféle játékbankok tudvalevőleg roppant fényüzéssel rendeztetnek be, San-Marinóban is nagyszerü park, fürdőház stb. volt tervezve. A franczia bankárcsoport a következő kötelezettségeket vállalta el az engedélyokmányban: 1. Vasutat épit Riminitől San-Marinóig. 2. San-Marinóbón gyógypalotát épit. 3. A gyógypalota körül parkot ültet, s a városban gázvilágitást és vizvezetéket létesit. 4. Tart 12 fegyveres őrt a gyógypalota őrzésére. 5. A játékbank tiszta nyereményéből egy részletet átenged a san-marinói kormánynak. A részlet mennyisége későbbi megállapodásnak volt fenntartva. — Hogy mi vitte az altábornagyot e végzetes üzletre, arról már kiszivárgott némi felvilágositás. Prohaszka báré neje ugyanis müvésznő volt, s oly roppant költekezést vitt végbe, hogy férjének jövedelme erre nem volt elég. A nő azonkivül szenvedélyes lutrijátékos volt, ugy hogy hetenként 15—20 frtot is berakott. Ily körülmények közt nem csoda, ha a család végpusztulásra jutott. Ez ügyről ujabban még a következőket jelentik: Malpeli san-marinoi tábornok e köztársaság főhivatalnokainak, ha az engedélyt megadják 200.000 frank „honorariumot" biztositott. Minthogy azonban a franczia konsorczium az engedélybirtokosai által követelt 500.000 frankot nem akarta kifizetni, s Prohaszkának csak 150,000 frankot kézbesittetett, melynek Malpeli egy harmadát kapta, ez utóbbi nem tarthatta meg igéretét, melyet a sanmarinoi főtisztviselóknek tett. Ennek következtében tört ki a viszály a köztársaság hivatalnokai és Malpeli közt, mely ez utóbbinak megszökésével végződött. A franczia bankárok különben késxek voltak kifizetni rögtön az egész kikötött vételárt az engedélyért, előbb azonban meghatalmazottat küldtek San-Marinoba, megadandó, ha az engedélyokmány kiállitása rendben van-e. A maghatalmazott arról értesült, hogy az okmányon néhány valódi aláiráson kivül több hamisitott is van, s igy az egész üzlet semmisnek nyilvánittatott.

— A Bécsben tegnapra tervezett demonstrácziók elmaradtak. A márcziusi vértanuk sirjához kivonult munkások koszorukat raktak a sirokra, különben pedig egészen nyugodtan viselték magokat. Egy munkás tett csak némi lázitási kisérleteket, ezt azonban rögtön elfogták. Délben a temető már üres volt.

Rövid hirek. A József főherczegnél történt betörés elkövetője, mint a „Székesf. és V." irja, egy ménitelepi katona volt. Az illető átadatott a törvényszéknek. — **Galgóczon** Szamek Adolf vagyonos polgár borzasztó öngyilkosságot követett el. Ruháit leöntötte petroleummal és meggyujtotta. A boldogtalan borzasztó szenvedés után halt meg. — **Öngyilkosság.** Kremticska Venczel volt Tata városi biró, ki azelőtt vagyonos ember volt, utóbb azonban tönkre ment, nem rég felakasztotta magát. — **A magyar irók segélyegylete** is küldött Kubinyi Lajos özvegyének temetési költséget 50 frtot s valószinüleg évi segélyben fogja részesiteni. — **Nagyváradon** és környékén a török-orosz háboru óta éldegélt egy magát Abdul Al-Musztafának nevező, voltaképen pedig Kohn Joakhim nevü jeruzsalemi zsidó, kizsákmányolván ott a maga részére a lakosság török sympathiáját. A rendőrség most kiutasitotta Nagyvárad határából az ál Al-Musztafát.

—

— A hivatalos lapból. Kitüntetés. A király Kratzmann Gusztávnak, az orsz. Eszterházy-képtár őrének nyugdijaztatása alkalmából a képtár igazgatói czimet adományozta.

Átkeblezések. A pénzügyminiszterium elrendelte, hogy Bresztovácz, Buzád és Hódos temesmegyei községek, f. évi julius hó elsejével, a lippai adóhivatal kerületéből a temesvári adóhivatali kerületbe, Fertő-Szt-Miklós sopronmegyei község, a soproni adóhivatal kerületéből, folyó évi julius hó 1-vel a kapuvári adóhivatali kerületbe kebleztessenek át.

Vásár. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a Somogymegye területéhez tartozó Csököly községben évenkint nagycsütörtökön tartatni szokott országos vásár, ez évben kivételesen folyó hó 23-án tartassék meg.

—

Nyilatkozat. Szemben azon több hazai lapban közölt nyilatkozattal, mely a Pestmegye váczi alsójárás szolgabirói állásának betöltése, illetőleg azon állásra való jelölés tárgyában Gödöllőn f. é január 15-én tartott értekezletre vonatkozólag összesen 16 járásbeli bizottsági tagtársunk aláirásával megjelent, alulirottak ezennel kijelentjük, hogy a mondott értekezletre kellő időben meg lettünk hiva, s hogy a mennyiban az egész közlemény azon az értekezletén is constatált s határozáttá emelt tény ellen látszik irányzottnak, mintha a járás bizottsági tagjainak többsége az értekezlet jelölésével ellentétben állana, kijelentjük azt is, miszerint a járás szolgabirójának Kovácsy Gyula h. szolgabiró urat kivánjuk megválasztatni.

Beniczky Ferencz, ifj. Fay Béla, B. Laffert Antal, id Fáy Béla, Majthényi Ignácz, Majthényi Károly, Dér József, gróf Pejacsevich János, Rolf Camill, Povedák István, Brünauer Móricz, Rab István, Lukács András, Friedrich Mór, Filó Antal, Takács József, Burger Márton, Polner Lajos, Szvoboda József, Székely Gyula, Galyo István, Esztergályi Mihály, Tornyai Schossberger Zsigmond, Tornyai Schossberger Henrik, ifj. Rab István, Holló József, Kustra István, Gergely Antal, Diamant Mátyás, Beniczky Ádám, László Zsigmond, Brüll Miksa, mindannyian megye-bizottsági tagok a váczi alsó járásból. *)

Márczius 15-ike.

A szabadsághnrcz első napjának évfordulóját az idén is kegyelettel ülték meg országszerte mindenütt. A mai napon tartott ünnepélyekről a következő tudósitásokat közöljük:

Az egyetemi ifjuság

d. u. 1/2 3 órakor indult ki az egyetem előtti térről a kecskeméti-utcza, országut és kerepesi uton le a kerepesi temetőbe. Elől a 4 négy szép nemzeti szalaggal ékitett babérkoszorut vitték, utána ment az ifjuság négyesével. Mintegy 150-en voltak jelen a testvéregyetem ifjusága közül, de impozánt menetet képezett a hozzájok csatlakozó polgárság. A legszebb rendben értek a temetőbe, a hol már ellepte néhány száz ember a meglátogatandó sirok környékét. Először a Forinyák Géza sirjánál róttták le a kegyelet adóját. A Szózat eléneklése után Kudlovics Andor jogász tartott beszédet, elmondva a történetet, a mely oly tragikusan végződött Forinyákra. Az ő sirjához jön el az ifjuság, hogy megtanuljon lelkesülni a szabadságért, s hogy elmondja, miszerint az ő halála nem volt eredménytelen, mert — ugymond — ma szabadságot élvez az ország! — Elhelyezvén a koszorut, az ifjuság és a nép még egyszer elénekelte a Szózatot, s azzal a menet a Batthyány-mauzoleumhoz vonult, a hol a Hymnus elzengése után Orbán Gyula V-öd éves orvosnövendék tartott igen szép, emelkedett szellemü beszédet. — Kiemelte az első felelős magyar miniszterium jelentőségét, festé Batthányt, a hőst, a nagy hazafit és a martyrt; leirta az absolutizmus dühöngését, s a nagy halottnak, a kinek nevét minden magyar imádatos kegyelettel őrzi, kpporsójára teszi a testvéregyetem ifjuságának koszoruját. — Többször kitörő lelkes éljenzés és helyeslés kiséri a fiatal szónokot, a kinek kitünő organuma és csinos alakja hatásos jelenség volt a mauzoleum lépcsőzetén. — Innen a „9 vértanu" sirját kereste föl a közönség, a hol a Szózat eléneklése után Láczay Jenő müegyetemi segélyegyleti elnök mondott beszédet. Leirta az akkori eseményeket, a kamarilla ármányait, annak következményeit, a melyek martyrokká tették az ott nyugvókat. Az ifjuság koszoruját a sirra tette s ismét a Szózat elzengése után a Woronieczky herczeg obeliszkjét vette körül a nagy tömeg. Pallner Károly II. éves bölcsész igen meleg hangu beszédben emlékezik meg az ifju herczegről. „Ha szép — ugymond — a saját szülötte-földért ontani vért, — mennyivel szebb a szabadság eszméjeért máshol is meghalni tudni, s mennyivel inkább érdemes az itt nyugvó a mi hálánkra és kegyeletünkre." A szép babérkoszorut a sirra tette, s ezzel az ünnepély véget ért.

*

Azországgyülési függetlenségi párt ma délben megülte márczius 15-dikét. Mintegy 40 képviselő volt jelen a Szikszay-emeleti helyiségében ez alkalommal. Simonyi Ernő emelt először poharat, arra a férfiura, kinek neve a mai nagy nap emlékétől el nem választható — Kossuth Lajosra. Utána Németh Albert mondott áldomást a nemzet ama részére, mely ma is törhetetlen hüséggel ragaszkodik ahhoz a zászlóhoz, melyre Magyarország függetlensége van irva. — Helfy Ignácz a független hazára ivott, Mocsáry Lajos a párt legujabb tagjára, Füzesséryre, ez a pártra, Kiss Albert az ifjabb képviselők részéről Kossuthra és arra az időre, mikor elmondhatjuk: „Kossuth Lajos, isten hozott!" Történtek még felköszöntések a szabad sajtóra, a honvédségre és a honvédelmi harcz egyik legszilárdabb jellemü bajnokára, Fornszek Sándorra, Helfire, (ki ma. márcz. 15-ikén üli születés napját, Simonyira, Csanádyra, Irányira, Mocsáryra, a függetlenségi sajtóra és harczosaira stb. A párt ez alkalomból üdvözlő táviratot küldött Kossuthnak.

*

A honvédmenház javára rendezett zene- és tánczestély szép számmal gyüjtötte össze ma este a vigadó termeibe fővárosunk előkelő közönséget. A mulatság tagadhatatlanul fénypontját képezte a böjti vigalmaknak, mindamellett, ha tekintjük a nemes és hazafias czélt, ha s tudjuk, hogy a rendezőséget 30 orsz. képviselő vállalta el, akkor mindenesetre többet, kétszerezett sikert vártunk volna. Sajnálattal kellett ugyanis látnunk, hogy a terem csak alig félig telt meg, hogy az arisztokratikus körök csaknem teljesen távol tartották magukat, s mi több az uj honvédség tisztjei még annyi kegyelettel sem viseltettek dicső elődeik, az elaggott 48—49-iki honvédek iránt, hogy eljöttek volna, s részvétökkel is gyarapitották volna azon összegecskét, mely a hazáért küzdött hősök gyámolitására jut e mulatságból. — Csökkentette egyébiránt a részvétet az is, hogy a hangverseny müsorozata — egyes számoktól eltekintve, — gyengébben volt össze válogatva, mint azt a közönség ily kiváló alkalommal elvárta volna Nyitányul a „Rákóczy induló" szolgált, melyet két zongorán Péchy-Krivácsy Irma és Krivácsy Ilona adtak elő köztetszéssel. Közremüködtek kivülök, Klauzál Emma, Erkel Ferencz, Ney Dávid, Almásy Miklós és Dubecz P. urak, kiknek előadását a közönség érdekkel hallgatta bár, de azért nem birt mellette csak egyszer is annyira felmelegedni, hogy megismételtetett volna egyetlen számot is; csak midőn Blaháné Luiza asszony lépett fel az emelvényre, eredt meg a tapsok árja s hangzott fel a szünni nem akaró éljenzés. A müvésznő ez alkalommal magyar menyecskének öltözködött, derekát aranyzsinóros pruszlik fedte; ruhája leé fehér csipke kendőt kötött; fejét arany himzésü főkötő ékesité, kezében hosszu nemzeti szinü szalagos bokrétát tartott. Dalait a régi, de jó magyar nóták közül választotta, hogy emlékébe hozza velök az egykori honvédeknek a régi jobb időket. „Magasan repül a daru," „Nagypénteken mossa holló a fiat" és „Kis szekeres nagy szekeres" kezdetü ismert dalait elragadtatással hallgatta a közönség, s nem nyugodott addig, mig a müvésznő azokat meg nem ismételte.

Hangverseny végeztével, a közönség egy része eltávozott, az ott maradtak pedig megoszlottak az ét- és tánczterem között, mely utóbiban csakhamar megszólalt a csárdás Rácz Pali hegedüjéu s a fiatalság hévvel járta lassujátfrissét egyaránt. A jelenvolt hölgyek és táncosnók köréből a következő névjegyzéket állitottuk össze: br. Edelsheim Gyulayné, Bulyovszky Lilla, Pécsy Béláné, Kovácsy Sándorné, Molnár Antalné, Jankó Gyuláné, Hofszász Lina és Teréz, Gerenday Ilona, Weiler Ilka és Stefanie, Krivácsy, Török, Szontágh, Dolinay, Degré és Stern nővérek, Tolnafy Irén, Kanovics Hedvig, Oroszy Lenke, Schön Pepi, Perczel Irma, Sárossy Anna, Torma Josefin, Salamon Berta, Poppel Luiza, Storch Ilona, Ruttkay Mariska, Brencsán Etelka, Mokry Ilona, Ocsvay Piroska, Sziklay Margit, Tassy Mariska, Beöthy Ilona, Kunfy Irén, Kuncz Hermina, Reizig Irén, Csernovics Roxán és Alexa, Simay Róza, Mészáros Mariska, Lukács Erzsike (Hontból) és Fényes Izabella,

A megjelent notabilitások közül fölemlitendők: br. Edelsheim-Gyulay, hr. Lobkovicz, Ráth Károly főpolgármester, Hemmeberg tovas-tábornok, Liszt Ferencz — kinek a hangverseny folyamában Krivácsy ezredes babérkoszorut nyujtott át a zeneestély körül tett fáradozásainak elismeréseül. Továbbá ott volt id. Ábrányi Kornél s az országgyülési függetlenségi párt csaknem teljes számban.

(K—y.)

*

A fővárosban több társas kör szintén megülte ma az évfordulót. Igy a Terézvárosban a VI. kerületi polgári kör, hol dr. Schwarcz Gyula ügyvéd mondott emelkedett hangu alkalmi beszédet; továbbá a Ferenczvárosban s egyebütt. — Vidéken Nagyváradon, Debreczenben, Nagykörösön, Kecskeméten, Czegléden, Egerben, Aradon, Székesfehérváron, Szarvason, Kassán, Makón, Mezőturon, Váczon, H.-M.-Vásárhelytt, Csongrádon, Szentdsen, Békésen stb, rendeztettek e napon ünnepélyek.

Szinház, müvészet.

— Müvészek figyelmébe. Rautmann kiadó az „Ország-Világ" czimü kitünő képes lapban felszólit minden magyar festőt és rajzolót, ki a fametszésre óhajtja magát képezni, hogy május elsejéig próbdmetszeteket küldjön hozzá be. E próbametszetek egy szakértőkből álló jury által megbiráltatnak s a legkülönb metszet készitőjét Rautman egy évre saját költségén kiküldi Párisba,

*) Az eredeti nyilatkozat Gulner Gyula megye-bizottsági tagnál bárki által megtekinthető.

közülök választanak a polczra. Az oppositiónak segélyére jön, hogy az előképek ábrázolásában főszerepet kapott hölgy beteg lesz. A helyét Fehérné tudná betölteni, hanem Döméné ezt az asszonyt nem szenvedheti. Az oppositió vezére, Kistelekiné Róza már örül, hogy most viszály lesz, az előadás ügyét ugy össze lehet zavarni, hogy meg sem tarthatják, a már szép összeggel kecsegtető jövedelem elmarad, a csecsemők szenvedni fognak, s mindezek után Döméné elveszti az egyletben befolyását és méltóságát. Hanem épen ekkor érkezik meg Döméné huga a faluról, egy fiatal szép menyecske, Adorján Béláné, férjével együtt. Döméné a menyecskét, Saroltát szólitja föl, hogy akar-e nevezetes és ünnepelt lenni, s ha igen, lépjen föl. A fiatal asszony el van ragadtalva. De most az oppoziczió haragja és fulánkja Adorjánné ellen fordul. Az előadásig hátralevő időt fölhasználják, hogy Saroltát „lehetetlenné" tegyék az előadásra, azaz oly hireket költenek felőle, hogy a többi közremüködők nem akarnak vele együtt föllépni.

A szövő-fonó és sugó-bugó oppozicziő czéljait egész akaratlanul egy jámbor asszonyság, Hantiné segiti elől, a ki nagyon szeretné, ha fia Elek megházasodnék, de mivel ez késik a házassággal, Hantiné — a nőegyletben tapasztalt példák után — azt hiszi felőle, hogy ő is más feleségének szokott udvarolni és azért nem házasodik. Kesereg és panaszkodik e miatt s fia minden lépését arra magyarázza, hogy titkos szerelmi viszony. Aggodalmas rémlátásaiban ő adja a fegyvert az opposicziónak, hogy fia Adorjánnénak udvarol és meg akarja szöktetni. Végre sikerül Saroltát a látszat szerint ugy feltüntetni, hogy a szereplők mind visszalépnek, mert nem akarnak vele játszani. Ekkor azonban a férj lép közbe s a nőegylet tagjainak és közgyülésének bocsánatot kell kérni Saroltától, a mit az opposiczió is szivesen megtesz. mert a férj föllépése következtében Döménének is be kellett adni lemondását.

A darab egészséges elemekből van összeállitva, s a gyarlóságok, kicsinyeskedések, hivalkodások számos motivuma járul hozzá, hogy egy zajos előkészületek közt folyó „Jótékony előadást" a kulisszák közt lássunk, a hol a jótékony czél kedveért oly könnyen lefejtenék a tisztességet is egy derék, fiatal asszonyról.

A satyrikus részletek, a tendenczia kiszinezése, s az alakok foglalják el a vigjátékban a legtöbb helyet. A mese szálai nem valami szorosra füzik össze, a mi ezek közé jut és nem is válnak e szálak szövevényessé. Hanem a detail rajzok, a helyzetek, az alakok mulattatók; az egész kidolgozás a gyakorlott kéz müve, s a beszélgetéseket könnyüséggel váltogafják a szereplők.

Legjobb alak az öreg Hantiné, kit a szerző következetes jó humorral festett, és Párténinében derék személyesitőre talált. Ő kapta az első tapsokat is a melegedni kezdő közönségtől. Putnoki a nőegyleti buzgó titkár, szintén jól rajzolt alak és Tihanyiban kellő személyesitőre talált. Döménében a szerző a divatos hivalkodás hősnőjét állitja elő és Rákosi Szidi asszony dicséretesen követte a szerző intenczióját. A czéltáblául szolgált Sarolta Kutassy Janka ábrázolásában nem tudott ugy előtérbe jutni, mint a hogy a szerző helyet mutatott neki. Adorján Béla (Együd) a mellék alakok közé tartozik, kik közt van Kistelki a zsörtölődő férj, s a ki Horváth Vinczétól játszva mulatságos ur lett. Neje Kistelkiné szintén bir vigjátéki temperamentummal. Ezt Dancz Nina asszony személyesitette. Eőry játszta a féltett fiut, Eleket, hanem a szó nem ugy folyt nála, mint vigjátékokban kell, és az egész előadásnak is az volt ködös és sok vékonyabb festékkel szinezett részletét elhomályositó burkolata, hogy a vigjáték mint valami más légmérsékletbe jutott pohár, megharmatosult. Megtetszett rajta az — izzadság.

hogy ott végleg kiképezze magát s visszatérve, a kiadó fametszési műtermének vezetését átvegye.

— A magyar nóta Bécsben. A bécsiek egy-egy világosabb perczökben nem tagadhatnak meg bizonyos rokonszenvet tőlünk lajthánthuli szomszédjaiktól. Ilyesforma valami nyilvánult tegnap este egyik ottani szinházban („Stadt-theater"), a a hol a rendezett vegyes előadás közé néhány magyar dalt is fölvettek. Bécsi lapok erről a következőket irják: Az előadás második részét néhány magyar dal képezte, melyeket Finály Karolina kisasszony; egy, a bécsi közönség előtt előnyösen ismert müvésznő adott elő. A szin ez alkalomra egészen translajthániI jelleget öltött. A zongora mellett állt egy czimbalom, melyen egy sötét czigány legény kalapálta nagy animoval a kiséretet, nem levén ment bizonyos állami függetlenségtől a zongorázóval szemben. A müvésznő piros-fehér-zöld csokrot tartott kezében, s ruháján megfelelő diszitményt viselt. A vig és szomoru dalokat csengő hangon, izléssel és jellemzőleg énekelte, a miért élénk tetszést, több kihivást s végül két szép virágcsokrot kapott a közönségtől. Az egyik nótát (Finály k. a. négyet dalolt) a bécsiek meg is ujráztatták.

Egyletek, társulatok.

— A magyar tudományos akadémiában a III. osztály tartott ülést. Dr. Réthy Mór kolozsváry egyetemi tanár, l. foglalt széket: „A fénytörés és visszaverés Neumann módszerének általánositásával és bővitésével" s: „Következtetés a rezgés és tarkitás lapjának kölcsönös helyzetére vonva azon optikai észleletekből, melyet Frőhlich hajlitó rácsokkal végzett" czimü értekezéseivel. Fresnel és Neumann hypotheziseit fejtegette, melyek egymással ellenmondok, s melyek mégis ugyanazon eredményre vezettek. Az értekező is állitott föl hypothesiseket a polarizálás elméletére, melyeknek helyességét analogiákkal bizonyitá. Dr. Körösy József az éghajlat befolyását fejtegette a himlő föllépésére. Némi általános elvek előrebocsátásával kezdé, melyek az adatok összegyüjtésében szem előtt tartandók. Nyolcz nagyobb város halandosága szolgáltatta az adatokat a himlőjárvány statisztikájához. Az éghajlat befolyással van a himlőjárvány keletkezésére és pedig legnagyobb mérvben a mérsékelt nedves, legkevésbé a forró száraz és fagyos száraz. Ezután Horváth Ignácz l. t. folytatta előadását: „a viz sebessségének változááról a Duna Thonet-udvari keresztszelvényében", melynek első részét székfoplalóul a mult havi ülésen adta elő.

— A budapesti kereskedő ifjak társulata tegnap tartotta dr. Herich Károly elnöklete alatt rendes évi közgyülését. Elnök megnyitó beszédében különös sulyt fektet a magyar nyelv müvelésére és a kitartó munkásságra. Ezután az évi jelentés olvastatván fel, melyből kiemelendő, hogy a lefolyt évben 291 uj taggal való szaporulat, a mely a társulat vagyonát nagy részben emeli; — továbbá Lévay Henrik urnak 50 frtnyi ajándékozása; a bizottmány által rendezett felolvasások, mulatságok és tánczvigalmak, melyek a társulatra nézve jövedelmezők is voltak, végre a könyvtár is magánajándékozások által szép anyagi támogatásban részesült; mind ezen szép eredményre jogositó jelenségek örvendetes tudomásul vétettek. — A számvizsgálóknak a vagyoni mérleg körül kifejtett müködésökért megadatott a felmentvény a jelenlevők teljes megelégedése kiséretében; — következett Köd Mihály inditványa a tagsági dij leszállitása tárgyában; ezen inditvány — mely egy kis személyes intermezzora is nyujtott alkalmat — egyhangulag elvettetett; a társulati takarék és hitelszövetkezet felállitása tárgyában benyujtott inditvány azonban szótöbbséggel elfogadtatott, és a közgyülés által tárgyalás alá venni határoztatott.

— A dundee-i Tay-hid épitéséről és válságáról érdekes előadást tartott Seefehlner Gyula mult szombaton a mérnök- és épitészegylet ülésén. Bemutatott rajzai alapján bebizonyitotta, hogy a szerencsétlenség a hidpillérek hiányos hiányos szerkezetéből következett, a mi az ellenőrző hatóságok figyelmét még a próbatermelésnél is elkerülte. A közmunka ügyek legfelsőbb kezelése Angliában sincs müszaki kezekben, ez a legutóbbi szerencsétlenség azonban hihetőleg őket is arra fogja ösztönözni, hogy a franczia kormányzat példáját kövessék.

— A budapesti angol társalgó kör" (magyar király szálló) e heti szerdai meetingjének következő sorrenoje lesz: 1. felolvasás Földiák J. urtól „Commerciae Essay" czim a. 2. Költemények előadva Dushegyi urtól 3. Zene.

— A budapesti magy. gyorsiró-egylet márczius 14-én a képviselőház helyiségeiben megtartotta ez évi második versenyirását. A diktatumok 5 perczig tartottak. Az első dijat, melynél perczenként 220 szótag kivántalott, megnyerte Vikár Béla tanárjelöltnek hibáttan munkálata. A versenyirást megelőzött szak ülésben Kele Antal, a „Gyakorló gyorsiró" szerkesztője előadást tartott a Gabelsberger-Markovits gyorsirás némely szabályainak egyszerüsitéséről.

— Budapest Englisch conversation Club. Ezen kör helyiségeiben (magyar király szálloda) Földiák Gyula felolvasást fog tartani, szerdán f. hó 17-én, „Magyarország kereskedelme és ipara", „The commerce and industry of Hungary" czim alatt. Vendégek szivesen láttatnak.

Fővárosi ügyek.

A főváros nagy kölcsöne. A tanács terve a husz milliós kölcsönről megbukottnak tekinthető. A fővárosi bizottságban nincs tag ki magáévá tenné, mert az előterjesztés megbizhatlan adatokra van épitve főkép a fedezeti részben s ép ezért olymérvü megterheltetése következnék be a főváros lakosságának, mely beláthatlan arányban vonná maga után akár az egyenes akár a közvetett adók emelését s Budapest hitelén csak hosszu idő mulva kiköszörülhető csorbát ejtene. Sokkal valószinübb egy hat milliós kölcsön fölvétele, a legszükségesebb beruházásokra, természetesen elejtetvén a 3 és 5 milliós sorsolási kölcsönök konverziója is. Legalább ily határozathozatalát helyezi kilátásba a fővárosi képviselők mai értekezletén érvényre jutott megállapodás.

Rendkivüli közgyülés.
(A trónörökös kézfogója)

A főváros képviselő testülete ma d. u. 4 órakor Ráth Károly főpolgármester elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, melynek tárgyát a koronaherczeg eljegyzése alkalmából szerkesztendő felirat és ennek átnyujtásával megbizandó küldöttség tagjainak megválasztása képezte. A főpolgármester a közgyülést a következő beszéddel nyitá meg:

Tisztelt közgyülés! Boldognak érzem magamat a tisztelt közgyülésnek hivatalos tudomására hozni, hogy Rudolf cs. és k. Főherczeg ur és trónörökös ő Fensége, f. hó 7-én Stefánia belga kir. herczegnő ő Fenségével a belgák királya és királynéja ő Felségeik másodszülött leányával magát eljegyezni méltóztatott.

A fenséges trónörökös főherczeg ur szivének sugallatát követve, — oly országból választá fejedelmi aráját, melyben ép ugy, mint nálunk, az uralkodo és népei között a legbensőbb, legszivélyesebb s legalkotmányosabb viszony létezik.

Ezen szintoly örvendetes, mint nagy fontosságu esemény, felvillanyozta a birodalem összes népeit; lelkesedésre és legrésztvevőbb örömre ragadta az egésy magyar hazát.

De a nemzetnek ez esemény feletti örömében fokozott mérvben osztozik Budapest főváros közönsége, mert abban a gondviselés azon különös kegyét is véli felismerni, hogy a magyar szent korona örököse által választott fejedelmi arában nemzetünk egykoron azon királynét iesz szerencsés tisztelhetni, ki az ország felejthetetlen nagy nádorának és a főváros ujjáalkotójának, dicsőült József főherczegnek édes unokája.

A főváros mindenkor egész örömmel ragadja meg az alkalmat a Felséges trón iránti hódolatteljes tiszteletének, tántorithatatlan hűségének s határtalan kegyeletének kifejezésére és épen ezért legkedvesebb kötelességemnek ismertem a fenséges trónörökös főherczeg urnak általános lelkesedéssel fogadott legboldogabb eljegyzése folytán ezen mai napra rendkivüli közgyülést egybehivni, hogy a főváros közönségének, s törvényhatósági képviselőtestületének kedves alkalom nyujtassék, az emlitett örvendetes esemény feletti alattvalói benső örömének és a legmelegesb részvét-érzelmeinek, egyszersmind — pedig legőszintébb üdv, és szerencse-kivánatainak méltó kifejezést adni, és mindezeknek. Ő Felsége legkegyelmesebb urunk királyunk legmagasabb trónja zsámolyához leendő juttatása iránt intézkedni.

E tekintetben tétetik mai napon a m. tisztelt közgyüléshez a tanács által is előterjesztés, mely a főjegyző által fog előadatni és én mély tisztelettel kérem a t. közgyülést, méltóztassék azon őszinte hazafias lelkesedéssel, melylyel a főváros közönsége s öszszes lakossága a felséges trónörökös bolgog eljegyzésének örömhirét fogadta, az előterjesztendő javaslatokat határozattá emelni és azoknak haladéktalan foganatositását elrendelni.

A főpolgármester beszédjét hangos és lelkes éljenekkel kisérte a közgyülés.

Ezután felolvasta Viola főjegyző a tanácsnak ide vágó előterjesztését. Elhatározta a közgyülés, hogy felirat intéztessék ő felsége a királyi párhoz és a trónörököshöz és ennek átnyujtásával egy a polgármesterek vezetése alatt álló 12 tagu küldöttség bizassék meg.

A közgyülés az előterjesztést elfogadta és a főpolgármester javaslatára a küldöttségbe Dr. Ország Sándor, Várady Károly, Radoeza János, Dr. Emmer Kornél, Sztupa György, Dr. Teleszky István, Bogisich Lajos, Giczey Sámuel, Schveiger Márton, Wahrmann Mór, Toperczer János urak választattak meg.

A küldöttség 17-én reggel gyorsvonattal indul Bécsbe és 18-kán fog ő feiségeik, valamint a trónörökös által fogadtatni.

Ezen küldöttség a polgármesternek vezetése alatt állván, a 17-ki rendes közgyülés f. hó 22-én fog megtartatni.

Ezzel a közgyülés véget ért és a főváros által felveendő kölcsön tárgyában a tanács által tett előterjesztés felett nyilvános értekezletté alakult át.

TÁVIRATOK.

Czegléd, márcz. 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) Városunk országgyülési képviselője Verhovay Gyula tegnap este 6 órakor körünkbe érkezett. Este meglátogatta a népkört. Vacsorán a polgármesternél volt, hol felkereste a dalárda.

Ma délelőtt a Kossuth-téren ezekre menő néptömeg jelenlétében megtartatott amárczius 15-diki ünnepély. Varga Pál ref. tanár hazafias beszédet mondott. Utána pedig lelkes éljenzések között Verhovay szónokolt. A szünni nem akaró éljenzések lecsillapultával Molnár Sámuel polgármester bemutatta a népnek Verhovaynak Budapestről ma reggel ide érkezett barátait: báró Mednyánszky Árpád országgyülési képviselőt és Csillag Zsigmond orvost. Közkivánatra Mednyánszky Árpád talpra esett beszédet mondott. Ugyszintén Csillagh is. Este a népkörben banquet volt, melyen több mint 200 polgár vett részt. Lelkes felköszöntések mondattak nagy hazánkfiára Kossuth Lajosra s szeretett képviselőnkre Verhovayra. Budapesti vendégeink holnap utaznak vissza.

Pécs, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) Megünneplendő, a függetlenségi párt tagjai barátságos lakomára összegyülvén a hazát a szabadságot éltetve, megemlékeznek Kossuthról, mint ennek megteremtőjéről.

Zágráb, márcz. 15. Az eszéki községi tanács elhatározta, hogy a trónörökös eljegyzése alkalmából üdvkivánatot intéz a királyhoz. — Pejacsevics gróf horvát bánhoz az ország minden részéből szakadatlanul érkeznek üdvözlő feliratok.

Pétervár, márcz. 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) A czár megerősitette a Loris-Melikoff által javaslatba hozott legfőbb végrehajtó bizottság tagjait. Ezek a következők: Kochanoff államtitkár, Kowalewsky miniszteri tanácsnok, Tserewin tábornok és a pétervári duma (városi tanács) által saját testületéből választott 8 tag.

Páris, márcz. 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) A Hartmann-ügyben érdekes részletet képez, hogy a franczia kormány ismert eljárásához Orloff herczeg maga szolgáltatta az alkalmat. Ez ugyanis kijelenté, hogy inkább tagadtassék meg egyszerüen bármily ürügy alatt Hartmann kiadatása, semhogy tárgyalás alá vétessék a kérdés, ha valjon ez politikai bünt követett-e el, vagy nem. Erre Freycinet moadá: „La porte est ouverte rant!" és elhatároztatott, hogy Hartmann Francziaországból kiutasittassék, miután azt Oroszországnak kiadni, a nélkül, hogy konstatáltatik, hogy politikai bünös, nem lehet.

Páris, márcz. 15. (Szenátus.) A közoktatási törvény második tárgyalása. Pelletán a bizottság kisebbségének nevében ismét felveszi a VII. czikk tárgyalását. Freycinet miniszterelnök nem akarná viszonzás nélkül hagyni, Dufaurenak transakczió iránt tett felhivását, mindazonáltal a kibékülési óhaj daczára ki kell jalentenie, hogy a VII. czikk már magában is tranzakcziós képez. Minthogy ezen czikk elvettetett, a kormánynak nem marad más hátra, mint a törvények alkalmazása. Ezután a **VII. czikk 149 szavazattal 132 ellenében ismét elvettetett**; az egész törvény pedig 187 szavazattal 103 ellenében elfogadtatott.

London, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) Gortsakoff visszalépése bizonyos. A „Daily News" szerint Oroszországban a „szabadság hajnala" hasad. Gróf Loris-Melikoff igen iiberális nézetü. A lengyel küldöttséget a czár nem fogadta szivélyesen.

Páris, márcz. 15. Geév megyében az elhalt Cassagnac helyett annak testvére Rambonillet és Narbonneban két köztársasági választatott meg képviselőnek,

Trieszt, márcz. 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) Humbert olasz király névnapja alkalmából tegnap az utczákon a „juli alpok bizottsága" által aláirt izgató proklamácziókat találtak, melyben önkénytes csapatoknak Ausztriába való betörése jeleztetik. A rendőrségnek sikerült 300 példányt birtokába keriteni.

Olmütz, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) A klerus Morvaország minden községeiben kérvényeket irat alá, melyben az iskolai törvények megváltoztatása kéretik s a cseh püspökök memoranduma helyeseltetik. E klerikális agitácziónak azonban eddig kevés eredménye volt.

London, márcz. 15. A „Daily Chronicles" Allahbamból érkezet távirata jelenti: Cháricárt az ellenség ismét megszállotta. Szövetségeseink ellenünk fordulnak. A törzsek nagy számmal egyesülnek. Egy uj hadjárat elkerülhetlen.

Róma, márcz. 15. A kamra ülése. Crispi interpellácziójában kiterjed a bel- és a külügyi politikára és megjegyzi, hogy az igért reformok egyike sem lett foganatba véve. — A töredékekre megoszlott kamrának a külügyi politikát illetőleg szüksége van erős vezénylő kézre. Szóló visszautasitja Visconti Venostának, a baloldal ellen emelt szemrehányását. Az „irredenta" tüntetései még 1868. évtől erednek. A jobboldal 1876-ig hallgatott. A mostani lármát a baloldal ellenfeleinek köszönhetjük és második sorban az olasz képviselőknek külföldön, kiknek konstatálniok kellett volna, hogy az „irredenta" izgatásai minden fontosságot nélkülöző dolognak tekintendők. Crispi az „irredenta" összeköttetéseinek elnyomását hasztalannak és károsnak tartja, azt hiszi azonban, hogy a parlamentnek az egyesületi és a sajtójogot jobb összhangzásba kellett hoznia a törvényekkel Olaszországnak hiven kell keresztül vinni a berlini szerződést. Szóló áttér a keleti államokra és Egyptomra, sajnálja, Olaszország magatartását és beszédét igy zárja: szervezzünk egy szabad és erős kormányt, akkor külföldön a minket illető befolyást gyakorolni fogjuk. Szóló elvárja a kormányelnöktől ama biztositást, hogy ő ilyen kormányt alakitani fog. Cairoli a költségvetés feletti vita berekesztése után fog az interpellácziókra válaszolni.

Páris, márcz. 15. Orlow herczeg orosz nagykövet Pétervárra hivatott amaz utasitással, hogy Kapnist követségi tanácsost bizza meg a nagykövetség ügyeinek vezetésével. Orlow herczeg szerdán utazik el.

Pétervár, márcz. 15. (Az „Egyétértés" távirata) A „Golos" jelenti Varsoból, hogy márcz. 13-ikán a rendőrség egy szoczialista gyülést ugrantatott szét 316 részvevőt elfogott. Az elfogottak között van 2 technikus, 2 orvosnövendék, 313 kézmüves.

Bukarest, márcz. 15. A hivatalos lap egy rendeletet közöl, melynek alapján mindazon idegeneknek, kik Romániában utaznak s ott harmincz napnál tovább tartózkodnak, a rendőrségnél tartózkodási jegy végett jelentkezniök kell. Ezen rendelet közzététele után minden idegen, ki tartózkodási-jegy birtokában nincs, kiutasithatónak fog tekintetni. A szenátusban ma Grádistano e rendelet tárgyában interpellácziót jelentett be.

Sofia, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) Grekow bolgár igazságügyminiszter lemondásának oka azon tettleges verekedésben fekszik, mely közte és a belügyminiszter között a minisztertanácsban lefolyt.

Cetinje, márcziás 15. (Az „Egyetértés" távirata.) Durando olasz követ ide érkezett.

Páris, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) Több reactionárius senator, a kormányt interpellálni fogja a papi rendek iránti magatartása ügyében. A miniszterek nem fognak felelni. A „Republique Francaise" kijelenti, hogy a kezdődő harcz sokáig fog tartani s rendszerváltozást fog szükségessé tenni. A klerikálások eddigi legyezgetésének meg kell szünni. A „Journal des Debats"-ban Lemoinne azt mondja, hogy a vatikán idézte elő május 16-ikát s kezdte meg a harczot. Most következik a védelem.

Konstantinápoly, márcz 15. ("Pol. Corr.") Ama angol javaslatra, mely a görök-török határszabályozási kérdés megoldása ozéljából egy nemzetközi bizottság kinevezését inditváuyozta, Szavas pasa azt válaszolá, hogy ő ezt a javaslatot érett megfontolásnak tagja ugyan alávetni, mindazonáltal személyes véleménye szerint ezen comhinacziót nem tartja sikert igérőnek. Savas pasa utal ama veszélyekre, melynek a bizottság tagjai a forradalmi elemek által feltorgatott országban hitévé volnának-

Bécs, márcz. 15. A hivatalos lap jelenti: Ő felsége Falkenhain földmivelés miniszternek és Korb kereskedelmi miniszternek, a titkos tanácsosi méltóságot adományozta és Ándriewitz metropolitát czernoviczi görög-keleti metropolitává nevezte ki.

Berlin, márcz. 15. Birodalmi gyülés. Napirenden: A Hawaii szigetekkel kötött szerződés első olvasása. Philippsborn miniszteri igazgató kéri a szerződés helybenhagyását. Lasker kérdi, miért találják ez alkalommal szükségesnek a birodalmi gyülés helybenhagyását, mig ellenben a német-osztrák-magyar szerződést meghosszabbitották. — anélkül, hogy ez iránt a ház szavazatát kérték volna. Philippsborn kijelenti, hogy ő ebben a perczben, a midőn e kérdés egész váratlanul lett hozzá intézve, nem terjeszkedhetik ki az osztrák-német szerződés fejtegetésére. Ő kétségbe vonja a hasonlatosság helyességét a két szerződés közt. Az Ausztria-Magyarországgal kötött egyezmény, az ezen birodalomhoz való politikai viszonyok eredménye. melynek czélja a politikai téren fennálló benső viszonyokat átvinni az anyagi térre is. Ezen szerződés tehát semmitsem tartalmaz, a minek a birodalmi gyülés közvetlen szavazatára volna szüksége. Még távolról sem szándékoznak korlátozni a birodalmi gyülés hatáskörét és előjogait; sőt inkább azon a birodalmi kormány lesz, hogy a legközelebbi alkalommal e szerződést is előterjessze a gyülésen. A birodalmi kanczellár szándéka abban áll, hogy a kereskedelmi politikai viszonyokban Ausztria-Magyarországhoz ne történjenek változtatások, hanem azok állandóságát biztositsa. Szóló kéri, hogy a birodalmi gyülés ma a további vitától álljon el.

Richter pártolja Lasker nézetét és azt inditványozza, hogy a birodalmi kanczellár utasitassék az 1879. decz. 31. Ausztria Magyarországgal kötött kereskedelmi szerződést a birodalmi gyülésen előterjeszteni, mivel az a legfőbb kedvezmény kikötése miatt a birodalmi gyülés helybenhagyására van utalva, szóló a német védvám politikára való tekintetből a jelenlegi időt nem tartja alkalmasnak egy szerződés megkötésére nézve, daczára a kedvező viszonyoknak Ausztria Magyarországhoz.

Berlin, márcz. 15. A „Germánia" közli ama már jelzett levelet, melyet a pápa február 24-éu a kölni érsekhez intézett. A pápa igy ir: „Az imák és óhajok, hogy isten az egyház szabadságát a német birodalomban ismét szerencsésen helyreállitsa, még nem teljesedett be. Lassankint meg fog szünni az alaptalan gyanu és az igazságtalan féltékenység az egyház ellen. Az államok kormányzói be fogják látni, hogy idegen jogokat megtámadni nem szándékunk és hogy az egyházi és az állami hatalom közt tartós egyetértés állhat fenn, ha mindkét rész át van hatva amaz akarattol, hogy kész fenntartani a békét s azt, a hol szükséges, ismét helyreállitani. Hogy mi bennünk meg van ama szellem és amaz akarat. arról az összes hivők szilárdan meggyőződvék. Igen, mi oly őszintén át vagyunk hatva ezen akarattól, hogy tekintettel a lelkek üdvösségére, a nyilvános rendre és az abból kifolyó előnyökre nem habozunk előtted kijelenteni, hogy mi — csak hogy az egyetértés helyreállitását siettessük — türni fogjuk, hogy az egyházi intézkedés előtt tudassák a porosz kormánynyal mindazon lelkészek neveit, kiket a püspökök, püspöki megyéikben a lelkipásztorság gyakorlására és az egyházi toendók egy részének elvégzésére választanak!"

LEGUJABB.

— A képviselőház **igazságügyi** bizottsága ma d. u. 5 órakor Horváth Lajos elnöklete alatt tartott ülésében folytatta a magyar csődtörvényjavaslat részletes tárgyalását.

A mult ülésben uj szövegezés czéljából függőben hagyot 8. és 9. §. előadó fogalmazványa szerint hosszabb vita után következőleg állapittattak meg:

8. §. A csődnyitás hatályának kezdete után oly perekt, melyeknek tárgyát a csődtömeghez tartozó javak vagy jogok képezik, a közadós ellen sem meginditani, sem ellene folytatni nem lehet.

9. §. A közadós által folyamatba tett perek a tömegre azon állapotban mennek át, a melyben azok a csődnyitás idejekor voltak.

Ugyanaz áll a közadós ellen inditott azon perekre is, melyeknek tárgyát bejelentés alá nem eső követelés képezi.

Az érintett perekben a csődnyitásig le nem járt határidők a tömeggondnokra nézve a csődnyitás napjától számitandók; a kitüzött határnapok pedig ujra kitüzendők.

Ha a tömeggondnok az érintett perek folytatásától eláll, illetőleg a követelés fennállását elismeri: a felmerült perköltségek a csődtömeget mint tömegtartozások nem terhelik.

A 10. §. három alineába vonatott össze érdemleges változtatás nélkül; a 11. §. változatlanul elfogadtatott.

Legközelebbi ülés holnap d. u. 5 órakor lesz.

— A képviselőház **közigazgatási** bizottsága ma d. u. 5 órakor tartott ülésében folytatólag tárgyalta, az Uj-Szeged községének Szeged városával való egyesitéséről szóló törvényjavaslatot.

A miniszterelnök mindjárt az ülés kezdetén bemutatta az ülésben kért okmányokat, névszerint Jorontálmegye és Szeged város feliratait és a közlekedési miniszteriumnak a miniszterelnökséghez intézett s Torontálmegye felterjesztésére vonatkozó átiratot és az ártéri és viztöltéseket feltüntető térképeket.

A bizottság a törvényjavaslatot elfogadja a következő módositásokkal.

Az 1. §. végén uj bekezdésül a következő szöveg fogadtatott el: „Szeged sz. királyi város területével egyesittetik egyszersmind a Nagy-Marostői terület is."

A 2. §-ra nézve elvileg kimondatott, hogy Uj-Szeged vagyonának Szeged városa vagyonával egyesitése vagy általában annak miképen kezelése, valamint az uj-szegedi birtokosok és lakosok által viselendő megoldására nézve egyesség kisérlendő meg, mely ha nem sikerül, az ügyben mindkét fél kihallgatása után a belügyminiszter határoz. A szövegezés az előadóra bizatott.

Ezután felvétetett az 1875. VI, t. cz. 1. §-ában foglalt rendelkezés kivételes felfüggesztéséről szóló tjavaslat, mely szintén elfogadtatott.

Az országgyülési **szabadelvü párt** mai értekezletének tárgyát a Szájbely Gyula által a közigazgatási biróságokra vonatkozólag előterjesztett határozati javaslat képezte. Az értekezlet rövid eszmecsere után abban állapodott meg, hogy a határozati javsslatot mellőzi.

Ezután Bánffy Béla gr. hivatkozván Grünwald Bélának a képviselőház mai ülésén tett azon nyilatkozatára, mely szerint tagadta, hogy javaslatát a miniszterelnökkel előlegesen közölte volna. Előre bocsátja, hogy arról a mi Grünwald és a miniszterelnök közt négy szem közt történt, arról tudomással nem birhat, de a miniszterelnök nincs is arra szorulva, hogy mellette bizonyitson, megjegyzi azonban, hogy mielőtt Grünwald a szabadelvü kör értekezletén, javaslatát előterjesztette volna, azt szólóval is közölte. Szóló azon észrevételt tette, hogy tán nem lesz időszerü most erőszakolni nyilatkozatra a pártot, Grünwald azt felelte, hogy mindenesetre előterjeszti, mert annak propagandát akar csinálni, s mert arra Tisza Kálmánt a leghivatottabb embernek ismeri. Szóló erre tanukul Csernátony Lajosra és Hegedüs Sándorra hivatkozik. (Hegedüs nincs jelen.

Csernátonyi Lajos előadja, hogy előtte kijelentette Grünwald, hogy javaslatát a miniszterelnökkel előbb közölte, mert őt tartja ennek keresztülvitelére leghivatottabbnak.

Falk Miksa nyilvánitja, hogy Grünwald előtte szintén ugy nyilatkozott, hogy a javaslatát a miniszterelnökkel megelőzőleg közölte, ebből pedig szóló nézete szerint az következik, hogy azért közölte vele, mert alkalmasnak tartja annak foganatositására.

Zsigmondy Vilmos szintén azt jelenti, hogy előtte is mondotta Grünwald, hogy javaslatát két nappal elébb, hogy a körben előadta, a miniszterelnökkel közölte.

Ezután tárgyaltatott a szőrénymegyei ideiglenes közigazgatási rendszer meghosszabbitásáról szóló törvényjavaslata, mely a közigatási bizottság szövegezése szerint elfogadtatott.

Ezzel az értekezlet véget ért.

— **Az egyesült ellenzék** mai értekezletén a költségvetés részletes tárgyalásával foglalkozott.

KÖZGAZDASÁGI TÁVIRATOK.

Marosvásárhely, márczius 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) Keresden gr. Bethlen Gábor főispán szőllőjében a phillloxera fellépet.

Borászati értekezlet Aradon.

Arad, márczius 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) A borászati értekezlet Tabaydy főispán elnöklete alatt Miklós Gyula kormánybiztos jelenléte és nagy érdeklődés mellett ma megtartatott.

A értekezlet két órai vita után következőkben formulázta kivánalmait.

Helyesli az országos borászati congressust és az országnak borvidékekre való felosztását; kivánatosnak tart egy országos mintapinczézetet Budapesten mustraborokkal és törzskönyvvezetéssel; továbbá kivánatosnak tartja vegykisérleti állomások vinczellér-képezdék és pincze-egyletek létesitését, különösen pedig a ménesi kincstári szőlőnek átengedését mintaszőlőszetté; szükséges gyakorlati borászok képzése, hegyrendőri törvény hozása, a borgyártás eltiltása, a hamisitások törvényes üldözése, az alkusz-ügy szabályozása, szállitási kedvezmények adása, kiviteli vámok tarifáinak leszállitása, konzulainknál borcsarnokok berendezése, borfogyasztási törvény módositása azon czélból, hogy a zaklatásoknak eleje vétessék. — A költségvetésben az országos dotáczió borászati czélokra felemeltessék, a regále-jog megváltása, a cognec-gyártás előmozditása, uj gyárak adómentessége. Hangoztatott továbbá a fajszőlővel, ujonnan beültetett területek adómentessége, sikszőlőknek nagyobb megadóztatás által leszoritása.

A borászok Miklós kormánybiztossal holnap külön vonattal Ménesre rándulnak a kincstári szőlőtelep megtekintésére.

Arad-hegyaljai borvásár.

Arad, márcz. 15. (Az „Egyetértés" tudósitójának távirata.) A borvásár ma este hat órakor bezáratott. Eredménye nem mondható jelentékenynek, mert eddig kevés kötés történt.

Bécsi értéktőzsde.

Béss, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) A mai előtőzsde az intenziv üzlettelenség következtében lanyhán indult meg, de az árfolyamok kezdetben megtartották tegnapi áraikat. Később a példátlan üzlettelenség kiterjedt a koulisza papirokra is és a legtöbb különben kedvelt papir forgalomba sem jött. Csak uniobank részvényekben volt némi mozgalom és forgalom. Valuták olcsóbban kináltattak.

11 órakor zárul: Hitelrészvény 298.80, angol bank 152.30, unió bank 114.60, magy. hitelbank 282.—, járadék 71.30 —, innerbergi — —, magy arany rente 101.75—20 frankos arany 9.45—.

A déli tőzsde egy irányban sem változott; az árfolyamok névlegesen változatlanok.

Jegyeztetik: Hitelrészvény 298.80, angol bank 152.—, unió bank 114.25, bank-egyesület 148. —, magyar hitelbank 282.—, államvasut 273.—, Károly-Lajos vasut 258.75, járadék 71.30—, innerbergi —.—, magy. aranyrente 101.77½, 20 frankos ar. 9.45 —.

Később a tartós üzlettelenség és mérsékelt eladások további nyomást gyakorolnak a coulissapapirokra Vasuti papirok gyengébbek, tiszai magasabb. Váltók és valuták lanyhábbak.

Jegyeztetik: Hitelrészvény 298.30, angol bank 152.—, unió bank 114.—, magyar hitelbank 281.75, bank egyesület 148.—, Károly-Lajos vasut 258.50, gőzh. részv. 612.—, kassa-oderbergi —.—, papirjáradék 71.27½, birodalmi márka 58.20 —, magy. arany rente 101.75—, 20 frankos arany 9.45½, London 118.75.

Délután 2 órakor jegyeztetik: Hitelrészvény 299.60, angol bank 152.40, unió-bank 113.60, magyar hitelbank 282.30, államvasut 273.—, Károly-Lajos vasut 259.25, gőzhajó részv. 612—, tiszai vasut 238.—, tramway 244.—, papirjáradék 71.32½, m. aranyjáradék 101.82—, 1864-ki sorsjegy. 172.—, községi sorsjegy 119.75, 20 frankos arany 9.46, birodalmi márka 58.20 —.

Zárlatkor a következő jegyzések történtek:

Bécs, márcz 15. Hitelrészvény 299.70, lombard 87.60, arany jár. 86.35—, London 118.60, galicziai 259.—, 1864-es 172.—, 1860-as 128.25, Frankfurt 57.60, nemzeti bank 836.—, angol-osztrák 152.50, államvasut 273.50, Napoleond'or 9.45—, rente 71.35—, hitels rsjegy 180.50, porosz pénzutalv. 58.15, Arany 5.56—, török sorsjegy 17.50, ezüst járadék 72.10. Csendes.

Bécs, márcz 15. M. földteherm kötv. 89.75 erdélyi föld. kötv. 88.50, magy. záloglevél 101.50, erdélyi vasut 136.75, magy kel. vasut 82.—, Magy. sorsjegy 112.75, szőlődézsma 91.50, arany járadék 101.85, magy. vas. kölcsön 119.—, magy. hitel 282.25, alföld 148.50, magy. éjszak-kel. vas. 141.—, kel. vasuti elsőbbs. 78.75 tiszai vasut 238.—, kincst. utalv. 1873. 153.—

Bécs, marczius 15. Hitelrészv. 300.40, magy. hitel, 282.50, lombard 87.80, magy. aranyjár. 101.95, rente 71.40—, angol-osztrák 152.70, államvasut 273.75, Napoleon'dor 9.45— galicziai 259.—, osztr. aranyr. 86.40. Szilárd.

Bécsi gabnatőzsde.

Bécs, márcz. 15. (Az „Egyetértés" távirata.) A ma megnyilt tavaszi határidőre 13,500 mm. buza mondatott fel f. hó 20-ára. A felmondott áru nagyobb része szilárd kezekbe jutott és egyelőre nem fog tovább eladatni. Ez utóbbi körülménynek tulajdonitható, hogy buza tavaszra 14.20 frton tartotta magát, mely áron több kötés is volt. Zab eddig még nem mondatott fel. Zab tavaszra 8.05—8.10, tengeri május-juniusra 8.85—8.90, zab őszre 7.40—7.50 névlegesen. Délben 3000 mm. tavaszi buza adatott el 14.20 forinton.

Szesz kész áru f. hóra 37.50 forinton adatott el.

Hivatalosan jegyeztetett: Buza tavaszra 14.20 14.25, rozs magyar 11.30 —.—, zab tavaszra 8.05—8.10, kereskedelmi zab 8.00—8.15, tengeri május-juniusra 8.85—8.90, készáru régi 8.50—8.65, uj 8.40—8.50.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, márcz, 15 Játékpapirokban mérsékelt fedezeti vásárlások. Küllöldi bondok emelkedők.

Papirjáradék 60.90, magyar aranyjáradék 87.40, 10 milliós kölcsön 67.80, hitelrészvény 531.50. lombard 151.50, kassa-óderbergi 54.25, orosz papirpénz 215.10, ezüst járadék 61.50, m. kincst. utalv. —.—, k. vas. elsőbbs. kötv. 79.80, állam-vasut 470.—, galicziai 111.25, romániai 49.70, váltó Bécsre 171.10.

Frankfurt, márcz. 15. Papirjáradék 61.06, osztr. aranyjár. 73.93. osztr. hitelrészvény 265.—, osztr. államvasut 233.50, lombard 74.75, magy. galicziai vas. 112.50, váltóárfolyam Bécsre 171.95, ezüst járadék 61.5/8, magy. aranyjár. 87.50 osztr. bankrészvény 721.—, galicziai 222.25, Erzsébet nyugati vasut 161.50, tiszai vas. elsőbbs. 82.—, magy. kincstári utalv. —.—, váltó Bécsre —.—. Szilárd.

Páris, márcz. 15. 3%-os évjáradék 83,12, törlesztési évjáradék 84.70, lombard 195.—, magy. aranyjáradék 87.56, 5%-os évjáradék 116.65, osztr. államvasut 581.—, török sorsjegy 37.50, osztr. aranyjár. 75.—. Szilárd

Külföldi gabnatőzsdék.

Páris, márcz. 15. (Zárlati árfolyamok). Buzaliszt folyó hóra 33.75, aprilisra 33.10, május—juniusra 32.25, májustól 4 hónapra 31.50. Liszt f. hóra 67. —, aprilisra 67.25, május—juniusra 67.—, májustól 4 hónapra 65.75, Repczeolaj f. hóra 78.75, aprilisra 78.75, májustól 4 hónapra 80.25, utolsó 4 hónapra 81.75. Szesz f. hóra 74.75, aprilisra 74.—, májustól 4 hónapra 71.25. utolsó 4 hónapra 70.—. Olaj szilárd, szesz tartva, egyéb csendes, szép.

Berlin, márcz. 15. (Zárlati árfolyamok). Buza april—májusra 229.50, május—juniusra 227.—. Rozs loco 175.—april — májusra 174.25, május—juniusra 174.25, junius—juliusra 172.75. Zab april—májusra 150.—, május—juniusra 151.—. Repczeolaj loco 54.20, april—májusra 53.70, szept-oktoberre 57.40. Szesz loco 61.40, márcziusra 61.30, april-májusra 61.50, aug—szeptemberre 63.60.

Stettin, márcz. 15. Buza mareziusra 224.—, márcz.—aprilisra 225.—. Rozs márcziusra 169.50, márczius-aprilisra 169.—, Repczeolaj loco 54.—, márcziusra 57.—márczius—aprilisra —.—. Szesz loco 60.50 márczius—aprilisra 60.50 mái—jun 60.80.

Köln, márcz. 15. Buza márcziusra 23.80, május—juniusra 23.80. Rozs márcziusra 18.10, május-juniusra 18.10. Repczeolaj loco 29.50, márcziusra 28.90.

239

Cs. k. IV. Lajos hesseni nagyhg 14-ik gyalogezrede.

Jelentés.

azon lábbeliek bőrének puhasága és tartósága felett, melyek **Kalicz D. G.** bőrtfentartó folyadékkal előkészittetett. Az ezred zászlóaljaitól a bőrtfentartó folyadék és kenőcs felett beérkezett jelentések abban egyhangulag megegyeznek, hogy az azokkal előkészitett bőr puha és ruganyosságát megtartja, és általában észleltetett, hogy az azzal előkészitett csizma hosszabb ideig puha maradt, mint a más kenőcscsel előkészitett ugyane párnak másik csizmája.

Schavinger. s. k. ezredes.

Tisztelt ur!

A nekem próba végett átadott folyadék és kenőcsöt legénységem igen régi czipőinél, melynek bőre kiszáradt és kemény volt alkalmaztam, és mindkettő igen jónak bizonyult, a bőr puha és hordhatóvá vált, csak attól tartok, hogy alkalmazása felmelegitése által kissé komplikált.

Arsenal. január 28. 1880. tisztelettel

Pohanka s. k. ezredes.

Valóságos jótétemény szegényeknek, de gazdagoknak is nélkülözhetlen a timárság feltalálása óta eddig soha meg nem jelent és most először tisztán csak növényekből készült rothadást gátló

bőrt fentartó folyadék (fluid)

valamint a hozzátartozó szintén növényekből készült rothadást gátló vizmentesitő

Kalicz D. G. bőrkenőcse

Ezen nem állati zsiradékból, hanem tisztán növényekből összetett bőrtfentartó folyadék, valamint a hozzátartozó szintén növényekből készült bőrkenőcs az egyedüli szer, mely ugy a lábbelieket valamint lószerszám és más bőrféléket — hajtárszijakat is — minden káros külső befolyásoktól menti, s azoknak 2—3-szoros tartósságát jótállás mellett megszerezni képes. Valódi és hamisitlan állapotban kapható Novák János és társa gyárában Kahlenbergersdorfban Bécs mellett, Bécsben I. Börsengasse 14. **Budapesten Englender E. dohány-utcza kerepesi bazárépület.** Árak ¼ liter üveg folyadék használati utasitással 28 kr, ⅛ liter üveg 18 kr. egy 4 latos 7 deka doboz kenőcs 22 kr, kisebb 14 kr. Egy literüveg folyadék mindennemü hajtószijak számára 60 kr. Egy nagy kenőcs bőrfélékre 30 kr. Egy nagy doboz kenőcs világos bőrfélékre 30 kr. Egy **skatulya vitriolment. Leonhardt**-féle olajfénymáz 7 kr. Árusitóknak árleengedés.

Bizonyitvány.

A bolgár fejedelmi hadügyminiszter Sófiában.

A magas bolgár fejedelmi hadügyminiszterium által bizonyittatik, hogy a Kalicz D. G. által készitett bőrtfentartó folyadék és kenőcs, mely mindkettő növényből készült a bőr megpuhitása es külső bántalmas befolyások megóvására megpróbáltatott, s minden követelményeknek megfelelőleg bizonyult.

A hadügyminiszter helyett

(H. P.) **Timler,** s. k. ezredes.

(Másolat).

Schmidt Fer. Gerhardus H. Gerlach K. és társa bőriparosok katonasági felszerelvényi iparcikkek raktára III. Rennweg 64.

A Kalicz D. G. ur által feltalált bőrtfentartó folyadék és kenőcsét behatóan vizsgáltam és lagjobb sikerrel alkalmaztam.

Összeállitása tisztán csak növényies, lábbeli és szerszám bőrének tartóság és puhaság tekintetében igen jónak bizonyult.

Kahlenbergerdorf tisztelettel

Poeschl S. s. k. igazgató.

Ajánlati hirdetmény.

A fővárosi közmunkák tanácsa a budapesti belső körut boulevardirozását a nemzeti szinház bérházától a nyul- és lövész-utcza betorkolásáig folytatni szándékolván, az e czélra szükségelt következő munkák iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet, és pedig:

1. A föld-, kőmüves-, kövezési- és kertészeti munkákra, anyaggal együtt.
2. Fagödör rácsokra, keretekre, légszesz oszlopokra és egyéb vasmunkákra, mázolással együtt, és
3. Bádogos-, vizvezeték berendezési és felszerelési munkákra.

Az ezen munkákra vonatkozó tervek, előméret és épitési feltételek nevezett tanács müszaki osztályában, II. kerület, főutcza 60¾. sz. a. (lánczhid-épület) naponta délelőtt 9—12 óra között megtekinthetők, megjegyeztetvén, miszerint a szükségelt munkák legfeljebb f. évi április 26-án megkezdendők és f. évi október hó végéig tökéletesen befejezendők.

Felhivatnak vállalkozni szándékozók, miszerint az érintett feltételekben foglalt határozatoknak megfelelően szerkesztendő zárt ajánlataikat, az előirt 5%-nyi bánatpénzzel együtt legkésőbb f. évi april hó 5-ének déli 12 órájáig nevezett tanács igtató hivatalában benyujtsák, melyek ugyanekkor a vállalkozók jelenlétében bizottságilag felbontatni és f. évi april 8-án végleg elintéztetni fognak.

Kelt Budapesten, a főv. közm. tanácsa 1880. évi márczius 11-én tartott üléséből.

(Utánnyomat nem dijaztatik.) **Dr. Ország Sándor,** s. k.

Gyógyulás

köhögés-, gyomor-, mell- és tüdőbajokból.

A csaknem minden európai állam cs. kir. udvari szállitója Hoff János urnak császkir. tanácsos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rend lovagjának.

Hivatalos gyógyjelentése

a csász. kir. 23. számu helyőrségi kórháznak Zágrábban, a Hoff-féle malátakivonat egészségi sör és a Hoff-féle maláta-csokolád észlelt gyógyhatásairól.

Mind a két készitmény ugy az üdülők, mint a légző és emésztési szervek, hurutos- és inger állapotában szenvedőknek, mint kitünő étrendi erősitőszer bizonyult be, s a csokoládé mint a kávénak egészséges pótszere ott, hol ez mind felettébb izgató nem volt rendelhető, vagy be volt szüntetendő, kiváltképen ajánlható azonfelül ez az abban részesitett betegek és üdülők előtt igen kedvelt reggeliül szolgált a mi is az észleletekhez képest ezennel igazoltatik. Zágráb, 1878. nov. 3. Látta: Dr. Ischitt, kórházi főtörzsorvos. — Dr. Kaiser, törzs- és osztályfőorvos.

HOFF-féle

malátakivonat egészségi sör

concentrált malátakivonat.

Legfelsőbb helyen

52-er kitüntetve.

Malátacsokoládé és malátaczukorkák.

Köszönőirat.

Több évi személyes tapasztalat szerint a Hoff-féle malátakivonat-czukorkák a hurutos bántalmaknál való kitünő gyógyereje mellett a légzőszervi bántalmaknál és a legkönnyebben megemészthetők, mivel ezek az élvezet után is bizonyos kellemes izt hagynak hátra s sohasem okoznak a többi utánzott gyártmányokhoz hasonlóan bélgörcsöket. (Esedezem 25 palaczk malátakivonat egészségi sör és 10 zacskó malátaczukorka megküldéseért.) A HOFF-féle maláta-egészségi csokolád is elentébb gyógyhatásos, erősiti az idegeket, s a maláta-mellczukorkák elháritják a meghütésből, eredett köhögést s még magát a tüdőbajt is enyhitik.

Dr. Peicsics, Budapest.

ÁRAK: Maláta-kivonatu egészségi-sör 1 palaczk 60 kr, 11 pal. 6 frt, 28 pal. 15 frt, 58 pal. 30 frt **Maláta-csokolád** I. ½ kilo 2 frt 40 kr. ¼ kilo 1.30, ⅛ kilo 70 kr. II. ½ kilo 1.60, ¼ kilo 90 kr, ⅛ 50 kr, III. ½ kilo 1 frt, ¼ kilo 60 kr, ⅛ 35 kr. **Maláta-czukorkák** 1 zacskó 60, 30 és 15 kron. — **Gyermek-tápmalátaliszt** 1 frt. — **Sürített maláta-kivonat** 1 üvegese 1 frt, v. 60 kr is. — **Egy kész maláta-fürdő** 80 kr. **Maláta-szappan** 80 60. 40 és 20 kron. Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. A csomagolás legolcsóbban számittatik

Gyári raktár-helyiség. Graben, Bräunerstrasse 8. Gyárhelyiség: Grabenhof 2. Fiókraktár: Budapest, zsibárus-utcza 7. szám.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A részvényes urak ezennel meghivatnak a **f. é. április 14-én** délelőtti 10 órakor Bécsben, belváros, eschenbach-utcza 9. sz. (az osztrák mérnök- és épitész-egylet termében) megtartandó **huszonhatodik (rendkivüli)**

KÖZGYÜLÉSRE.

NAPIREND:

I. A magyar királyi kormánynyal a **zágráb-károlyvárosi vonal** eladása iránt **1880. évi márczius 11-én** kötött szerződés jóváhagyása;

II. A cs. kir. osztrák kormánynyal az **unterdrauburg-wolfsbergi- és mürzzuschlag-neubergi** cs. kir. államvasuti vonalak üzletbevétele iránt **1879., év augusztus 27-én** kötött szerződés jóváhagyása;

III. A cs. kir. osztrák kormánynyal a **cs. kir. istriai államvasut** (Divacca-Pola és Canfanaro-Rovigno) üzletének továb vezetése iránt **1879. évi november 25-én** kötött szerződés jóváhagyása; esetleg

IV. **cs. kir. szab. leoben-vordernbergi vasut** üzlete iránt fennálló, **1872. évi január 5-én Bécsben** és **16-án Gráczban** kötött egyezmény meghosszabbitásának és megváltoztatásának jóváhagyása.

Az alapszabályok 22. czikke szerint a közgyülésen csak azon részvényesek vehetnek részt, kik legalább 40 részvénynyel birnak és ezeket legkésőbb 14 nappal a közgyülés megtartása előtt az alantabb megjelölt pénztárak valamelyikénél letéteményezték, és pedig:

Bécsben: a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi- és ipar-hitelintézetnél, S. M. von Rothschild urnál, vagy a társaság számvevőségénél a déli vaspálya udvaron (igazgatási épület).
Triestben: Morpurgo & Parente uraknál,
Frankfurtban: a m/m. M. A. von Rothschild & Söhne uraknál,
Berlinben: S. Bleichröder urnál.
Hamburgban: L. Behrens & Söhne uraknál,
Párisban: a társaság letéti pénztáránál, rue lafitte 17.
Londonban: N. M. Rothschild & Söhne uraknál,
Milanóban: a Cassa di Risparmio-nál,
Genfben: Lombard, Odier & Compagnie uraknál,
Lyonban: P. Galline & Comp. uraknál és Veuve Morin, Pons & Comp. czégnél.

A letéteményezett részvények helyett letéti-jegyek és igazolási-jegyek fognak kiadatni, mely utóbbiak a közgyülésen megjelenésre jogositanak.

Távollevő részvényesek irásbeli meghatalmazás utján más, a közgyülésen részvételre jogositott részvényessel képviseltethetik magukat (23. czikk.)

Képviseltetés esetén az igazolási-jegyen előnyomott meghatalmazás kitöltendő, a meghatalmazó által sajátkezüleg aláirandó és legkésőbb f. é. április 9-én a **társaság számvevőségénél Bécsben** (déli vaspálya udvar) felmutatandó.

Miután a napirend fentebb felsorolt tárgyai fölött való határozat hozatalára az alapszabályok 28. czikke szerint legalább 60 részvényes jelenléte szükséges, kik összesen a részvénytőke **legalább egy ötödét** képviselik. ennélfogva felkéretnek a részvényes urak, ezen közgyülésen vagy személyesen vagy pedig meghatalmazottjaik által résztvenni. 172

Bécs, 1880. évi márczius 14-én. **Az igazgatótanács.**

KULÖNÖS FIGYELEMRE MÉLTO!

A hirneves dr. **FORTI-féle sebtapasz**

mely rendkivüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalmat csillapitó hatása által leggyorsabb, legbiztosb s egyszersmind gyökeres gyógyulást eszközöl különnemü bajokban. Egy csomag ára **50** kr, nagyobb csomagé **1** frt, használati utasitással együtt postán küldve **20** krral több.

Központi küldeményező raktár Pesten:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utcza 7. sz. a.

Bécsben Plebau F. X gyógyszertárában, István-tér 1 sz. Dr. Girtler F. gyógyszertárában, Freiung 7. sz. Herbabny G. gyógyszertárában, Neubau, Kaiserstrasse Nr. 90. — **Gráczban:** Nedved A. gyógysz. a Mur-téren.

Továbbá kapható **Budapesten: Pillich F.** ezelőtt Jezovits udv. gyógyszertárában a nagy (3) korona-utcza. — **Formágyi F.** gysz. három korona-utcza 26. — Ifjabb **Wagner D.** városháztéren. — **Schernhoffer K.** özv **a „nagy Kristófhoz"** czimzett gyógytárában, Kristóf-tér sarkán, és idősb Dr. **Wagner D.** gyógytárában, váczi-boulevard 59. — **Egressy R.** gyógy. nádor-utcza 2, — **Telkesy J.** udv. gyógyszertárában a várban — **Wlaschek E.** gyógyszertárában a Krisztinavárosban. — **Frum J.** Schwartzmayer K gysz. vizivárος fő-utcza — **Eiszdorfer G.** gysz. Tabánban (Ráczváros) fő-utcza. — **Alsó-Lendván:** Kis B.-nál. — **Aradon:** Rozsnyai M. gyógyszer. urnál. — **Berettyó-Ujfalun:** Sarréthy L. — **Békés-Csabán:** Varságh B. — **Büd-Szent-Mihályon:** Lukács F. — **Debreczenben:** dr. Róthschnek V. E., Tamássy K. Göltl N. és Orvényi O. — **Duna-Földváron:** Nádhera P. — **Egerben:** Schuttig J., Köllner Lőr. és Buzáth L. gyógysz. — **Eperjesen:** Isépy Gy. — **Érsekujvárott:** Conlegner J. — **Gyöngyösön:** Mersits N. — **Győrött:** Lehner F. — **Huszton:** Keresztes S. — **Jászberényben:** Teschler E. — **Kaposvártt:** Kecskéssy T. — **Kassán:** Koregtkő A., Wandraschek K., Megay G. és Hegedüs L. **Karczagon:** Báthory B. — **Késmárkon:** Genersisch C. A. — **Komáromban:** Grötschel Zs. és Schmidthauer A. **Kun-Madarason:** Jung K. **Losonczon:** Kirchner D., és Plichta L. **Léván:** Boleman E. **Mező-Berényben:** Baranyi N. **M.-Tur:** Borbás J. **Miskolczon:** Dr. Csáthi, Szabó és Mayer R. gyógysz. **M.-Szigeten:** Héder L. — **Mitrowiczon:** Krstonosics A. fiainál. **N.-Kanizsán:** Prager Béla és Belus J — **N.-Károlyban:** Sötér J. — **N.-Körösön:** Medveczky Gy. **N.-Szombaton:** Pántotsek R. — **N.-Váradon:** Huzella M. és Molnár J. gyógy. **Nyiregyházán:** Korányi J. gysz. Szopkó Alfréd gyógyszerész és Kovács S. **Pakson:** Malatinszky S. — **Pécsett:** Sipőcz J. **Pozsonyban:** Pisztóry B. — **Putnokon:** Fekete N. **Rimaszombaton:** Hamallár K. — **Rozsnyón:** dr. Pósch J. gysz. és Hirsch J. N. — **S.-A.-Ujhelyen:** Gallik G. és Pintér F. — **Sümegen:** Stumborszky L. **Szabadkán:** Jaó J. — **Szathmáron:** Bossin J., Dr. Lengyel M. és Böszörményi J. gyógysz. — **Szegeden:** Kovács Albert. — **Sz.-Fehérvárott:** Braun J., — **Székelyhidon:** Szabó J. — **Szombathelyen:** Pillich F. **Tarpán:** Mohó T. **Temesvárott:** Tárczay István, Jahner C. M. gyógysz. és Pap J. **Tisza-Lökön:** Pintér P. **T.-Ujlakon:** Roykó G. — **Técsőn:** Agoston Gy. — **Tokajban:** Dr. Juhász P. **Ungvárott:** Lám S., Fränkl M. gyógyszer. Speck J., Feltsárszky A. és Krausz A. — **Veszprémben:** Ferenczy K. — **Villányon:** Fekete E. — **Zirczen:** Tejfel J. — **Zólyomban:** Stech L. E. **Erdélyország. Kolozsvártt:** Valentini A. Wolf J. és Biró J. **Brassón:** Schuster K. L. és Gyertyánffy és Verzár. — **M.-Vásárhelytt:** Bucher M. — **Szászváros:** Rekert E. K.

Ezen kitünő hatásu, nem eléggé ajánlható gyógytapasz készitője

Forti László. Lak.: Budapest, I, ker. Nándor-utcza 145. sz.

KÜFFERLE JÓZSEF és Társ.

Wilhelmsdorfi maláta-készitmények

gyára.

Dr. Heller orvostudor a „Wiener Medicinischer Wochenschrift"-ben már 15 év előtt a **Wilhelmsdorfi maláta-kivonatnak** minden hasonló gyártmányok felett **elsőbbséget** adott. — **Oppolzer, Heller, Bock, Niemayer** professzorok a valódi maláta-kivonatot (extractum maltis Pharmec, germ.) a gyengeségi állapotok és sorvadásoknál, valamennyi **mell-, tüdő- és torokbántalomnál**, továbbá valamennyi hurutos megbetegülésnél, (még a göresös- és szamárköhögésnél is) ajánlották használat végett.

A valódi malátakivonat még a szenvedő nyákhártyákra is, sokkal kedvezőbb befolyást gyakorol, mint a közönséges czukor, s ennélfogva a

Wilhelmsdorfi malátakivonat-czukorkák*)

sokkal nedvesebben tartók, inger csillapitóbbak és nyákoldóbbak, mint valamennyi forgalomban levő mellczukorkák, melyek többnyire csak czukrot tartalmaznak.

Gyárhelyiség:

Meidlingen Bécs mellett Dammgasse 40.

Fiókraktárak:

Budapesten, váczi-utcza 13.

hatvani-utcza 15., továbbá **Steden** József urnál Budán, főut 30., **Fanta** Károly urnál fürdő-utcza a „struczhoz."

*) *A nem valódi malátakivonat czukorkáknál a csalódásig hü csomagolással, hiányzik a dobozon ezen szó „Wilhelmsdorfer."*

Malátakivonat csokoládé 1 frt 20 kr, 1 frt 60 kr, 2 frt és 3 frtjával fél kilónként.

Oppelik A.

1858-ban alapitott első osztrák

hirdetési irodája

Bécs, Stadt, Stubenbastei Nr. 2.

(a Wollzeile 36. számu sarokház.)

Ajánlja magát hirdetések felvételére az

összes bel- és külföldi lapok számára.

A beérkező megrendelések pontos és megbizható kivitelеért kezeskedik az általánosan mint szilárdnak ismert és e szakmában legrégibb czég Osztrák-Magyarországban.

Árjegyzék és költségelőirányzat ingyen és bérmentve. 14

Központi- és gőzszivattyúk

23 **minden nagyságban készletben kaphatók a**

SCHLICK-féle vasöntőde

és gépgyár részvénytársulatnál

Budapest, váczi-körut.

Sérvkötő

ruganyos hevederrel, rugók nélkül, angol rugókkal, legjobb szerkezetü, tekintélyes orvosok által elismerve, **könynyen viselhető**, darabja 3 frttól egész 6 frtig kapható

Lipinsky J. és társánál

kesztyü- és kötőszer gyár, **Budapest, bécsi-utcza 8. sz.** Kitüntetve **Páris** 1878-ban bronce éremmel. **Székesfehérvár 1879-ben arany éremmel.**

Megrendeléseknél — melyek pontosan teljesittetnek — megjegyzendő hogy jobb, bal vagy kétoldalu kivántatik, valamint a test körmérete centimeterekben. 133

!Dijmentesen!

Tőzsdén való **nyereményre alakitott**

TÁRSAS CSOPORT

terjedelmes tervezete, 50, 100—200 vagy 500 frt részlettel, a n. é. közönség rendkivüli előnyére, a legszilárdabb alapon — megjelent, **ingyen és bérmentve** szétküldi kivánatra bárkinek

Koritz Antal és társa bankház

Budapest, váczi-utcza 7. sz. 160

Szakkörökben általánosan elismert és kitünő

CEMENT

olcsón kapható **Benkó Károly és társa** nyerges-ujfalusi gyári raktárából. 159

Budapesten, V. Béla-utcza I. sz.

Minden résztvett kiállitáson ki lett tüntetve.

Rácz-Almáson

Fehérmegyében Adonyi gőzhajó állomástól egy órányira, s Tassi gőzhajó állomás átellenében egy uri lak mellék-épületek és kerttel eladó. (Szép kilátás a Dunára és Pestmegye egy részére.) Megtekintés végett kéretnek a venni szándékozok Rácz-Almasán **Patkó István postamester** urhoz, a vételára nézve pedig alulirott tulajdonoshoz — bár levél utján is — fordulni. 162

Mattyók Kálmán.

Veszprém, palotai-utcza, Tallián-ház.

Minden háztartásra fontos!

DE MAITI R.

nagykereskedése **Triesztben.**

Közvetlenül importált, legfinomabb faju **kávét** szállit, a következő árakon:

Gyöngy ceylon, legfinomabb barna	2 frt	10 kr.
Gyöngy Manilla, világos. finom	1 „	90 „
Ceylon, legfinomabb szemü	1 „	85 „
Ceylon Nativ, finom	1 „	80 „
Mocca, kiválogatva, legfinomabb	1 „	90 „
Cuba, legfinomabb, nagyszemü	1 „	85 „
Menado, barna, finom	1 „	75
Java, szép, zöld	1 „	53 „
Domingo, finom	1 „	60 „
Santos, szép és tiszta-izü	1 „	50 „
Rio, finom, mellékiz nélkül	1 „	45 „

Az árak kilogrammként vám és bérmentve 4¾ kilo tiszta sulyu postacsomagokban értendők, utánvét mellett. Nagyobb megrendeléseknél megfelelő árleengedés. 134

HIRDETÉSEK

e laprészére,

felvétetnek

a kiadó hivatalban

(himző-utcza 1. sz. a.)

Ugyanott kapható az egész Európában elterjedt hires magyar, német és franczia nyelvben megjelent könyv.

Az elgyengült férfierő. Ára e könyvnek 2 frt 50 kr.

Titkos betegségeket

és a **tehetetlenséget**

(elgyengült férfierőt)

továbbá ***bőrbajokat, vizelési nehézségeket, hugycső*** szüküléseket, friss és idült ***nyákfolyást***, nőknél az ugynevezett ***fehérfolyást***, a bujakórok fekélyeit és másodrendü bujakórt minden alakjaiban és elcsufitásaiban, ***katonai és polgári*** főkórházakban, mint a magángyakorlatban a legujabb tapasztalatok s buvárlatak nyomán kiválóan tartós siker biztositása mellett bámulatos gyorsan s alaposan gyógyit (ujon keletkezetteket 48 óra alatt)

specialista WEISS J.

gyak. ***orvos, sebész és szülész***, az itteni cs. k. katonai ***fő kórházban*** volt osztályorvos, bel- és külföldi tudományos és humanitási társaságok rendes s tiszteletbeli tagja, és több kitüntetés tulajdonosa. 21

Rendelő intézet: Budapest, belváros, koronaherczey-(uri)-utcza 8. szám, bemenet a lépcsőn.

Naponkint délelőtt 7—10-ig, d. u. 1—4-ig. este 7—8-ig.

Vidéki takarékpénztári és pénzintézeti **hivatalnokoknak** állásuknak megfelelő mellékkeresetet ajánl (nem sorsjegyek) egy bankház. Ajánlatokat elfogad szivességből az „Országos központi hirdetés felvételi iroda" Budapest, fürdő-utcza 4. sz. „Intelligenczia" alatt. 161

Legujabb!!

Zseb-iroda

Szabadalom,

kirakott jegyzőkönyvecske, minden szükséges irószer: **tintatartót, gyertya viaszt** stb. tartalmaz 13/4 cm. vastag. **Zseb téntatartó** igen kényelmes szelenczeforma ¼ cm. vastag teljesen **szép börkötésben arany betüvel 3 frt, vászonban 2 frt 50 kr., téntatartó** egyedül 1 frt 50 kr. arany vagy ezüstben. —

Gotsbacher Ed. IV. Mittelgasse 4. 2. em. Bécs.

Különlegesség orvosoknak rendelvénytaskóval 2 frt 25 kr. 1 ctm. vastag. 42

Für Männer

jeden Alters sehr wichtige Erfindung. — Aertzlich begutachtet und empfohlen. — Broschüre und Prospect versendet franco verschlossen gegen Einsendung von 30 kr in Briefmarken: General-Agent ***Bujatti R.*** in ***Nürnberg.*** 22

Szőnyegek, ágyteritők és lótakarók

végeladása

BUDAPEST, hajó-utcza 3.

ugyanott a bolti berendezés olcsón eladandó. 175

A csász. kir. szabadalm.

Tonequin-szappan

az ujkor legkitünőbbnek bizonyult

bőrszépitő szere

s unikum a pipereszet körletén; feltalálva

Gornois vegyész által Lyonban.

Az a tonequin-gyantából készittetik, mely a felső-bőrre oly hatást gyakorol, hogy a bőrt fris s élénk szinnel lepi el, továbbá a bőrfaggyumirigyeiben hatol, szétoszlatja és semlegesiti minden az abban létező tisztátlanságokat, mely által a pattanások, pörsenések, szeplők, bőr-atkák az arczban stb. a legrövidebb idő alatt elenyésznek; a tonequin-szappant folytonosan használva, már néhány nap után a bőrt megifjitja, s az szép, fehér, gyengéd s finom leend.

Egy üvegecse folyadék-tonequin ára 1 frt 50 kr. Kemény szappan 30% tonequinnel egy db ára 50 kr. postai küldéssel 10 krral több.

Raktár Pesten: **Török József** gyógysz. király-utcza 7. sz. 55

Katonaság részére.

A legnagyobb egyenruha késztő-raktár Magyarország, Austria és a melléktartományok részére a hol cs. kir. tábornokok, törzs- és főtisztek, m. kir. honvédek valamint egy éves önkéntesek (minden szakmabeliek,) m. kir. posta hivatalnokok, távirda, vasuti és pénzügyőrök, ép ugy minden magán-egyletek u. m.: tüzoltók, tornászok, veteránok és lövészek, magukat szabály szerint olcsón és jól felruházhatják és felszerelhetik

Tiller Mór és testvére

a m. kir. hadsereg szállitóinál.

Budapest, országut, Károly-kaszárnya. Bécs, Mariahilferstrasse, Stiftskaserne.

Árjegyzékek kivánatra ingyen. Megrendelések utánvét mellett leggyorsabban teljesittetnek. 56

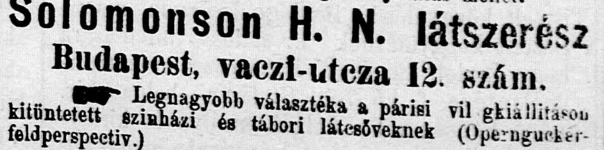

Fontos, távol-, rövid- és gyengelátóknak

A legjobb szemüveget szolgáltat jótállás mellett

Solomonson H. N. látszerész

Budapest, váczi-utcza 12. szám.

Legnagyobb választéka a párisi vil. gkiállitáson kitüntetett szinházi és tábori látcsöveknek (Operngucker-feldperspectiv.)

Levélbeli megrendelések a lát távolság jelzésével pontosan eszközöltetnek.

Budapest nyomatott Schlézinger és Wohlauer könyvnyomdájában. Károly-kaszárnya (rostély-utcza) 3. szám.

Az „Egyetértés" melléklete.

— 75-ik számához. —

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

A belügyminiszteri tárcza költségvetésének általános tárgyalását kezdte meg ma a képviselőház.

Szájbely Gyula benyujtotta a közigazgatási biráskodás behozatalára vonatkozó határozati javaslatát.

Simonyi Iván a megyei autonómia ellen élczeskedett.

Thaly Kálmán a belügyi tárczához tartozó több kérdésben kért felvilágositást a miniszterelnöktől, mit az meg is adott.

Csatár Zsigmondnak közigazgatási miseriáinkkal foglalkozó beszéde után Grünwald Béla szólalt fel, a ház nagy figyelme közt fejtve ki közigazgatási programmjának részleteit. Beszéde másik részében Tisza Kálmán közigazgatási politikáját tette éles és sujtó kritika tárgyává. Grünwald beszéde a kormánypártra lesujtó hatással volt. E beszéd végével izgatott jelenet fejlődött ki Grünwald és a miniszterelnök között. Tisza izgatottan válaszolt Grünwaldnak s ez viszonválaszában a „nem igaz beszéd" vádjával illette a miniszterelnököt.

II.

A képviselőház ülése márczius 15-én.

Elnök: Szlávy József; jegyzők: Baross Gábor, Antal Gyula, Mednyánszky Árpád b.

A kormány részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Szapáry Gyula gr., Kemény Gábor br., Pauler Tivadar, Péchy Tamás, Szende Béla és Bedekovich Kálmán.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után **elnök** bemutatja a budapesti kir. törvényszék büntető osztályának felterjesztését, melyben az 1880. évi jan. hó 10-én Verhovay Gyula és Majthényi Izidor báró közötti párbaj ügyében hozott végzés értelmében Verhovay Gyula, Mednyánszky Árpád báró, Komjáthy Béla és Üchtricz Zsigmond báró országgyülési képviselő mentelmi jogait felfüggesztetni kéri, kiadatik a mentelmi bizottságnak.

Vécsey Tamás előadó benyujtja a kérvényi bizottság által letárgyalt kérvények 30-ik sorjegyzékét, szombaton fog tárgyaltatni.

Tisza Kálmán miniszterelnök bejelenti, hogy a belügyminiszterium költségvetésének letárgyalása után Helfy Ignácznak az Egerzeiger-féle ügyben és Apponyi Albert gr. egy régebben tett interpellácziójára fog felelni. Tudomásul vétetik.

Következik a gazdasági bizottságnak jelentése a képviselőház márczius havi költségvetéséről. A költség 255.490 frtban van előirányozva. A ház elfogadja.

A napirend második tárgya a belügyminiszter költségvetése.

Rakovszky István előadó ajánlja a belügyminiszteri költségvetésnek általánosságban való elfogadását.

Szájbely Gyula a közigazgatási biráskodás ügyét emliti fel, melyre nézve a kormány eddig semmit nem tett. A miniszterelnök e tekintetben bevárta a pénzügyi bizottság kezdeményezését, mely a pénzügyek tekintetében határozati javaslatot terjesztett elő. A maga részéről örömmel üdvözli a pénzügyi bizottságnak a költségvetés tárgyalásánál a közigazgatási biráskodás iránt tanusitott érdeklődését; de azt hitte, hogy miután e kérdés máris többször képezte vita tárgyát a bizottság kebelében, a pénzügyi bizottság figyelmét ki fogja terjeszteni az összes közigazgatásra. Azonban, fájdalom, ebben csalódott, és ugy látszik — hogy a bizottság még gyakran lesz azon helyzetben, hogy az ő kebelében ezen kérdés megvitatassék minden kézzelfogható eredmény nélkül. Minthogy igy áll a dolog, alkalmat akar nyujtani a miniszterelnöknek, hogy e kérdésben eddigi tétlenségéből kilépjen és fejtegetvén e biráskodás megállapitásának szükségét jogi, politikai és szervezeti szempontból, a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Tekintve, hogy a valódi alkotmányosság főkelléke abban fekszik, hogy ugy magánosok, valamint a közhatalom és ennek közegei által elkövetett jogsérelmek felett független biróság itéljen és ezen sarkalatos elv állami jogéletünkben az által, hogy a kormány a közigazgatás összes ágaiban nem csak a végintézkedést, hanem egyszersmind a panaszok fölötti végleges biráskodás hatalmát gyakorolja, — még eddig kellő kifejezést és alkalmazást nem nyert, — utasitsa ház t belügyminiszter urat, hogy a közigazgatási biráskodásra vonatkozó törvényjavaslatot terjeszszen a ház elé olyan időben, hogy az még a jelen országgyülés alatt tárgyalás alá vétethessék (Élénk helyeslés a baloldalon).

Thaly Kálmán. Ada-Kaleh már harmadik éve, hogy magyar adminisztráczió alatt áll s erről még is hallgat a miniszterelnök. Ámbár magában az csak egy kis sziget egy kis török város; szóló azonban mégis anomaliának tartja, hogy a magyar korona államában kormányoztassék egy kis terület katonai, vagy absolut, vagy nem tudja milyen adminisztráczió alatt, vagy ha alkotmányos adminisztráczió alatt van is, a nélkül, hogy arról a képviselőháznak hivatalos tudomása legyen.

Felvilágositást kér a miniszterelnöktől, hogy átvette-e azon sziget és török város kormányát és miként kormányoztatnak ezek? Birnak-e alkotmányos jogokkal az ottani lakosok? és ha talán Szörénymegyéhez kapcsoltattak, részesültek-e e becsületes török atyánkfiai is az Ujfalusi-Paus-féle regime áldásaiban? (Mozgás jobbfelől.) Avagy katonailag kormányoztatnak tán? és például igazságszolgáltatásuk miként foly? Mert képzelhetetlennek tartja hogy azon bizonyos tekintetben kereskedést üző, város lakói annyi idő óta per nélkül eligazodhattak volna ügyeikben. Hova apellâltak tehát, hogyha az ada-kalei hadi itéletében meg nem nyugodhattak? Konstantinápolyba, Bécsbe, Budapestre, vagy talán czak a magas egekhez?

Ohajtaná tudni, mikor terjesztetik már elő törvényjavaslat e szigetnek és városnak Magyarország területébe leendő bekezlezése iránt.

Szóló ezután az országos levéltár ügyéről beszél. Az országos levéltárnak egy nevezetes és a magyar államnak közvetlen tulajdonát képző része, még mindig nem egyesittethetett azzal; érti azon majd nem 60,000 darab igen fontos történelmi ügyiratot, a melyek Gehringer báró absolutistikus helytartó idejében Budapestről elvitettek és Zágrágba szállittattak. Ezen acták legnagyobb részben a szigoruan vett Magyarország és nem Horvátország multját illetik.

Szóló ezután a fővárosi rendőrség hiányairól beszél felhozva a rendőrségről számtalan botrányos dolgot.

Végül szól a közpénzek s kivált az árvapénzek ujabb időben oly sürüen felmerülő sikkasztásairól. Szóló szerint árvaszéki elnöknek vagy ülnöknek csak olyat tenne, ki tetemes óvadékot tesz le.

Tisza Kálmán belügyminiszter előzetesen megjegyzi Thalynak, hogy árvaszéki elnökök és ülnökök nem neveztetnek ki, hanem választatnak, s a cautió csak a pénzkezelőkre vonatkozik, az árvaszéki ülnökök pedig pénzt nem kezelnek. A cautio különben is nem óv meg a defraudatiótól. A mi a Ada-Kaleh bekebelezését illeti, ennek bekeblezéséről nem lehet most még szó, mert ennek kérdése nemzetközileg még rendezve nincs. A magyar orsz. levéltár számára követelt okmányok visszaadása fölött folynak a tárgyalások. A mi végre a főváros területén a rendőri szolgálat hiányát illeti, a fővárosnak sokkal nagyobb a területe, semhogy minden □ ölre egy rendőr essék.

Biztositja különben Thalyt, hogy a rendőrség szervezetére vonatkozó törvényjavaslat már 1876. óta készen van, s ennek beterjesztése részint pénzügyi, részint más szempontból késett. A mi a defraudátiókat illeti, Franczia- és Németországban sokkal több defraudáczió fordul elő, s még sem publikálták ország-világgá, hanem meginditják a hivatalos vizsgálatot, s a bünöst megbüntetik. A mi a temesmegyei defraudácziót illeti, a szerencsétlenül járt alispán lelkét egyetlen egy krajczár elsikkasztása sem terheli, a kiadott kölcsönok pedig nem most, nem is 67 óta, hanem legnagyobbrészt a Bach rendszer és a provizorium alatt köttettek, nem lehet tehát vádolni most azokat, kik a bajt orvosolni akarják, kik a kölcsönadott pénzből igyekeznek lehető sokat megmenteni. (Élénk helyeslés jobbról.)

Ezeket a belügyminiszter csak azért hozván fel, hogy Thaly négy kérdésére feleljen, a belügyi budgetet elfogadásra ajánlja.

Thaly Kálmán félremagyarázott szavait igazitja helyre.

Simonyi Iván szerint a megyei önkormányzat védelemezői hasonlitanak azon egyénekhez, kiket Hanzen magnetikus álomba ringatott, a kik hiszik, hogy izletes körtét falatoznak, mig az, mi kezükben van, nem más, mint nyers krumpli. Pártolja Szájbély határozati javaslatát.

Csatár Zsigmond arra kéri a belügyminisztert, hogy a Thaly Kálmán által is emlitett csongrádi árvaügyeket hozza tisztába. Szóló ezután hosszasan foglalkozva közigazgatási bajainkkal, kijelenti, hogy mig a közösügyek lidércz nyomásként nehezednek a nemzet közéletére, addig nem barátja a centralizáczió behozatalának. A belügyminiszteri költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélső baioldalon).

Grünwald Béla hosszu beszédben részletesen kifejti közigazgatási programmját. Beszédéből adjuk a következőket:

Németh Albert és Mocsáry Lajos t. képviselő társaim avval vádoltak, hogy én egy tollvonással el akartam törülni a megyét. Én azon meggyőződésben vagyok, hogy Magyarországban a megyék nem nélkülözhetők. De egy dologra akarom figyelmeztetni Mocsáry képviselő társamat s ez az, hogy ő az önkormányzatot a kinevezés által megsemmisitve látja. Méltóztassék elhinni, hogy ez az önkormányzatot nem semmisiti meg. Csak egyre vagyok bátor figyelmeztetni. Angolországnak bizonyára van önkormányzata és az európai kontinens is ezen alakulások befolyása alatt áll és mintául tüzte ki magának az angol önkormányzatot. De az angol önkormányzat nem ismer választott tisztviselőt, hanem egész önkormányzatát kinevezett tisztviselők vezetik. Ebből láthatja a t. képviselő ur, hogy a kettő közt szükségképeni organikus összefüggés nincs.

Még egy megjegyzést akarok tenni (Halljuk!) Mocsáry t. képviselő ur azon állitását illetőleg, hogy mi a czentralizatiót akarjuk meghonositani, ismét arra vagyok bátor figyelmeztetni, hogy a czentralisaczió és a kinevezés tökéletesen indifferens dolog egymás irányában. A czentralisaczió nem a tisztviselők kinevezésében áll, hanem a hatáskörök oly módon való beosztásában, hogy egy czentrumból intéztetnek a dolgok a részek önálló tevékenységének rovására. Ha a képviselő ur próbát tenne Francziaországban és minden tisztviselőt választatna, azért a czentralisacziót nem kerülné el, azért a részek nagyobb önállósággal nem birnának.

Angolországban kétségkivül nincs czentralisaczió és a tisztviselők mégis kineveztetnek.

De még egyet mondott Mocsáry képviselő ur arra intvén bennünket, hogy ne bolygassak az intézményeket, melyeket az ősök bölcsesége alkotott. (Halljuk.) A t. képviselő ur. ugy látszik, történelmi fejlődésünket ugy képzelte magának, mintha ezen intézmények az ősök bölcseségének következményei lettek volna, hogy semmi küzdelem és vita meg nem előzte. Pedig t. képviselő ur, akkor is kétféle bölcseség volt Magyarországon. Az egyik bölcseség azt mondta, tartsuk meg azt a mi meg van és ne bolygassuk azon intézményeket, melyeket az ősök bölcsesége megalkotott, a másik bölcseség az volt, mely azt mondta, hogy azon intézmények már nem jók, a tapasztalat bizonyitotta, hogy hasznavehetlenek alkalkalmazkodjunk tehát a valtozott viszonyokhoz, változtassuk meg az intézményeket s legyünk európaiak, a mennyire tőlünk kitelik.

Ez a küzdelem meg volt Magyarországon Szent Istvántól kezdve. Tudjuk, hogy Szent István korában meg volt, tudjuk, hogy meg volt, midőn a feudalismus hozzánk jött, tudjuk, hogy a feudallsmust követte a rendi megye, mely 1848-ig fennállott, s mely valóban nem oly erodeti magyar intézmény, minőnek azt Mocsáry L. t. barátom tartja. Megérkezett hozzánk a franczia forradalom is, mely a rendi szervezetnek véget vetett. A kultura egyéb terén is ugyanazt látjuk. Megérkezett hozzánk a román stilus és a renaisance stilus. Épugy a kézmüipar terén is e nemzet mindig solidaritásban állott Európa fejlődésével; és épen annak köszöni fennmaradását, hogy tudott, habár elkésve alkalmazkodni a viszonyokhoz és bizonyos haladási eszméhez, de Európával a solidaritás mindig meg volt. A mit tehát Mocsáry t, képviselő ur ősök bölcseségének tulajdonit, az nem egyéb, mint a küzdelem eredménye, mely küzdelem mindenkor meg volt. A kik azt mondták, hogy alkalmazkodjunk a változott viszonyokhoz s tanuljunk a példából, melyet az európai fejlődés mutat, azok alkották meg azon intézményeket, melyekért Mocsáry képviselő ur rajong. Azért engedjen meg, hogyha már kétféle bölcseség közt kell választani, én azt követelem, a mely alkotott és Európához alkalmazkodik. (Helyeslés balfelől.) Mert ennek az alkotásai lesznek azok, a melyek az utódokra fognak szállani s meg vagyok győződve, hogy a késő unokák ép ugy fogják magasztalni a mi bölcseségünket, mint a hogy Mocsáry képviselő ur magasztalja azok bölcseségét, kik azon intézményeket megalkották, melyek azt mutatják, hogy Európával solidaritásban állunk. (Helyeslés balfelől.)

Gullner azt mondta, hogy ő kivánja a tisztviselők qualifikáczióját és állandósitását, de a tiszti állomások betöltésének módját illetőleg ő a kinevezést nem tartja czélszerünek, de sokkal czélszerübbnek tartja azt, hogy a tisztviselő életfogytig választassék.

Gullner Gyula t. barátom egy nagyon fontos körülményt hagyott számitáson kivül.

Ha valakit megválasztanak szolgabiróvá vagy aljegyzővé, azt hiszi a t. képviselő ur, hogy ő életfogytig ez akar maradni? Nem akar-e lenni szolgabiró, alispán vagy főjegyző? Bizonyára. S minthogy ezeket az állásokat a közönség tölti be, nem vagyunk-e ott, a hol voltunk, hogy a tisztviselő kénytelen lesz kedvükben járni ép azoknak, a kikre a törvényt kell alkalmazni, s hatóságaink ép ugy meg volnának rontva, mint eddig.

De lehetetlen végre a választás mellett a tervszerü, fokozatos előléptetés, mely egy nagy jelentőségü momentum. Ez fokozatosan nagyobb hatáskörbe viszi a tisztviselőt s képessé teszi arra, hogy gyakorlatilag megismerkedve az alsóbb hivatalok teendőivel, később magasabb állásba jutva, az ellenőrködést gyakorolhassa, a mi a tisztviselő nevelésének egy nagy és gyakórlati tényezője.

A legnagyobb baj azonban az, hogy a választás mellett lehetetlen elkerülni, hogy a közigazgatási organismusba oly elemek jussanak be, melyek a magyar államnak ellenségei s a hatósági befolyást az állam ellen használják fel. Csak az erőszakoskodás segithetne a kandidácziónál, de oly rendszert nem akarhat senki. melylyel a magyar állam érdekeit csak ugy lehet megóvni, ha megsértjük a törvényeket, melyeket magunk alkottunk.

Még egy megjegyzést kivánok tenni, és ez az, a mint mondani szerencsém volt, hogyha egy mintaszerü közigazgatási organizmust állapitanánk meg az még mindig nem garanczia arra, hogy a közigazgatás csakugyan rendben legyen, és azon magaslatra fog emelkedni, a melyet az államnak erkölcsi méltósága és nagy czéljai igénylik. Itt van a kormány, ez az az organum, a mely hivatva van életet lehelni, erőt adni azon organizmusnak, ez az, a mely ezen organismusnak erkölcsi méltóságát biztositja.

Arra, hogy ez organizmus állami szellemtől legyen áthatva, okvetlenül szükséges az, hogy maga a kormány birjon állami érzékkel, hogy ha mi azt akarjuk, hogy az organizmus képviselje az állam erkölcsi méltóságát okvetlenül szükséges, hogy a kormánynak erős erkölcsi érzéke legyen. Okvetlenül szükséges, hogy a kormánynak meg legyen a bátorsága kiégetni ebből az organizmusból a rothadt részeket, hogy megóvja erkölcsi integritását s helyreállitsa a bizalmat az állam iránt.

A mely kormánynak ez iránt nincs érzéke, a mely kormánynak erre nem lesz bátorsága s nem fog birni kellő komolysággal, hogy ezt megtegye, ez azt az organismust is ugy meg fogja rontani, a mint megromlott a megyei közigazgatás organismusa.

Tekintsük a kormány reformtörekvéseit a közigazgatás terén (Halljuk!) s vizsgáljuk, mennyiben lenditettek a közigazgatás terén, mennyiben mozditották elő közigazgatásunk javulását.

Szóló ezután behatóan birálja a kormánynak a közigazgatási téren tett alkotásait s a közigazgatási bizottságot. elitélve igy folytatja szavait:

De ha a miniszterelnök urnak nem sikerült a sikert felmutatni jobban az irányban, hogy az állam feladatának megvalósitására biztositékokat szerezzen, azt természetesnek találom. Végre is a miniszterelnök urnak ideálja nem az állam, benne nincs meg az élénk állami érzék, ő partikularista s igy az állami administratió terén reá nézve idegen terrenumon mozgott. Bizonyitja ezt politikai multja, miniszteri müködése, legutolsó beszédében tett nyilatkozatai, melyekből az látszik, hogy nem ideutifikálta magát az állammal, melyet képviselni hivatva van s nem szilárdsággal, nem lelkesedéssel kereste az állam érdekeinek megvalósitására szükséges hatalmi eszközöket, hanem csak vonakodva, kényszernek engedve tett némi látszólagos koncessziókat az állami iránynak. A miniszterelnök ur most municipalista, követem őt tehát saját terrenumára a municipumba s nézzük már most mivé lett keze alatt a municipium?

Tekintsük mindenekelőtt a főispáni állást. A főispán a törvény értelmében a municzipális közigazgatás ellenőre s az állam képviselője. E hivatásának azonban nem felelhetett meg s ebben ép a kormány eljárása akadályozta meg. A kormány ugyanis nem kivánta tőle, hogy a közigazgatással foglalkozzék, hogy felül állva a pártokon, az állam érdekeit képviselje, soha neki e tekintetben utasitást nem adott, hanem azt kivánta tőle, hogy befolyása legyen a megyében oly czélból, hogy e befolyást a választások alkalmával érvényesitse. — Ha a közigazgatás rosz és botrányos volt egy megyében, ez a főispán állását meg nem ingatta, hanem értékének megitélésére a mérték a választások eredménye volt. Ez a főispánokat kevés dicséretes kivétellel abba az állapotba juttatta, hogy kénytelenek voltak magukat a megyei pártok egyikével identifikálni, a visszaéléseket takargatni, gyakran a törvény megsértésével erőszakoskodni, a helyett, hogy a pártok felett állottak volna, belemerültek a pártok küzdelmeibe s ez által e szép állás magas állami jellegéből lett kivetkőztetve.

De t. ház, tekintsük már most, hogy mi lett a megyei tiszti karból? Itt kénytelen vagyok reflektálni arra, a mit a miniszterelnök ur előbb mondott, t. i. arra, hogy a visszaélések, melyek az országban tapasztalhatók, részint nem az ő kormányzata alatt keletkeztek, részint pedig érdemül rójja fel magának azt, hogy hiszen épen az ő kormányzata alatt fedeztettek fel ezen visszaélések, s az ő törekvéseinek tulajdonitható az, hogy ezen visszaélések felfedeztettek. Méltóztassék tehát megengedni, hogy erre reflektálva elmondjam azt, a mit én közvetlen tapasztalásból tudok, hogy kimutassam azt, mivé lett a miniszterelnök ur kormányzata alatt a megyei tisztikar. (Halljuk.) Én ugy ismerem a megyét t. ház, hogy igen sok buzgó lelkiismeretes ember van a megyei tisztikarban s ezek hivatalba lépésök és később minden kormányváltozás alkalmával is azt várták, hogy a közigazgatásban valami uj irány lesz érezhető. Nem abban az értelemben, mintha talán rendszerváltozás állna be, hanem abban az értelemben, hogy azt hitték, hogy minden uj kormány igyekezni fog a létező organismust helyes és üdvös irányban javitani s felhasználni. Ez azonban soha sem történt és nem történt akkor sem, midőn a miniszterelnök ur átvette a belügyi tárczát. A hatóságoknál az utasitás, a vezetés teljesen hiányzott. A kormány ugy látszik azt teszi fel a vidéki közigazgatási közegekről, hogy mindenik egy-egy lángész, a ki képes mindig megtalálni a helyes utat s valamennyi képes az önálló müködésre. De épen ezen utasitás és vezetés nyujtását, a mire vidéki választott közigazgatási közegeknek kétszeresen van legnagyobb szükségök, a miniszterelnök ur mulasztotta el, sőt elmulasztotta akkor is, mikor erre egyes buzgóbb tisztviselők által felszólittatott a mi deprimálólag hatott épen azokra, kiknek buzgóságát s lelkiismeretességét a miniszter ur legjobban fslhasználhatta volna. (Igaz! Ugy van balfelől.)

De t. ház nemcsak, hogy a kormány nem buzditotta, nem vezette a tisztviselőket, de épen maga járt elől a legrosszabb példával. (Halljuk! Halljuk!) Méltóztassék elhinni annak, a ki praxióban látta ezen dolgokat, hogy az azt tapasztalta, hogy a miniszterium itt a képviselőházban megszavaztatja a törvényeket, de azok végrehajtásával többé nem törődik. Hogy végre vannak-e hajtva vagy nem? s ki hajtja végre azokat, s ki nem az a kormány előtt mindekkoráig tökéletesen mindegy volt. (Igaz! Ugy van! balfelől. Ellenmondás jobbfelől.)

De az is igen gyakran megtörtént, a ki megyei tisztviselő volt tapasztalhatta, hogy a legnehezebb feladat volt: a legsürgősebb jelentésekre feleletet kapni a kormánytól. Mig más államokban felülről sürgetik a hatóságokat, hogy kötelességüknek megfeleljenek, addig nálunk a kormányt kell kötelességének teljesitésére sürgetni. (Mozgás jobbfelől.) S mondhatom, hogy a megyék kebelében bizonyos közvélemény van megállapodva az egyes miniszteriumok értékére nézve. (Derültség balfelől.)

Igen sajnálom, hogy a közlekedési miniszter urnak uem mnndhatok valami kellemes dolgot, de csakugyan legrosszabb hirben áll valamennyi közt a közlekedési miniszterium. Magam tapasztaltam, hogy egyszer előfordult azon eset, hogy egy hidat elszakitott az ár; táviratilag kértem a miniszteriumot, hogy intézkedjék. Hetek és hetek multak el anélkül, hogy csak feleletre is méltatott volna, és miután hónapok multak el, akkor a belügyminiszterhez fordultunk aznn kéréssel, hogy miután mi már a közlekedési miniszteriumnál semmire sem vagyunk képesek menni, legalább hathatós befolyását érvényesitse a közlekedési miniszteriumban arra nézve, hogy ezen fontos ügy végre elintézést nyerjen.

T. ház! Egy más igen nagy és lényeges baj a felügyelet és ellenőrködés teljes hiánya. A kormány az hiszi, hogy teljesen megfelel kötelességének a felügyeleti jog gyakorlata tekintetében, hogy ha a megyei jegyzőkönyveket itt megvizsgálja és arra több vagy kevesebb jelentéktelen észrevétel t tesz. De a megyei közgyülés, s a jegyzőkönyv nem meriti ki a megyei életet, mert ott van az egész exekutiva, a megyei tisztikar gyakorlati müködése, mely legfontosabb része a megyei életnek, s melyről a miniszterium egyátalában nem tud semmit. Es e tekintetben az ellenőrködés is felügyeleti jog gyakorlását illetőleg minden kormánynak kettős kötelessége vnn. Az egyik kötelessége a kormánynak megtenni minden praeventiv intézkedést, hogy a visszaélések megnehezittessenek. A visszaéléseket pl. a sikkasztásokat lehetetlenné tenni nem lehet, de megneheziteni praeventiv intézkedéssel lehet. Bátor leszek erre egy példát felhozni. A másik kötelessége a kormánynak kérlelhetlenül a legnagyobb szigorral sujtani azokat, a kik bármi tekintetben visszaélést követnek el.

A mi az elsőt illeti, a miniszterium elhanyagolta az ellenőrködést és felügyeletet, s hogy ez micsoda demorálizáló hatással bir a megyei tisztviselőre, azt csak az tudja, a ki maga látta, a ki gyakorlatilag és közelebbről érintkezett a megyei közigazgatással. Elismerem, hogy a miniszterelnök ur ezeket nem tudja, fel teszem róla, hanem méltóztassék elhinni, hogy akkor, ha ezeket közvetlenül nem ismeri, nincs is alkalma biztossággal szólni ezen dolgokról, a mint ezt beszédében tette.

Ezen demoralisaló hatás rendkivül nagy, mert sok embert az alkalom vitt arra, hogy sikkasztást kövessen el, a mit különben az ő moralis qualifikáczija nem engedett volna. Mert méltóztassék megengedni, hogy egy példát vegyek fel, hogy mikép lehetett volna megelőzni azon nagymérvü sikkasztásokat. melyek a közmunka váltságpénzek kezelésénél előfordultak. Tudjuk, hogy a közmunkaváltság tekintetében nagymérvü sikkasztások történtek, hogy a sikkasztott pénzek összege 40,000 frtra emelkedett. Most az a kérdés, mikép lehetséges, hogy egy közeg 40 ezer fátot (Fölkiáltások: Annyi nem volt!) bocsánatot kérek, az mindegy, 10—20 ezer frt vagy akár mennyi volt, de mindenesetre jelentékeny összeg volt. Most mikép magyarázható meg, hogy ilyeu nagy összeget sikkaszthat el egy közeg. Nem másképép, minthogy azon közeg müködésével absolute nem gondol senki, mert ha gondolna, akkor következő intézkedést kellett volna tenni a közmunka és közlekedési miniszternek.

A közmunkakezelés a következőleg történik: a közmunka összeiratik és azután megállapíttatik a

---

Olympia kisasszony.

BOUVIER ELEK REGÉNYE. **16**

ELSŐ RÉSZ.

Mások gyermekeinek atyja.

VI.

Vihar a szivben.

(Folytatás.)

De a komorna folytonosan sürgette, hogy készitse el az ebédet, mert ő ürügyet keresett, hogy bemehessen a müterembe, hová senkinek sem volt szabad bemenni, ha a szobrász dolgozott. A komorna leginkább aggódott, mert talán legjobban tudta, hogy urnője férjének elég oka van a kétségbeesésre; a tapasztalt komorna átlátta, hogy ily körülmények közt könnyen megutálhatjuk az életet, ezért nyugtalankodott oly nagyon.

Most tálalva lett.

A szakácsné igy szólt:

— Tudassa Péter urral, hogy az ebéd kész van.

A fiatal leány elsietett: kopogtatott, de nem nyert feleletet; félt és remegve a legvégsőtől tartva, belépett. Urát a kereveten meggörnyedve, gondolatokba mélyedve találta; sötét volt; a müterem nagy volt, és gyertyájának sugarai nem hatoltak azon sötét szegletig hol a szerencsétlen lesujtva ült; a nő nem láthatta hogy a szobrász könnyezett. A komorna igy szólt:

— Bocsánatot kérek uram, én csak jelenteni jöttem, hogy már tálalva van.

— Ah köszönöm...

— Kivánja uram, hogy gyertyát hozassak, a müterembe...

— Nem... nem... kész az ebéd? Jól van. Ezzel felkelt, és elfordult, hogy letörölje szemeit; ásitott, hogy indokolja könnyeit, és elhitesse, hogy mélyen aludt... ez által némileg meg volt fejtve, hogy miért nem kért gyertyát... ő nem akarta, hogy ily helyzetben lássák, különösen nejétől félt, és igy folytatá:

— Én fáradt vagyok és egy kissé roszul érzem magamat. Mondja meg urnőjének...

Most azon gondolkozott, hogy mit üzentessen, de a komorna megelőzte, és igy szólt:

— Uram, asszonyom nem ebédel; ő haza jött felöltözni és azt üzenteti nagyságodnak, hogy ma Gouet asszonynál ebédel, kivel később a Szt-János barátok kápolnájába megy egy esküvőt nézni, nagyságod fivére küldötte a meghivást és igy el kell mennie.

— Jól van veté oda Costin megkönnyebbülten felsóhajtva.

Ő egyedül volt hon, tetszése szerint várhatott.

A komorna kiséretében elhagyta a mütermet és az ebédlőbe ment hol az asztalhoz ült.

A nő kit Costin Péter házában komornának neveztek, ugy szólván mindent végzett, ő takaritott, és az asztalnál szolgált. A szakácsné főzött és a durva munkákat végezte. Tehát Lison a komorna szolgált Péternek; ez utóbbi az asztalra könyökölt, homlokát kezére hajtá, megfeledkezett az evésről, és nem is látta, hogy mi áll asztalon.

A komorna igy szólt:

— Nem parancsol levest, uram?

— Nem Lison, én beteg vagyok, és nem vagyok éhes.

Lison hallgatva, szánakozva tekintett reá, és lelke mélyéből sajnálta; midőn elvitte a tálat szemével hunyoritott, fejét rázta, és halkan igy szólt:

— Oh! mily szerencsétlen e szegény ember, ő mindent sejt, és nem szól semmit, mert el akarja kerülni a botrányt. Ha valaki oly ismert, mint ő, minden feltünéstől óvakodnia kell. Szegény uram! Ezután fennhangon hozzá tevé:

— Marhasült... Egyék uram.

— Köszönöm Lison, nincs étvágyam. Istenem! mily szomjas vagyok!

— Ez lázas állapot.

— Meglehet. Töltsön.

Lison megtöltötte a poharat és Peter egy hajtásra kiitta tartalmát, most félre tolta tárnyérját, és ujra az asztalra könyökölt.

A komorna igy szólt:

— Ön rosszul teszi uram, hogy nem eszik.., az nem ok...

Péter összehuzta szemöldökeit, felemelte fejét, a leányra nézett, és nyugtalanul kérdé:

— Mit akar ön mondani? Mire czéloz?

Lison fülig elpirult, és majdnem dadogva igy felelt:

— Én azt akartam mondani, hogy ha nagyságod kifáradt a munkában, ez nem ok, hogy azért ne ehetnek.

Costin tekintete találkozott a fiatal leány tekintetével, és a szobrász rögtön megnyugodott.

Lison nem tudta titkát. Hogy véget vessen e megjegyzéseknek, szeliden igy szólt:

— Igazad van Lison.

És néhány harapást evett az ételből, mely előtte állott; egy pillanatig megkisérlé csevegni Lisonnal, de semmi sem jutott eszébe. Hiába volt... ki volt merülve, nem tudott enni, torka öszszeszorult és gondolatai „nála" voltak. Ő e pillanatban kétségkivül az idegen mellett ült, azon férfi mellett, kit Péter ijesztőnek, undoritónak, viszszataszitónak talált; most kétségkivül oly szerelmes tekinteteket vetett e férfire, melyekben eddig csak őt részesité. Keze bizonyosan ez ember kezében pihent, e finom, szép kéz, melyet annyiszor érintett ajkaival. E nő mosolya oly csábitó volt, hegy ez okozta vesztét... e gondolatokra dühbe jött és miután Lison folyvást unszolta az evésre, hevesen felkelt, oda dobta asztalkendőjét és türelmetlenül igy szólt:

— Hagyjon már békét valahára, hisz már mondottam, hogy nem tudok enni!

A komorna egy tállal kezében elhülve megállott. Péter kirohant, hogy észre ne vegyék könybe lábadt szemeit. Lison dühösen igy szólt:

— Ah! én nem türöm, hogy igy bánjanak velem... én nem vétettem semmit. Azt hiszi talán, hogy urnőmmel beszél?

Péter szobájába ment; ott csüggedten ágyára dőlt, zokogott és azon tudatban, hogy egyedül van, nem igyekezett többé eltitkolni kétségbeesését.

Elfelejtette bezárni az ajtót; a komorna lement a konyhába és a szakácsnéhoz kit Costin Péter tanitványai „mákvirágnak" hivtak, igy szólt:

— Majd meglátja, itt valami lesz. Én azt hiszem, hogy urunk dühös urnőnkre; a nő kerüli férjét és az ur mióta haza jött folytonosan sir.

— Már az baj Lison kisasszony, rosz vége lesz... még meg is öli...

— Az mindegy, én sajnalom e szegény embert, jobb sorsot érdemelne.

— Hagyja el, urnőnk barátnői sem jobbak mint ő.

— Szegény Péter ur, ő oly jó!

A szerencsétlen majdnem megőrült fájdalmában, felöltözve feküdt ágyán, két kezével elfödte arczát, magánkivül volt a féltékenységtől, sirt, zokogott, káromkodott, jajgatott... az éj közepén elhallgatott, mert neszt hallott; neje jött haza. Péter azonnal felkelt, és halkan betette az ajtót; meg akart győződni, ha azon ajtón, mely egymástól elválasztá lakosztályaikat, a tolózár előre volt-e tolva, midőn látta, hogy senki sem zavarja, ismét lefeküdt.

Daczára annak, hogy az ajtó előtt függöny volt, mégis egyik szobából a másikba minden nesz, és szó áthallatszott. Péter dühbe jött midőn a selyemruha suhogását hallá, hallotta midőn a topánkák a szőnyegre dobattak; és susogás üté meg füleit, melyből azonban csak egyes szavakat hallhatott, melyek valamivel hangosabban ejtettek ki; neje hangját hallá.

— Későn jött haza? Nem szólott semmit, hogy se reggel, se este nem voltam itt.... Ha beteg.... maga az oka, munkái eléggé elfoglalják, nem kellene éjjel bálba menni... Ha józan itélete lenne, nem menne nélkülem... és ha akár egy miniszter vagy a császár hivja meg a férjet, a nőt is meg kellene hivni.

Costin Péter befogta fülét, hogy ne halljon semmit; e szavak idegessé tették... Ez igy tartott egy jó óráig. Végre csend lőn és az éji nyugalom egy kissé megnyugtatta a boldogtalant. Egyszerre egy eszme villant fel agyában... e gondolatra homlokát redőkbe vonta; egy pillanatig igy maradt; tekintete merev volt, ezután hirtelen igy szólt:

— Igaz, ez a bünhődés, és én megérdemeltem. De kell e nőm iránt kiméletet tanusitanom? Nincs e ezer mód, hogy én foglalkozzam a fiuval? Én aljasan viseltem magamat. Van e egy atyának joga elhagyni gyermekeit? Én e szegény árvának, hogy anyja legyen, egy elvetemült nőt kerestem. Nekem lelkiismeretlen, becstelen nő kellett, és ilyet választottam gyermekem nevelésére. Oh! de én felfogom keresni fiamat, ez vigasztalásom lesz. Ah! a biztositás megtörtént, tizenöt ezer frankomba került. Ez nem nagy dolog!... Én felakarom nevelni fiamat, mit bánom én a törvényt, én az emberséget többre becsülöm, módot kell találnom, hogy reá ruházhassam nevemet. A szenvedés, az én büntetésem. Mi önzők voltunk, csak magunkra gondoltunk, és elhagytuk a szegény kis teremtést.... A bünt mi követtük el, és a következményeket e gyermeknek kell elviselni... Ez aljasság!... En gyermekemet akarom, az ő kedvéért felejteni fogok, az ő kedvéért kiirtom a szerelmet, mely meg öl... Fiam nálam lesz... én fiamat akarom!

Ekkor azt hitte, hogy leküzdötte fájdalmát, azt hitte, hogy a megvetéssel elüzte a szerelmet; felegyenesedett tehát; terve meg volt állapitva. Neje csak a külszin fentartásáért volt vele, a világ miatt ezentul is együtt fognak lakni, ő jól ismerte nejét és csupán a botrány elkerüléséért türte. Costin asszony imádandó szép volt. Péter volt az egyetlen, ki ezt nem vette többé figyelembe; ő ugy tekinté, mintha nem is lenne nő; mindent megadott neki mire szüksége volt... többek közt egy fogatot is tartott, melyet csak neje használt. Ha a férj nejéhez közelitett, ez mulékony felhevülés volt; valami tivornyázás következménye és ha elhagyta nejét, még jobban megvetette, mint előbb.

Costin asszony sohasem törődött férjével, ő tehetett a mit akart; módjába volt tehát a gyermekkel foglalkozni. Most azon kérdést intézte önmagához, ha nem birhatná-e reá nejét, hogy örökbe fogadják; ő azt állithatta volna, hogy e szegény gyermek anyja születésénél meghalt. Ebben volt valami, mitől undorodott: Ámbár ugy szólván nem is volt nős, de még sem tehetett hazug vallomást: reá ruházza-e nevét, mint nőtlen ember?... Majd felneveltei és két-három év mulva, neje előtt valami vidéki rokonságot fog szóba hozni... egy szegény család kényszeritve volt elhagyni gyermekét, ő felfogadta és nevét adta neki... Ez lehetséges volt... Ebben állapodott meg.

A gondolkozás a gyermekről, egy pillanatra elvonta gondolatait a nőtől. Ő nem sirt többé, sőt ellenkezőleg boldognak látszott: a fájdalom lesujtotta, és egy jó tett majd ismét felüditi; e tett jogellenes volt, de mit bánta ő?... A törvény által szentesitett házasságok sokkal nagyobb bünöket takarnak el... Ezenfelül igy elmélkedett, hogy ő csak két törvényt ismer: az érdekek törvényét, és a sziv törvényét; az egyiket az emberek alkották. és védik is; a másik velünk születik, — ha jó szivünk van, — ezt az emberek rendesen kárhoztatják, de az igazak és jók pártolják, és a természet törvényének nevezik...

(Folytatása következik.)

240

viszonyokhoz képest a közmunkaváltság mennyisége. Most ezt evidencziában kell tartani és ez hogy történik legczélszerübben? Ugy hogy egy könyv vezettessék a közmunkáról, melyben minden községnek van egy lapja, a melyre felirják, hogy mivel tartozik és egy másik lapja, a melyre felirják, hogy mennyit fizetett. És akkor, minthogy rendesen negyedévi részletekben fizetendő a közmunka, ha az alispán ily könyvet vezet az egész megyéről, a szolgabiró a maga járásáról, természetes, hogy a nyilvántartás könnyü, és akkor az alispán, a mint egy részlet nem érkezik be, kérdőre vonja a szolgabirót.

Az a szolgabiró, a ki ilyen felügyelet és ellenőrködés alatt áll, s ha az alispán, a ki a felügyeletet nemcsak ily módon gyakorolja, hanem rögtön intézkedik is és megvizsgáltatja, mi az oka annak, hogy a részlet nem érkezett be, nem fog és nem lesz képes nagyobb összeget elsikkasztani.

De nemcsak az az oldala van a dolognak, hanem az is, hogy bármely közegnél, mely ily felügyeletet lát maga felett, nem lesz meg a kisértés sikkasztani oly mértékben, mint mikor semmi felügyeletet nem érez. (Közbeszólás a jobboldalon: Ez nem a miniszterium dolga.) Bocsánatot kérek, az a miniszterium hatásköréhez tartozik, mert rendeleti uton szabályozhatja a dolgot ugy, a mint más dolgokat, pl. az uti számadásokat szabályozta, és ha azt hiszi, hogy erre nincs joga, itt van a törvényhozás, mely hajlandó megszavazni mindent, a mi czélszerü, sőt gyakran még olyat is, a mi nem czélszerü. (Derültség.)

De méltóztassék megengedni, hogy a t. miniszterelnök urnak emlékezetébe hozzam, a mi közte és köztem történt. (Halljuk! A baloldalon.) Én t. i., mint egy megye alispánja, nemcsak saját megyémre, hanem más megyékre is kiterjesztettem figyelmemet, és a miniszterelnök ur kormánya érdekében szükségesnek tartottam őt figyelmeztetni oly dolgokra, melyek egy rendezett államban nem türhetők, s óhajtottam, hogy a miniszterelnök urnak legyen az érdeme, hogy figyelmeztetésem folytán intézkedik a legnagyobb szigorral, s az által megalapitja kormányának tekintélyét és méltóságát.

Csak két esetet akarok megemliteni, melyek a legjellemzőbbek. Tudomásom volt arról, hogy egy árvaszék tagjai egymásnak kölcsönöket szavaznak meg az árvapénztárból és hogy az árvák pénzei nem kezeltetnek lelkiismeretesen és végre, hogy az árvák pénzeinek biztositása tekintetében nem történik a kellő intézkedés, mert megtörtént, hogy az előnyösebb hely a harmadik volt, melyen az árvapénzek betáblázva voltak, de voltak 12-ik sőt 18-ik helyen.

Én a t. miniszterelnök urat figyelmeztettem annak idején, sőt egy szabályszerüleg eszközölt vizsgálat aktái jutottak kezeihez. Én sürgettem ezen ügy elintézését, és talán emlékezni fog a t. miniszterelnök ur, különösen egyre figyelmeztetem. Azt mondtam, hogy itt nem forog fenn politikai kérdés, itt nincs szó arról, hogy közigazgatásunk rendszerét megváltoztassuk, csupán egy szent kötelesség teljesitéséről van szó, arról, hogy az árvák pénzei, melyeket saját kezelésébe vesz át, melyekre nézve az állam kényszeriti a szülőket vagy örökhagyókat és az árvákat, hogy azok az állam által kezeltessenek, történjék intézkedés, hogy lelkiismeretesen és hiven kezeltessenek azon organumok által, melyekre az állam e kezelést bizza. Ismételve mondtam, hogy ez szent kötelesség, melyet teljesiteni kell, mondtam, hogy egy egész vidék szeme a miniszteriumra van irányozva, mindenki tudja e dolgokat, mindenki tudja, hogy a vizsgálat megtörtént és kiváncsi arra, hogy a kormány mit fog tenni. A miniszterelnök ur meg is igérte akkor a szigoru intézkedést. Nem tudom miként történt, hogy az intézkedés elmaradt és az iratok visszaküldettek azzal, hogy a megye saját hatáskörében intézkedjék. (Egy hang a jobb oldalon: A törvény szerint!) Ez oly intézkedés, mely a tárgy fontosságának meg nem felelt. De nem is volt czélszerü, mert ez által mindenki látta, mert a megye már megvizsgálta az ügyet, hanem itt rendkivüli intézkedésről volt szó, szigoru eljárásról, mely felelősségre vonja azokat, a kik lelkiismeretlenül kezelték az árva pénzeket.

Még egy nagyon jellemző esetet akarok a t. ház előtt a miniszterelnök ur emlékezetébe hozni. (Halljuk! Halljuk!) Egy esetben a közpénzek magán czélokra fordittattak bizonyos hatósági személyek által. A vizsgálat ott is megtörtént. Az illető megye főispánja véletlenül összejött velem és elmondván nekem az esetet, azt kérdezte tőlem, hogy a fennforgó esetben mit tennék. Azt mondtam neki, itt nagyon egyszerü a dolog, függeszsze fel az illetőket és statuáljon példát, mert az eset rendkivül komoly és kompromittáló volt. Az illető főispán azonban nekem azt válaszolta, hogy én optimista vagyok, hogy nem ismerem jól a kormányt. Ő — mondá — nem fog erélyesen intézkedni, mert a kormány őt cserben fogja hagyni és tekintélyének rovására kompromittálni fogja a megye előtt. Ő tehát felküldi az összes iratokat a miniszterhez, a miniszter intézkedjék, ha jónak látja, fog utasitást adni a teendők iránt. Kiváncsi voltam az ügyre és vártam elintézését. Hónapok multak el és semmi sem történt. Pestre jöttem és tettem tiszteletemet a miniszterelnök urnál és különösen figyelmeztettem őt ismét arra, hogy az egész vidék szeme van a miniszterelnök urra szegezve, hogy mindenki várja, hogy a kormány mikép fog intézkedni és vajjon végre lesz-e Magyarországon kormány, mely az ily vizsgálat által konstatált visszaéléseket meg fogja büntetni. Az eredmény az volt, hogy senkit büntetés nem ért.

T. ház! Ez az eset nem áll egyedül; igen sok esetet tudok, hol a kormánynak tényleg tudomása volt a visszaélésekről, de nem alkalmazta azon rendszabályokat, melyek szükségesek lettek volna arra, hogy az illetők megbüntettessenek.

Egyébiránt, t. ház, méltóztassék megengedni, hogy most, midőn még vége felé közeledik előadások, egy jelentésemből felolvassak egynehány passust, mely jelentést én 1877. oktober 30-án a miniszterelnök urhoz intéztem. Ennek a jelentésnek története egyszerüen az, hogy a miniszterelnök ur megtisztelt engem bizalmával és felszólitott arra, hogy én őt egy bizonyos vidék viszonyaira nézve orientáljam. Én ezen megtisztelő bizalmat nem hittem jobban meghálálhatni, mint ugy, hogy a legnagyobb nyiltsággal és őszinteséggel tártam fel a viszonyokat és nevezetesen a legnagyobb kiméletlenséggel azon irányban, hogy nem hallgattam el oly dolgokat, melyek a kormányra és különösen a miniszterelnök urra nézve a jelentés elolvasásánál talán kellemetlenek lehettek. Csak egy pár passust, melyek rendkivül jellemzők, kivánok felolvasni. Ezeket irtam:

„Excellencziád is meg fogja érteni, hogy ily körülmények közt az ingerült hangulat a kormány ellen nem alaptalan, s ha az emberek, a kik minden kormányváltozáskor a fennálló szegletes s káros viszonyok megszüntetését remélték s minden alkalommal csalatkoztak, s minden kormányváltozás daczára mindig csak a régi állapotot látják változatlanul s érintetlenül maguk előtt, ennyi csalódás után elkeserednek s talán tulszigoruan is itélnek azok felett, a kiknek egyedül áll hatalmukban megszüntetni e szomoru viszonyokat.

Én már többször voltam bátor excellentiádat figyelmeztetni, hogy mily nagy kárt tesz az országnak s magának a kormánynak, kormányaink egyoldalu magatartása, mely szerint csupán a parlamentet tartják szem előtt, az országról pedig teljesen megfeledkeznek. Ez eljárás azt a sajátszerü jelenséget idézi elő, hogy kormányaink teljesen meg vannak nyugtatva, ha az országgyülésen tömör többségre támaszkodhatnak. A tekintélyt, a hatalmat az országban nem ambiczionálta egy sem, s minthogy ez csak fáradtság s tervszerü munkával érhető el, nem volt benne része egy magyar kormánynak sem. Ha egy kormányról oly hangon beszélnek még saját közegei is, a mint az nálunk történik, ez már arra mutat, hogy ott megszünt minden tekintély s lassanként következik a disszolució. Mind ennek oka abban rejlik, hogy a kormányt nem érzi senki. Alárendeltjeik szabadon üzhetik mulasztásaikat s visszaéléseiket a vidéken, nincs semmi fegyelem s ezek természetesen ezen oknál fogva nem respektálják a kormányt. A közönség pedig látva, hogy a kormány nem érvényesiti az ország által reá ruházott nagy hatalmat, s vagy nem bir tudomással az ország szomoru viszonyairól, vagy türi a visszaéléseket, habár tud is felőlük, ismét ez oknál fogva nem respektálja a kormányt. A közönség kormánynyal közvetlen érintkezésbe nem jön s a kormány müködéséről csak azt a képet alkotja magának, melyet vidéki organumainak tevékenységéből von le. S itt azt látja, hogy minden e közegek egyéni hajlamaitól és jellemétől függ, de nem a kormány akaratától. Mert hogy lehetne az, hogy mig egy megyében a főispán hazafias tevékenységet fejt ki, addig a másik a haza ellenségeivel szövetkezik, ha a kormány határozott czélok megvalósitására törekednék, s hogy történhetnék az, hogy a kormány mindkettőt egyforma bánásmódban, de sőt egyforma kitüntetésben is részesiti, ha a terv s ideál volna a kormány müködésében? Excellentiad a kormány rendkivül megingatott tekintélyét csak ugy állithatja helyre, ha figyelmét kiterjeszti az ország minden vidékére s konkrét esetekben erélyes intézkedéssel s tényekkel mutatja meg, hogy ennek az országnak van kormánya, mely mindent tud s nem tür semmit, a mi az állam érdekeit sérti s egy pár ily eset elégséges lesz arra, hogy exellentiád iránt a rokonszenvet s bizalmat excellentiád erős jellemébe visszaállitsa."

Ez volt az, t. ház, a mit én a t. miniszterelnök urnak jelentettem, és ezt azért olvastam fel, mert egy részt ki akartam mutatni, hogy én már 2½ évvel ezelőtt ily dolgokra figyelmeztettem a t. miniszterelnök urat anélkül, hogy figyelmeztetéseimnek a legkisebb sikere lett volna.

De. t. ház, a miniszterelnök ur közigazgatási politikájára nézve alig tudok jellemzőbbet felhozni, mint egy sajátszerü jelenséget, azt. t. i., hogy az országban kétféle vélemény van az ő közigazgatási politikájára vonatkozólag a szerint, a mint valaki az állami közigazgatás vagy a municipalis intézmény hive. Az egyik azt mondja: nem ok nélkül történik az, hogy az miniszterelnök ur türi a visszaéléseket és a demoralisatiót.

Ez tervszerüleg történik. A miniszterelnök tulajdonkép az állami közigazgatást óhajtja, nem levén azonban bátorsága azt igy egyszerüen proklamálni, ily kerülő uton akarja kompromittálni, és tönkre tenni a megyét. (Zajos tetszés bal felől) Ez az egyik vélemény.

A másik vélemény a következő: azt mondják az emberek, a miniszterelnök ur municipalista, s a midőn azok a kinevezések, melyek az ő kormányzása s egyenesen az ő befolyása alatt történtek, oly szerencsétlenül ütöttek ki, az nem véletlenül történt, hanem tervszerüleg, mert ő az állami közigazgatást: a tisztviselők kinevezését akarja ez által kompromittálni. (Tetszés balfelől.)

Ezt a két véleményt hallottam. De azt nem hallottam sohasem, hogy az ő közigazgatási politikája terén valami nemes alkotó tevékenységet fejtett volna ki.

A végeredmény tehát az, hogy nem sikerült neki megóvni a magyar állam tekintélyét és méltóságát, a magyar állam érdekeit, nem sikerült megóvni a hatóságok erkölcsi tisztaságát, a rendet s a joguralmat, de sőt e téren oly példátlan hanyatlást és ziláltságot tapasztalunk, hogy az emberek kezdenek kételkedni a magyar állam életrevalóságában. A miniszterelnöknek szerencsétlen keze volt, s a hova ért, megromlott vagy romba dőlt, a mi meg volt, s a hol alkotásokba kezdett, oly intézményeket találunk. melyek nem szolgálnak biztos hajlékul, melyek nem megfelelő eszközei a czélnak, melyek kedvéért alkottattak.

Ugy látszik, hogy ő s pártja rosz néven vette nékem azt, hogy azt mondottam, hogy a kormány lejárta magát ugy, a mint kormány ebben az országban még nem járta le magát soha. (Ugy is van! a baloldalon.) Legyen meggyőződve a miniszterelnök ur, hogy ezzel nem akartam közönséges személyes támadást intézni ellene s a kormány ellen. Én csak egész tárgyilagossággal, mint a történetiró, a ki 100 év mulva fogja megirni e korszak történetét, akartam nagy tagadhatatlan tényre rámutatni melynek létezését a miniszterelnök ur érezheti legjobban. Lehetséges-e hogy ne érezné a külömbséget azon hangulat között, mely 1875-ben vette körül s a között, mely ma környezi? Nem kell-e e jelenségnek nagy okának lenni, nem kellett-e nagy hibáknak elkövettetni, hogy egy nemzet annyira fel legyen zaklatva saját nemzeti kormánya által elégedetlenséggel és elkeseredéssel minden rétege annyira áthatva, mint most a magyar.

S azt hiszi a miniszterelnök ur, hogy az valami nagy öröm ily állapotot konstatálni? Én sajnálom legjobban, hogy egy magyar kormány enynyire népszerütlen az országban, hogy a miniszterelnök ur szellemi lehetséget üdvösebb irányban nem használta fel s nem volt magasabb és nemesebb ambitiója a miniszterségnél s hogy az eszközből reá nézve czél lett, s ez által ismét egy kiváló magyar ember ment tönkre s veszett el politikailag a nemzetre nézve. Mert meggyőződésem, hogy most már beállott az az állapot, hogy a miniszterelnök ur nem tehet szolgálatot többé se nemzetének, se a dynastiának. A miniszterelnök ur 5 évi kormányzata kimutatta, hogy a gondviselés megtagadta tőle az alkotó képességet; de különben is oly nagy mélység tátong közötte és a nemzet között, mert a ziláltság és a rendezett viszonyok hiánya a monarchia egyik felében nem lehet közönyös a dynasztiára nézve, a miniszterelnök ur pedig alkalmatlannak bizonyult a rendetlenség és ziláltság megszüntetésére, mert az az abnormis lelki állapot, melyben a nemzet van a szélsőség felé hajtja az embereket s a hangulat eredményei olyanok lehetnek, melyek egyenes ellentétben állnak a dynasztia érdekeivel.

A miniszterelnök ur azt mondotta, „hogy szivesebben hagyja magát kötelessége teljesitése közt lejáratni, semhogy kötelességet ne teljesitse." Nézzünk egy kicsit szemébe ennek a mondásnak. (Halljuk!) ki teljesiti kötelességét mint államférfiu? A ki hiven ragaszkodik meggyőződéséhez, a ki azonositja magát egy nagy eszmével s szolgálja azt hüséggel és odaadással, a ki nem keresi a magasabb hatalmak kegyet s nem hajhássza a népszerüséget; a ki a hatalmat nem czélul, hanem csupán eszközül tekinti arra, hogy előmozditsa nemzete haladását, fokozza erejét, hatalmát és tekintélyét; ez teljesiti kötelességét. Az ily államférfiu tévedhet, vagy félreértések keletkezhetnek bizonyos időre közte és nemzete között; de azért nem veszti el nemzete jó véleményét, azért még nem járja le magát, mert nagy eszmékkel és nemes törekvésekkel egy szóval kötelesség teljesitésében meg lehet bukni, de magát lejárni nem lehet.

Ha a miniszterelnök politikai eljárásában ezt tartotta volna szem előtt, ma nem szorulna itt 200 ember éljenzésére. hanem egy nemzet millióinak szivből jövő helyeslő rivalgása jutalmazná meg. Ha e nagy stylu taktikát alkalmazza, nem volna elszigetelve a nemzettől s kisszerü taktikai fogásokkal nem volna kénytelen elhalasztani azt az időpontot, a midőn a mostani rendszer, mint minden erkölcsi alapot nélkülöző s ezért hosszabb időre tarthatatlan, szükségkép össze fog roskadni. (Ugy van! baloldalon).

Ezek elmondása után annak kijelentésére szoritkozom, hogy a belügyminiszterium költségvetését elfogadom, valamint elfogadom azon határozati javaslatot, melyet Szajbély Gyula képviselő társam a közigazgatási biráskodásra nézve benyujtott. (Élénk éljenzés, helyeslés a baloldalon).

Tisza Kálmán miniszterelnök! T. ház! Talán nem méltánytalan azon kérésem, hogy oly természetü, általam a legnagyobb nyugalommal meghallgatott, fertályokon keresztül menő, személyes megtámadások folytán. melyek miatt akár személyes kérdésben is kérhetnék szót, a t. ház egy párperczig meghallgatni méltóztassék. (Halljuk.) előre is megmondván, hogy a mi a t. képviselő ur beszédében tárgyilagos volt, sőt talán némely másokra is a feleletet magamnak fentartom annyiban, a mennyiben csakugyan nagyon előre haladt az idő arra, hogy az most megadhassam. (Halljuk!) Én t. ház, sem a mult általános vitákban történtekre, a miben a t. képviselő ur oly szép parlamenti praxist mutatott visszatérni nem fogok, sem a hol tehetségimet vonta kétségbe, a mihez teljes joga van, arra is egy szót válaszolni nem fogok. Megjegyezni kivánom az általa felhozott két esetre, nem tudom, botrányosnak nevezte-e vagy minő másnak, hogy igenis nekem, s e tekintetben gyakran voltam privát diskursusban s jelentései folytán is a képviselő urral ellentétben, az a meggyőződésem, hogy nekem, mint Magyarország belügyminiszterének csak a törvények által megadott eszközök utján lehet eljárni. És igenis, ha valahol visszaélés volt, kellett az arra hivatott közegeket felszólitanom, hogy orvosolják, intézkedjenek, mert direkte, egyenesen azok elkerülésével beavatkozni nem alkotmányos kormányzat, hanem abszolutistikus eljárás lenne. (Helyeslés jobb felől.)

Ez az egyik. A másik: a t. képviselő ur elmondja, hogy mily borzasztónak ismeri az én kormányzatomat, s annak igazolására, hogy nemcsak most ismeri olyannak, hivatkozik az 1877-ben köztünk történtekre. T. ház! Bizalmasan két ember közt történt dolgok nem igen szoktak a parlamentben egyoldalulag felhozatni. (Ugy van! jobbfelől.) De nincs kifogásom ellene, mert ez megadja nekem is a jogot, hogy a köztünk sokkal közelebb történtekre hivatkozzam, (Halljuk! Halljuk!) megadja a jogot, hogy csodálkozzam azon, hogy ha a képviselő urnak már 1877-ben ezen után folyvást — nem most keletkezett tehát ezen meggyőződése — az volt a meggyőződése, hogy én egy alkotásra képtelen, erélytelen, egy a corruptiót fékezni nem tudó, vagy nem akaró ember vagyok, ha ez volt a hite, akkor csodálkoznom kell azon először, hogy még 1877. után jóval, mint kormányt támogató képviselő jött be e házba, de még jobban kell csodálkoznom azon, hogy ezen borzasztó dolgoknak éveken keresztül való tudása mellett még az előtt való napon, midőn a szabadelvü párt körében hires programmját elmondotta, szives volt felkeresni engem, és megkérni, hogy támogassam, mert csak tőlem reményli Magyarország közigazgatásának reorganizáczióját. (Élénk tetszés és derültség a jobboldalon.)

Grünwald Béla: (Zaj. Halljuk!) Személyes kérdésben kivánok szólani. Előre vártam azt, hogy a miniszterelnök ur, mert ismerem gondolkozása menetét, azt fogja szememre vetni, hogy mikor én ezeket tudtam, hogyan csatlakozhattam a kormányt támogató párthoz. Erre nézve csak két szóval akarok nyilatkozni akkor, mikor én a kormánypárthoz csatlakoztam, valóban hozzám és politikai irányomhoz közelebb álló párt nem volt itt és igy igen természetes, hogy ott próbáltam meg propagandát csinálni eszméim mellett.

Arra a másik esetre nézve, mit a miniszterelnök mondott, hogy köztünk négy szem közt történt volna, hogy én azt mondottam volna, hogy csak a miniszterelnök urtól várom a közigazgatás reformját és programmom megvalósitását. Erre nézve bocsásson meg a miniszterelnök ur, de nem felelhetek mással ámbár valóban nem tudom, hogy e kifejezés parlamentáris-e, de mást nem találok — mint azzal, hogy egyszerüen nem igaz. (Élénk mozgás és felkiáltások a jobb oldalon: Ez már csak még sem járja!)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Kénytelen vagyok itt a t. ház előtt megmondani, hogy ez saját szobámban történt, midőn még azzal váltunk el egymástól, hogy én programmjának minden pontját el nem fogadhatom, kérem a képviselő urat, méltóztassék meggondolni, helyes lesz-e élére állitani a kérdést, s azt is hozzá tettem, hogy nagyon fogom sajnálni, ha ellentáborba találnánk jutni, de igazi czélunk akkor is egy lesz, mert én is az állami közigazgatást akarom, mint a képviselő ur. Nem tudom a képviselő ur miért lett volna szives velem előzetesen közölni nézeteit, ha nem azért, hogy engem, mint az állami közigazgatás létesitésére hivatott embert felkérjen arra, hogy nézeteit elfogadván, létesitésökre segédkezet nyujtsak. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

Grünwald Béla (közbeszól) Azért, mert maga kérte! (Nagy zaj.)

Elnök: A belügyminiszterium költségvetésének tárgyalása után a szörénymegyei ideiglenes közigazgatási rendszernek fentartásáról szóló 1877. évi IV. t.-cz. hatályának meghosszabbitásáról szóló törvényjavaslat fog tárgyaltatni.

Az ülés végződik d. u. 2 óra 35 perczkor.

—

A főrendiház ülése márczius 15-én.

Elnök: Majláth György. Jegyző: Rudnyánszky József b. A kormány részéről jelen van: Orczy Béla b.

Az elnök bemutatja a budapesti kir. tvszék ujabb megkeresését párbaj büntettével vádlott b. Majthényi Izidor kiadatása ügyében. A törvényszék beküldi a vizsgálati iratokat s megjegyzi, hogy Verhovay Gyula, b. Mednyánszky Árpád, Komjáthy Béla és b. Üchtritz Zsigmond mentelmi jogaik felfüggesztését illetőleg, egyidejüleg a képviselőházhoz felterjesztést intézett. A mentelmi bizottságnak fog kiadatni.

Elnök jelenti, hogy a miniszterelnöktől átiratot vett, melyben tudatja, hogy az országos levéltár kanczelláriás osztályában őrzött királyi meghivó levelek között gróf Kinskyt illető, elő nem fordul.

Elnök inditványára a főrendiház 18 tagu küldöttséget választ ő felségeik üdvözletére a trónörökös jegyváltása alkalmából. A választás eredményét lapunk más helyén közöljük.

Ezzel az ülés véget ért.

Szeged ujjáalkotása.

Mult számunk szegedi táviratában már röviden emlitve volt a Szeged reconstructiójára vonatkozó törvényjavaslatok lényege. A kir. biztosnak Szeged városához intézett s előttünk fekvő fejedelmes leiratából távirati közleményünk kiegészitéséül közöljük a 4 törvényjavaslattal foglalkozó következő részeket:

I.

A város ujjáépitésének keresztülvitelére nézve.

A város belterületén, az 1879. évi XX. t. cz. 5. és 8. §-a értelmében végleg megállapitott épitési terv keretében, a következő középitkezések és munkálatok keresztülvitele határoztatott el:

a) a tiszai rakpart;
b) a tiszai állandó hid;
c) két kürut;
d) négy nagy sugárut;
e) három kisebb sugárut;
f) a tervezetbe foglalt közkertek;
g) laktanya, a közöshadsereg használatára, a Marstéren;
h) két falazott főcsatorna kiépitése;
i) a város lerombolása.
j) a szabályozási terv folytán szükséges kisajátitások eszközlése.

Ezen munkálatok, a kir. biztosság, illetve az állam-kormány által szervezett épitészeti hivatal által lesznek a megállapitott összhangzatos terv alapján keresztül viendők, s lehetőleg az 1883. év végéig befejezendők.

A tiszai rakpart és az állandó tiszahid előállitásával járó költségeket az állam viseli s az elkészült épitményeket minden viszteher nélkül a város örök tulajdonába bocsájtja át.

A város ezen középitmények jövedelmeit saját háztartása javára fordithatja, tartozik azonban, a hid és rakpart — mint ezen épitmények föntartására rendelt alapot elkülönitve kezetni s ezen alapból a hidat és a rakpartot évenkint javittatni és folytonosan kifogástalan állapotban tartani.

A fönnebb c.-j.-pontok alatt fölsorolt többi épitkezések, Szeged szab. kir. város terhére teljesittetnek oly mérvben és modorban, a melyben a rendelkezésre állandó alap azok költségeit födözendi.

E czélra az állam által a város részére kölcsön szerveztetik.

A fönnebbi munkálatok érdekében keresztülviendő kisajátitások utján nyert területek elárusitásából, 1884, évi január hó 1. napjáig befolyó összegek, az épitési összeg növelésére az állampénztárba lesznek beszolgáltatandók, ezen összegek azonban az épitkezések befejezésével eszközlendő végleszámolásnál, egészben Szeged város javára tudatnak be.

A miniszterium fölhatalmaztatik, hogy az állami hivatalok számára szükséges épületeket 1884. év végeig fölépithesse.

Az állam épitkezésekre szükséges területeket, a tervben evégre kijelölendő helyeken. Szeged város tartozik kiszolgáltatni, s azon esetben, ha az emlitett állami épületek a fönnebb kitüzött határidőben fölépittetnek, azon területek minden kárpótlás nélkül az állam tulajdonába mennek át.

II.

Az állam által a város érdekében tett beruházásokból eredő költségek s az 1879. évben közigazgatási czélokra adott előlegek elszámolását illetőleg.

Az árviz következtében szükségessé vált az 1879. évi XXV. t. cz. 1. §-ában elősorolt munkálatokkal járó költségeket, s a város belterületének árviz ellen való védelmezésére szolgáló, s ez időszerint még épités alatt álló körtöltés előállitásával összekötött kiadásokat, az állam viseli. A város a körtöltés épitésére igénybe vett városi területekért illetőleg: az ottani anyaggödrök, kiaknázásáért, valamint a körtöltés épitése körül igénybe vett, vagy még igénybe veendő mérnöki fuvarokért, kártéritést nem követelhet.

Az állam, az elkészült védépitményt minden vizteher nélkül, a város örök tulajdonába bocsátja át. Szeged város azonban azon védművet saját házipénztárának terhére folytonosan gondozni s kifogástalan állapotban tartani köteles.

Az állam, a város részére, közigazgatási költségeinek födözésére, s háztartásának föntartására 1879. évben az állam kincstárból adott előleg összogek megtéritéséről véglegesen lemond.

III.

A városnak pénzügyei rendezésére és a város költségére keresztülviendő középitkezések födözésére nyujtandó, továbbá a kárvallott magánosoknak lakházaik fölépitésére adandó kölcsönöket illetőleg.

Szeged szab. királyi város törvényhatóságának 5.000,000 forintnyi kölcsön nyujtatik.

Ezen öt millió kölcsön következő czélokra forditandó.

a) a város régi tartozásainak átváltoztatására (convertálására) 1 millió forint.

b) a város terhére teljesitendő középitkezésekre és egyeb ezzel járó müveletekre 3.500,000 forint.

c) a katonai laktanya épitésére és a régi katonai élésház kicserélésével járo költségekre 500 ezer frt.

A régi tartozások átváltoztatására forditandó 1 millió forint akkor bocsájtatik a város rendelkezésére, amidőn ezen tartozások fölmondási idejének leteltével azok visszafizethetők lesznek. A további 4 millió pedig, az abból fedezendő épitkezések folyamán, időről-időre egyes részletekben az esedékes fizetések teljesitésére tétetik folyóvá.

Az egesz 5 millió forint után, a fölvétel napjától, az 1882-ik év végéig az évi járulékokat az állami kölcsön-alap viseli, 1883. év január hó 1-ső napjától kezdve pedig, a kölcsön törlesztésének határnapjáig, azok után a fölvételtől számitva 50 évig — a 6% kamat és törlesztési járulékok fizetése egészben Szeged város terhére esik.

Ezen 5 millió forint kölcsön a város ingatlan birtokaira jelzálogilag bekebeleztetik.

A magánosoknak lakházaik fölépitésére tiz millió forint álland rendelkezésre, amely összegből igénybe vett tőkék után esedékes kamatokért és törlesztési járulékokért, az államkincstár irányában első sorban kötelezett kölcsön vevők mellett, Szeged város kezeskedik, mely kezességnek megkönyitése végett, a tiz millió forint 6%-ból külön tartalék alap létesittetik.

Ezen tartalék-alap a tiz millió forint kölcsön után eső hatszáz ezer forintnyi összegben Szeged város ingatlan birtokaira, az öt millió kölcsön után jelzálogilag biztosittatik, a város részére azonban ezen összeg, a tartalék-alap javára, tényleg csak azon arányban szolgáltattatik ki, a melyben a magán-kölcsönökre szánt 9,400.000 forint az egyes kölcsönvevők által tényleg igénybe vétetik.

Ezen tartalék alap tényleges összege után, —melynek tulajdonjoga a várost illetendi, — s a fölött a kölcsön törlesztési idő lejártával szabadon rendelkezik, — az évi kamat és törlesztési részleteket a város fizeti, s ezzel szemben a város élvezi a tartalék alap gyümölcsöztetéséből nyert kamatokat — a mennyiben az, a netán hátralékban maradt évi járulékok födözésére igénybe nem vétetik.

Ezen tarlalék alap, az alább emlitendő bizottság ellenörzése mellett, a szegedi kir. adóhivatalban kezeltetik. A mennyiben az egyesek által felvett kölcsönök után fizetendő évi járulékok, az illetők által a meghatározott időben be nem fizettetnének, a pénzügyminiszter a hiányzó összeget ezen tartalék alapból utalványozhatja-

A fönnmaradt 9.400,000 frtnyi kölcsön alapból 500,000 frt a szegényebb sorsu lakosoknak lakházaik fölépitésének elősegitése czéljából engedélyezendő előlegekre forditandó, melyek egyenkint 500 frtot meg nem haladhatnak.

Ezen jelzálogi biztositék föltétele mellett, s a biztositékul kimutatott ingatlan értékének 50% meg nem haladható összegekben engedélyezhető előlegek, kamat mentesen adatnak, s azok után két évig sem kamat, sem törlesztési járulék nem fizetendő; az 1882-ik évtől kezdve számitandó tiz év alatt azonban ezen előlegek törlesztésére évenkint azoknak 10%-a fizetendő, az állami kölcsön alap részére.

A még fönnmaradó 8.900,000 frt jelzálogos biztositék mellett, magán épitkezőknek nyujtandó nagyobb kölcsönökre fordítható a következő föltételek mellett:

a) az egyes kölcsönök az illető kölcsönvevők ingatlan vagyona értékének szintén csak is 50%a erejéig engedélyezhetők.

b) kölcsönök egy bizonyos, a keresléthez mérten meghatározandó maximál összegnél magagasabb összegben általában nem eogedélyeztetnek.

c) Ezen kölcsönök után a kölcsönvevők részéről kamat és tőke törlesztés fejében 50 éven át 6% évi járulék fizetendő félévi előleges reszletekben, a pénzügyminiszter által megállapitandó határidőkben.

A magánosok részére engedélyezendő kölcsön összeget, illetőleg a jelzálog értékének meghatározása fölött egy e czélra alakitandó bizottság határoz.

Ezen bizottság elnökét és annak három tagját a kormány nevezi ki, három tagot pedig a bizottságba Szeged város közgyülése választ. A bizottság elnöke veto joggal ruháztatik föl, ha az elnök e jogával él, a pénzügyminiszter határoz.

Azon magán épitkezők, kiknek ingatlan vagyona jelzálogi bekebelezésekkel van terhelve, csak ugy részesülhetnek kölcsönben, ha az igénybeveendő kölcsönösszeg erejéig hitelezőiktől elsőbbségi bekebelezési engedélyt eszközölnek ki.

Ugy a Szeged városnak, mint pedig az egyes épitkezőknek adandó kölcsönök után esedékes évi járulékok, — a város közvetitése mellett — a szegedi királyi adóhivatalba fizetendők be.

Az évi járulékok eljárásáról és befizetéséről vezetett könyvek, a fennebb emlitett kölcsönügyi bizottság által, ellenőrzés czéljából bármikor megtekinthetők.

A Szeged városnak s az egyes épitkezőknek nyujtott kölcsönök után fizetendő évi járulékokra az 1879. évi XXXIV. tvcz. 5. §-ban engedélyezett követelési elsőbbségi jog kiterjesztetik.

A netáni fizetési hátralékok, ugy a várostól, mint az egyesektől, a közadók módjára hajtatnak be.

A kölcsön iránt kötött szerződések s az ezen kölcsönből a városra s az egyes kölcsönvevőre nézve keletkezendő jogügyleteket érdeklő beadványok, okiratok és telekkönyvi bejegyzések bélyeg és illetékmentesek. E kedvezmény azonban nem terjed ki a kölcsönvevő magán felek által a fölvett kölcsönösszegről kiállitandó nyugtákra, melyek a szabályszerü bélyeggel ellátandók. egyedül a város, mint ilyen részesül bélyegmentességben; a részére kiszolgáltatandó 5 millió frt kölcsönről szóló nyugtákra nézve is

IV.

A város területén emelendő épitmények adómentességére nézve.

A város területén az 1879. évi árviz után térítvény mellett épült ideiglenes házak, az 1882. év végéig sem állami, sem községi adó alap tárgyát nem képezik.

A téritvény mellett épült épületek közül azok, melyek bármi okból 1883, év végén tul fennmaradnak, az 1883-ik év január hó 1-ső napjától kezdve községi pótadóval rovatnak meg, azokra pedig, melyek 1884. év végén tul is fennmaradnának, 1885. évi január hó 1-ső napjától kezdve az állami adó is kivettetik.

Az 1879. évi árviz után épült, s 1884. év végéig lakható állapotba helyezett házak közül azok, melyek az árviz következtében földig lerombolt épületek telkén, a korábbi épületek falanya gainak vagy tető részeinek fölhasználásával vagy anélkül az ujon megállapitott épitési szabályoknak megfelelőleg épittettek, legyenek ezen épületek önállóak vagy az 1880. évi XXVII. trvcz. 23. §-a szerint uj adó tárgyát képező toldalék-épitmények, azon naptól kezdve, melytől fogva lakható állapotba helyeztettek, az 1896. évi deczember hó végéig állami adómentességben részesittetnek.

Azon épületek, melyek a város szabályozása folytán előállott uj telkeken teljesen ujan épittetnek, s a jelen törvény kihirdetésétől számitott tiz év alatt lakható állapotba helyeztetnek, átalában tizennégy évig mentesek az állami adótól.

Azon épületek, melyek az ujon nyitandó kis körutan emeltetnek, 16 évig.

Azon épületek pedig, melyek a kis körut és a Tisza között fekvő és az ugynevezett Szina telken eddig házhelyeknek nem használt területeken legalább egy emeletre épittetnek, 18 évig mentesek az állami adótól. A most emlitett adómentesség kezdetét veszi:

a) azon épületeknél, melyek 1884. év végéig lakható állapotba helyeztetnek, az 1885. év január hó 1-ső napjától;

b) azon épületeknél, melyek az 1884. évi deczember hó 31-ike után lakható állapotba helyeztetnek, az épités bevégeztét követő bér időszak első napjától.

Az adómentességet, a házadó iránti gyakorlati szabályokban körülirt módon és időben, a kir. adófelügyelő állapitja meg.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti választott tőzsde-biróság és a tőzsdei jogszokások.

A gabnatőzsdén nagy az elégületlenség, a tavaszi határidőre kötött buza szállitásoknál előforduló visszaélések miatt. A tőzsdei jogszokások értelmében (51. §.) „szállitható gabonának — más szerződésbeli kikötések hiányában — az „utolsó aratásu termény tekintendő."

Tehát csak is mult évi aratásu gabna lenne szállitható. Ezen világos §. daczára eladók — kik egyszersmind a tőzsde-biróság tagjai is — mult, sőt harmadévi aratásu, hibás, zsizsikes gabnát szállitanak fényes sikerrel, mert szokás-mondás, kinek Krisztus a barátja, az könnyen üdvözül. A vevők a szállitott árukat jogosan kifogásolják, de hasztalan. A jogszokásokkal homlokegyenest a tőzsde-biróság hibás, romlásnak indult gabnákat egészséges gyanánt, szerződésszerünek nyilvánitja, holott hibás áru semmi föltétel alatt sem szállitható, a tőzsdei jogszokások e tekintetben oly szigoruak, — hogy minta szerinti eladásoknál is, a midőn vevő az áru hibáját láthatja, eladó köteleztetik az áru hibáját az ügylet megkötése előtt vevőnek határozottan megnevezni és a kötlevélben fölemliteni különben teljesen egészséges árut tartozik szállitani. — Tisztán kiderül tehát — hogy a tőzsde biróság az általa alkotott jogszokásokat nem tartja tiszteletben, sőt itéleteivel azokat lábbal tiporja. Méltán kérdezhetnők tehát, hogy kire? mire? és mikor? érvényesek a tőzsdei jogszokások?

Fölösleges mondanunk — hogy a vevők a jogtalan eljárás miatt jelentékeny mérvben károsul-

nak, mivel ezen hibás ó gabna métermázsánként 60—80 krajczárral kevesebb értékü, mint a szerződésszerü és igy minden kötés (2500 mm.) után körülbelül kétezer forintban károsul, azonkivül a hibás áru átvételére elitélt vevő kénytelen a romlásnak indult buzán, melyet nem raktározhat potom áron tul adni.

Nem hagyhatjuk emlités nélkül tőzsdei elnök Kochmeister Frigyes báró tapintatos eljárását.

A tőzsdebiróság két tagja kifogásolt 2500 mm. buzát, szerződésszerünek nyilvánitotta, két tagja pedig ellenkezőn véleményezett; elnök erre kijelentette, hogy minekutána az ő szava döntő — az itélet kimondása előtt szakemberek által fogja magát informáltatni. Ez megtörténvén — mint előre várható volt — elnök a bemutatott kifogásolt hibás árut nem szerződésszerünek itélte. Az elnök buzgó és lelkiismeretes eljárása általános helyeslésben részesült. Megjegyzendő, hogy pár nappal előbb ugyanezen bemutatott buzát a tőzsdebiróság szerződésszerünek nyilvánitotta. Az elnök initiativája által üdvös praeczedens lett alkotva.

A tőzsde rendtartás értelmében a választott biróság minden egyes tagjának szabadságában áll szakértők véleményét kiáallgatni. Ez igen helyes intézkedés, csakhogy a feleket is hasonló joggal kellene felruházni, hogy egyik fél kérelmére és költségére szakférfiak hivassanak meg, kik eskü terhe alatt hallgattassanak ki, további visszaélések és az érdekeltek károsulásának kikerülése végett ezt azonnal életbe kellene léptetni. Merülnek föl oly kérdések, melyekben kereskedő nem képes magának helyes véleményt képezni és igy képtelen igazságosan itélni, legfőképen pedig szükségesnek tartjuk ezen reformot arra nézve, hogy a tőzsdebiróság tekintélye csorbátlanul fentartassék a tőzsde és hazai kereskedelmünk érdekében, hogy jövőre male fide gyanusitásoknak lehetősége is kizárattassék.

Az 1876. évi januar elején hatályba lépett tőzsdei szokások összezavarták a felek felfogását. A 70. §. igy szól:

„A határidőre szállitandó gabnanemek legkisebb minőségi sulya, vagyis az usanceszerü minőség egyszer mindenkorra a következőleg állapittatik meg, ugy mint a buzáé hektoliterenként $75^{6}/_{10}$ kilogrammként."

Tehát a buza sulya örökre (egyszer s mindenkorra) $75^{6}/_{10}$ kilogrammban lett megállapitva. Ezen végtelen határidő nem tartott sokáig és a biróság a buza sulyt 75 klgrammra szállitotta le. A felek ezt nem tudhatták, mert ezen lényeges változtatás lehetőségéről, melyet fentebbi §. furcsa szövegezése előre kizárt, fogalmuk sem volt és nem is lehetett, mert mint mult évi 242-iki számunkban irtuk „A gabnavásáron kiosztott tőzsdei szokások még 1876-ban nyomattak és nem tartalmazzák a 3 év óta történt lényeges változásokat, melyeket sokan nem ismernek és igy a feleknek nincs alkalmuk az érvényben lévő tőzsdei szokásokat ismerhetni, melyek alapján kötelességeket vállalnak vagy jogokat gyakorolnak."

Nem volt és nem is lehetett — mert a tőzsdei hivatalos lap („Pester Lloyd") fentebbi állitásunkat megczáfolta — olvasóit pedig felültette, miután 246. számában határozottan kijelentette, hogy a hivatolt példányok a még most is érvényben levő jogszokásokat tartalmazza a zab kivételével.

A buza sulyának leszállitása $^{6}/_{10}$ kilogrammal jelentékenyen kárositotta vevőinket, most $^{6}/_{10}$-del kisebb suly a buza értékét $1^{1}/_{2}$ százalékkal kevesbiti — tehát jelenlegi árt 14 frtba véve — ezen suly által minden kötés buza 525 frtot veszit értékéből. Ez a számokbani kifejezése az egyszer s mindenkorra megállapitott buza suly alábbszállitásának. Üdvösnek tartanók — fontos tárgyalások alkalmával egyik fél kivánatára a megjelenendő birák kisorsolását és a felek általi választás kizáratását, hogy ne mindég csaknem egy és ugyanazon birák jelenjenek meg, hogy a birák és a felek egymást ne ismerhessék meg a tárgyalás befejezte, előtt, mert most a birák a felek által annyira informáltatnak, hogy kész itélettel a zsebükben jelennek meg a tárgyalásra, mi megszünnék, ha a felek nem tudhatják meg előre azon birák neveit, kik ügyeikbeni tárgyaláshoz kisorsoltatnak. Ezen reform szintén nagyon hivatva lenne a tőzsdebiróság intézményébe helyezett bizalom emelésére. — Ideje lenne már, hogy törvényhozásunk a tőzsdebiróság hatáskörére és eljárására nézve végre-valahára véglegesen intézkednék.

A tőzsde legalább is bir oly horderővel anyagi vivmányainkra — mint a phylloxera-ügy.

Hogy pedig a provizorium helyébe üdvös definitivum léphessen, szükségesnek tartjuk egy szakférfiakból álló enquéte egybehivását. Addig is — mig ez megtörténik — gyors intézkedésre van szükség, hogy a tőzsdei jogszokásokba ütköző igazságtalan itéleteknek azonnal eléje vétessék, mi elérhető az általunk jelzett reformok életbeléptetése által. Nevezetesen egyik fél kivánatára szakférfiak meghivása és a tőzsdebiráknak kisorsolása — a tárgyalásokhoz.

Ez ügyben szakférflak nyilatkozatai tisztázhatják az eszméket és kedvező sikert eredményezhetnek.

A tiszai kölcsön.

A pénzügyminiszter a tiszai végleges kölcsön tárgyában a következő leiratot intézte a tiszavölgyi társulat elnökéhez:

Nagyméltóságu gr. Lónyay Menyhért urhoz. F. évi február hó 29-én 40. szám alatt kelt nagy becsü átiratára, mely mellett a tiszavölgyi társulat részére kötendő kölcsön iránt a pénzügyi és a központi bizottságok határozatait velem közölni méltóztatott, van szerencsém nagyméltóságodat tisztelettel értesiteni, hogy a mint nagyméltóságod szóbeli előterjesztése folytán is kijelentettem, a „Wiener Bankverein" és a „Szab. osztr. földhitelintézet"-nek a szóban levő kölcsönre vonatkozó ajánlatát nem tartom elegendőnek arra, hogy a kölcsönkötés iránt ujabb tárgyalásokba bocsájtkozzam, mert az oly általános és határozatlan, hogy emiatt a már befejezett tárgyalásokat ujból kezdeni és az elért eredményt koczkáztatni nem látom indokoltnak, de különben is miként azt a pénzügyi bizottság tagjainak is kijelentettem, nem vagyok azon helyzetben, hogy azon esetre, ha ezen kölcsön bármely okból nem létesülhetne, ily kölcsön iránt ujabb tárgyalásokat kezdjek azon kilátással, hogy azok kedvezőbb eredményre vezessenek és ez esetben sem volnék azon helyzetben, hogy ezen kölcsön-ügyben még a jelen ülésszak alatt tehessek előterjesztést a törvényhozásnak.

A mi pedig a tiszavölgyi társulat pénzügyi bizottságának határozataiban foglalt, a központi bizottság részéről is elfogadott azon feltételeket illeti, melyek mellett a közp. bizottság hajlandónak nyilatkozik az általam megkötendő kölcsönt a tiszavölgyi társulatoknak elfogadásra ajánlani, e tekintetben van szerencsém a következőkben válaszolni.

1. A pénzügyi bizottság által kifejezett azon kivánságra nézve, hogy a kölcsöniörvényjavaslatban kimondassék, miszerint a Szegedváros részére engedélyezendő 15 millió forintnyi kölcsön növelésére forditható legyen. megjegyzem, hogy a törvényjavaslatba felvenni szándékozom azon rendelkezést, hogy a szegedi kölcsönből tényleg igénybe nem vett összeg hováforditása iránt külön törvény fog intézkedni.

Ezen rendelkezés ugy hiszem, hogy mig egyrészt kielégitheti a tiszavölgyi társulat óhajtását, másrészt megfelel a fenforgó viszonyoknak, melyeknél fogva indokoltnak nem tartom, hogy e részben a törvénybe már most vétessék fel határozott intézkedés.

2. Az ellen, hogy a társulatok által felveendő kölcsönösszeg a kikötött 50 évnél rövidebb időben is visszafizettethessék, kifogásom nincsen, és e részben a törvényjavaslatba a megfelelő rendelkezest felveszem s ezen czélból a visszafizetés módozatait a törlesztési terv végleges megállapitása után közlendem nagyméltóságoddal.

3. Azon feltételt, mely szerint a kölcs. törvényjavaslatban kimondandó lenne, hogy a menynyiben a kölcsönök a törvényjavaslatban megjelölt munkálatok által ki nem merittetnének, a fennmaradó összegek vizhasznositási czélokra forditathassanak, részemről elfogadom, — ugyszintén hozzájárulok

4. azen módozatokhoz, hogy a hetes bizottság határozatának a pénzügyminiszterhez történt felebbezése esetében a pénzügyminiszter csak a bizottság meghallgatása után határozhasson és a bizottság által megállapitott kölcsön-összeget ne emelhesse.

5. Nem fogadhatom el azonban azon inditványt. hogy a kölcsön utáni évi járulékok félévenkénti előre fizetése mellőztessék, és e tekintetben kénytelen vagyok az államkincstár érdekének megóvása végett az évi járulékok előre fizetésének feltételéhez ragaszkodni.

6. Az általam e törvényjavaslatba felvenni szándékolt rendelkezést, mely szerint a kölcsönt nyert társulatok az államkincstár irányában a társulati tagvk által felvett kölcsönökért, s azok kamataiért egyetemleges szavatossággal tartoznának oly értelemben, hogy ha az egyes követelések behajthatlanok lennének, joga legyen az államkormánynak a végrehajtást a társulat ellen intézni, kész vagyok elejteni azon feltétel alatt, hogy az összes társulatok tartalékalapja együttesen kezeltessék és együttesen szolgáljon biztositékul a le nem fizetett részletekért.

7. Azon kérdésre uézve, vajjon czélszerünek látszik-e a tartalékalapot valamely országos jellegü pénzintézet által kezeltetni, és vajjon a tartalékalap feletti rendelkezési jog a társulatok központi bizottsága által gyakoroltassék-e, csak akkor fogok nyilatkozhatni a midőn a központi bizottság szervezéséről és hatásköréről szóló törvényjavaslat elő fog terjesztetni.

A fentebbiekből, ugy hiszem nagyméltóságod azon meggyőződést meritendi, hogy legnagyobb részt hozzá járultam a tisztelt központi bizottság által kivánt módozatokhoz s ezek után fogadja nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását. Budapesten, 1880. márczius 9-én.

Gr. Szapáry s. k.

Iparügyek.

—**Az orsz. nőiparegylet** szombaton tartotta utolsó vál. ülését ez évben. Több fontos ügy nyert elintézést; az egylet uj tisztviselőinek kijelölésénél egy bizottság küldetett ki, bemutattatott a leltár, mely szerint az egyletnek 2328 frt 60 kr vagyona van. A hazai első takarékpénztár ez évre is megszavazta az az egyesület számára a 100 frtnyi adományt. Titkár fölolvasta a kézimunka-kiállitás részletes tervezetét, mely általánosságban elfogadtatott, de a részleteknek kidolgozása a jövő választmánynak tartatott fönn. A költségelőirányzat 9277 frt 83 kr bevétel mellett 9243 frt kiadást tüntet fel. A közgyülés márczius hó 21-én tartatik meg, d. e. 10 órakor, melyre a tagok figyelmét különösen is felhivjuk.

— **Egyesült ipartársulat** létesitésén fáradoznak Karczagon. Egy e czélból kiadott felhivásból közöljük a következőket: „A társulat czélja a tagok közös ipar érdekeit előmozditani. A társulat tagjait az őket véletlenül érhető inségtől megóvni. Az egyesült iparok körében az ipartörvény korlátai között a munkaadók és munkások közötti viszonyban szigoru rendet honositani meg s azon esetben, ha a tagokra mégis hátrány háromolnék, a sértett tag jogainak érvényesitésében segédkezet nyujtani, illetőleg e jogokat a társulat költségén érvényesiteni. A társulati tagokat a munkás vagy munka hiányából eredhető bajok ellen lehetőleg védeni, s a társulati tagok részére munkások, esetleg munka szerzésében közvetitőleg müködni. Odahatni, hogy a társulati tagok a termelésben és terményeik értékesitésében, a nagy üzlet előnyeiben részesüljenek. Általában az ipar fejlődését lehetőleg előmozditani és annak versenyképességét emelni; a hazai ipar emelésére, vsgy az iparosok értelmi fejlődésére törekvő intézményeket tehetség szerint támogatni."

— **Az orsz. magy. iparegyesület** épitész és épités-ipari szakosztálya szerdán f. é. márcz 17-én esti 6 órakor az egyesület helyiségében (Ferencziek bazárja I. em.) fontos ülést tart, melyen a tagok részt venni kéretnek. — Tárgyak: 1. A müipar-vásár ügyében kiküldött bizottság javaslata. 2. Az egyesület ezüst diszérmére kiküldött bizottság javaslata. 3. Uj tagok felvétele. 4. Inditványok.

— **Az orsz. nőiparegylet** elnöki állitására mint értesitünk, Visontai Kovách Lászlóné kéretett fel, ki a neki felajánlott tisztség elfogadására ma késznek nyilatkozott.

— **Az iparos ifjusági egyletek** az országban mindinkább terjednek. A legközelebb mult vasárnap Szentesen tartott az iparos-ifjuság szépen látogatott gyülést, mely, mint nekünk irják, Balásovich Róbert tanár ur alapos fejtegetése folytán egyhangulag elhatározt egy képző- és segélyző egylet alakitását és az előmunkálatok teljesitésére egy bizottságot kért fel.

— **A gyáriparágak csoportositására** nagyban folyik a munkálkodás az országos magyar iparegyesületben. Legközelebb a vasiparosok tartottak gyülést, ujabban az üvegiparosok fognak szervezkedni és minden nevezetesebb gyáriparág képviselői fel fognak hivatni a szakosztályok megalakitására. E szakosztályokban az illető iparágak fejlődésére vonatkozólag szakszerü javaslatok fognak készülni, melyek életbeléptetésére az orsz. m. iparegyesület teljes erővel fog közremüködni.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Gabnatőzsde.

— márcz. 15.

Buzában ma élénkebb volt a forgalom. A kinálatok gyérek, de a vételkedv kedvező volt, mi által az irány lényegesen szilárdabb lett, s körülbelül 12.000 mm. jött forgalomba jól megfizetett árakban, sőt egyes tétel egy pár krajczáral magasabb áron is fizettetett.

Hivatalosan a következő kötések jegyeztettek:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 76·4 k. 14.15, 600 mm. 75·6 k. 14.10, 300 mm. 75·5 k. 14.10, 200 mm. 75·5 k. 14.10, 1200 mm. 74·2 k. 14 frt, 300 mm. 74 k. 14.10, 100 mm. 75 k. 13.95 tavali kevert.

Pestvidéki: 600 mm. 77 k. 14.45, 1500 mm. 76 k. 14.10.

Fehérmegyei 300 mm. 76.5 k. 14.30 tavali kevert.

Bácskai 3700 mm. 74.9 k. 14.25.

M. é. vidéki 100 mm. 74 k. 13.65 tavali kevert.

Oláhországi 2500 mm. 76 k. $13.37^{1}/_{2}$.

Bánáti 500 mm. 74.5 k. 13.80 keverék.

Mind három havi időre adatott el.

Rozs s más gabonanemek csekély behozatalok és gyér kinálatok miatt egészen forgalom nélkül maradtak. Az irány szilárd, az árak változatlanok.

Határidőüzletben szintén nem volt forgalom, az árak azonban $2^{1}/_{2}$ krral általában emelkedtek.

Hivatalosan jegyeztetett

Szokványbuza tavaszra 14.30—14.35.

Bánáti tengeri május—juniusra $8.87^{1}/_{2}$—$8.92^{1}/_{2}$.

Zab tavaszra 7.70—7.75.

Déli tőzsdén

eladatott effektiv szállitásra:

Rozs 500 mm. 10.60, készpénz fizetés mellett.

Arpa 500 mm. 8.50, készpénz fizetés mellett.

Tengeri 400 mm. 8.10, készpénz fizetés mellett.

Határidőre 500 mm.

Káposztarepcze máj.—szeptemberre $13^{3}/_{4}$.

Délután

eladatott:

Szokványbuza tavaszra 2500 mm. 14.35.

Bánáti tengeri máj.—juniusra 2500 mm. 8.81.

Esti zárlat.

Szokványbuza tavaszra 14.35—14.40 őszi szept.—októberre 11.10—11.15.

Bánáti tengeri május—juniusra 8.82—8.87.

Zab tavaszra 7.67—7.72.

Káposztarepcze augusztus—szeptemberre $13^{5}/_{8}$—$13^{3}/_{4}$.

Rozs 10.75 10.90.

Hivatalosan felmondatott szokványbuza tavaszra 6300 mm. márczius hó 20-ára.

Terménytőzsde.

Terményekben a forgalom gyenge. Szesz lanyhább. Disznózsir szilárdabb, városi kész áru hordóval 66-on köttetett. 500 zsák szerbiai 78-ik szilva 19-en köttetett 100 klgrmként.

Értéktőzsde.

A tőzsde ma kedvtelen haugulatban nyilt meg, de később megszilárdult, midőn hire terjedt, hogy Suvaloff miniszter lesz és Berlinből is barátságosabb jelentések érkeztek. A forgalom minden értékben meg volt szoritva. Valuták és váltók lanyhulnak. Az

előtőzsdén

osztrák hitel 301.80—301.40, aranyjáradék 101.80—101.75-ön köttetett. A

déli tőzsdén

aranyjáradék 101.85—101.65, erdélyi földtehermentesitési kötvény 88, iparbank 160—162, magyar leszámitoló és váltóbank 123.50—123, lipótvárosi bank 66-on köttetett. Vasutak szilárdabbak, de forgalom nélkül. Földhitelintézeti 5%-on, záloglevél 99, pesti kereskedelmi bank 102.25, alagut 101—101.25, Schlik vasöntöde 129.50—130, serfőzde 548-on köttetett. Váltók Párisra 46.90, Londonra $118.57^{1}/_{2}$-en köttetett.

Esti tőzsde.

A délutáni forgalomban jobb volt az irány és hangulat és osztrák hitelrészvény 302.40-ről az esti tőzsdén 303.30-ig javult, de este visszament 302.60-ig és javult ismét 303.10-ig, zárul 302.70-en.

Magyar leszámitoló és váltóbank 123.25-ön vásároltatott és marad igy zárlatkor is.

Magyar aranyjáradék 101.75—101.90-en vásároltatott maradt 101.95.

Üzleti hetiszemle a bécsi piaczról.

Bécs, márczius 14.

A forgalom azon élénksége, melyet a hajózás megnyitásától vártak, ez óráig még nem következett be. A mi a bel- és külkereskedelmet illeti, bizonyos pangást kell konstatálnunk, mi különböző okoknak s főleg annak tulajdonitható, hogy a takarmány konzumképessége nagyon megyengült és hogy a kereskedelempolitikai viszonyok nagyon ziláltak. A konzum kapességet növelheti egy jó aratás, vagy csak a puszta kedvező kilátás is, de azon nehézségeket, melyeket a kereskedelem-politikai helyzet szült, sokkal nehezebb lesz elháritani.

Sokkal kedvezőbb az üzleti helyzet ipari terményekben, a forgalom mindinkább nagyobb terjedelmet nycr. Ez áll különösen a textiliparról, mely teljes virágzásnak örvend. Tagadhatlan, hogy a gyártmányok egy nagy része elraktározásra kerül, de a gyárosok már most vesznek számitásba egy jó őszi üzletet. A többi nagyiparágak viszonyai azonban nem mondhatók kedvezőknek.

A czukorcampagne végéhez közeledik anélkül, hogy jelentékeny anyagi jövedelmet hozott volna. A vasipar sincs még azon stadiumban, hogy normalisnak lehetne mondani; ez irányban csak akkor várható alapos javulás, ha ujra megindulnak a vasutépitések.

Gabnaüzlet. A tavaszi határidők most járnak le és az lesz oka a nagy üzlettelenségnek, mely a lefolyt héten uralkodott. A tavaszi kötésekre vállalt kötelezettségek előreláthatólag pontosan fognak teljesittetni, mert a szükséges mennyiségek már idejekorán szereztettek be. A felmondott áru tehát tulajdonost fog cserélni és ez alkalmasint uj élénkséget hoz az üzletben, mely azonban alig marad tartós, ugy hogy nagyobb mozgalomra csak az uj aratáskor számithatunk. A gabnaüzlet iránya a lefolyt héten inkább lanyha volt. Az effektiv, valamint határidei árak folytonosan hanyatlottak és á megelőző héthez képest jelentékeny redukcziót kell konstatálnunk. A lisztforgalom javult ugyan, de mivel a malmok még elég készlettel birnak, a vásárlásban nem fejtettek ki nagyobb tevékenységet. A hajózás megnyitása a szállitásokat nem növelte jelentékenyen és a vasutakon nem érkezett több mint 60,000 mmázsa. Az itteni raktári készlet tehát a mult héthez képest nem igen változott.

Hivatalosan jegyzett árak:

Buza, bánáti 14.50—15.15, tiszai 14.85—15.50, tót 13.30—14.90, marchfeldi 14.20—14.80. Rozs, tót 11.15—11.45, osztrák 8.75—9.50, magyar 11—11.30. Árpa, osztrák 8.75—9.50, morva 9.50—10.25, tót 9—10.25. Tengeri uj 8.40—8.50, régi 8.50—8.65. Zab magyar, uj 8 8.15, rostált 8.25—8.40. Mind 100 kilonként.

Liszt. Csekély forgalom mellett az árak változatlanok.

Buzaliszt.
100 kilonként zsákkal együtt.
Különböző malmokból:

0	1	2	3	4	5	6 sz.	
24.25	23.—	21.50	19.50	18.50	16.—	13.50	frttól
25.—	24.—	22.50	20.50	19.50	17.—	14.50	frtig.

Finom korpa 5—5.50, goromba 4.50—5.50 frt.
Gőzmalmok és nagyobb mümalmokból:

0	1	2	3	4	5	6
24.50	23.50	23.—	22.50	21.50	21.—	20.60
25.50	24.50	24.—	23.50	22.50	22.—	21.—

7	8	9	10	11 sz.	
19.50	18.—	12.60	5.—	4.50	frttól
20.50	19.—	13.60	5.60	5.50	frtig.

Rozsliszt
100 kilonként zsákkal együtt.

1	2	3	4	korpa	
19.—	17.—	13.—	—.—	5.50	frttól
20.—	17.50	14.—	—.—	6.—	frtig.

Gyapju. A pesti vásár kedvező lefolyása az itteni üzletre is jó befolyást gyakorolt. A csekély készlet folytán azonban a forgalom szük korlátok közt mozgott.

Bőr. A szállitás nyers bőrökben valamivel erősebb, a kereslet is javul és az árak általában szilárdak maradtak. Kész bőrökben is jó konsum-üzlet volt a lefolyt héten.

Olaj. A külföldről érekezett kedvezőtlen jelentések következtében az üzlet szük korlátok közt mozgvtt s csupán lenolaj kerestetett. A hét végén repczeolaj jelentékenyen megszilárdult, mert a fagyok a magyarországi repczeveteményekben jelentékeny kárt okoztak.

Petroleum. erősen ellanyhult s daczára, hogy az itteni készlet igen csekély, alig 1500 barrel, az mégis tökéletesen elég a szükségletek fedezésére.

Szesz. a hét elején élénk üzleti forgalomnak örvendett és az ár szilárd maradt. A hét végével azonban a hangulat ellanyhult. mert az üzérkedés megszoritotta a tevékenységét.

Zsirfélékben az ár jelentékenyen emelkedett, mi főleg a budapesti haussenak tulajdonitható. A forgalom nagy kiterjedést nyert.

Czukor. Az angol és franczia piaczokon a nyers czukor iránya megszilárdult, mi nálunk is jobb hangulatot eredményezett. A kivitel nem növekedett ugyan még, de remélik. hogy ez sokáig már nem késhetik. Finomitott áruban egész héten kis forgalom volt és az ár igen nyomott.

Kézmüáru. A tavaszi üzlet még folyamatban van, de már kisebb mérvü, mert a vidéki vevők mar nagyobbára bevásároltak. A kereslet még mindig gyapotos divat- és saisonczikkekben összpontosul, és a mi a vászon- és fehérárut illeti, még kielégitő, mig selyemáruban egyáltalán nem akar javulni az üzlet. A fizetésképtelenségek száma a megelőző héthez képest csökent, de az incasso még mindig rosz.

Liszt.

Paks, márcz. 12. (Az „Egyetértés" tudósitása.) A lisztek ára nem jegyezhető, mert a hosszu tél folytán a malmok és a kereskedők alsóbb számu lisztkészletei annyira megfogytak, hogy kenyérnek való lisztet alig kaphatni; malmaink, melyek a buzakészletet feldolgoznák, a viz magas állásánál fogva be nem köthetnek, a fővárosból pedig még nem érkezett gőzmalmi liszt.

A vetések állása.

Gyöngyös, márcz. 13. (Az „Egyetértés" tudósitása.) A hó már egészen elolvadt. Vetéseink jól kikeltek s a szőlők sem szenvedtek.

Eger, márcz. 14. (Az „Egyetértés" tudósitása.) Időjárásunk a mult napokban egészen tavasziassá változott s oly enyhe volt, hogy a havat a mezőről egészen elolvasztotta, ennélfogva már tisztán láthatjuk: mi befolyása volt a hideg télnek vetéseinkre, szőlőinkre és gyümölcsfáinkra. A buzavetésekre még eddig nem sok panaszuk van a gazdáknak, mivel azok csak helylyel közzel vesztek ki, általában azonban meglehetősek; a rozs-vetések többé-kevésbé mindenütt kivesztek; a szőlőnek annyira ártalmas volt a hideg, hogy szemei megfagytak s igy homlitani majd mitsem lehet; gyümölcsfáink végre szintén megfagytak.

A meleg időjárás folytán már a tavaszi munkához is hozzáfogtak, különösen pedig a szőlőnyitáshoz; azonban megjárták, mert két nap óta éjjel-nappal oly borzasztó hideg van, mely még a télinél is több kárt tehet a védtelen szőlőtőkben.

A gabna helyzete külföldön.

Berlin, márczius 13

A mult hét óta fölöttébb kedvező idő jár, mert habár az éjjelek még hüvösek, nappal oly meleg van, mintha már benne volnánk a tavasz kellö közepén. A légmérsék ugy a tavaszi munkálatokra, mint a vetésekre kedvező, mely utóbbiakról általában jó hirek érkeznek.

A hajózás ma megnyittatott, de miután a finowi csatorna csak ápril 1. nyittatik meg, ez irányról egyelőre még nem várhatunk szállitást.

Habár New-Yorkban a buza- és liszt-árak az utolsó héten már leszállittattak, Europára nézve még mindig igen magasak. Valószinü különben, hogy a uewyorki hausse-konzorczium az ellenőrizhető raktári készlet mult heti csökeenése által ismét erőt fog nyerni és nem fogja megengedni az árak további leszállitását.

Az atlanti kikötőkből a mult héten már valamivel több szállittatott el és Kalifornia is nagy elszállitási képességgel bir még,

Az angol piacznak iránya ingadozó és engedékeny volt; az árakat azonban nem lehetett jelentékenyebben leszállitani, mert az ottani készletek csekélyek.

Francziaországban az árak hanyatlottak, mert a vidékről negyobb gabnaszállitások érkeztek. Az irány csak a szerdai párisi vásáron javutt, mosf itt is, mint Angliában sokat tesznek függővé Amerikától.

Belgiumban az üzlet csendesen folytále, Hollandiában az árak valamivel vissza is mentek, habár a rozskészlet igen csekély.

A Rajnavidéken is csendesebb az üzlet gyengébb árak mellett. Dél-Németországban az árak szilárdak maradtak, de az üzlet nem volt élénk.

Marhavásár.

Bécs, márcz. 15. (St.-marxi marhavásár.) Bejelentetett 3118 db, eddig piaczon van 3081 és pedig: 1703 magyar, 456 lengyel és 922 német faju. Az üzlet vontatott, az árak 1.50 frttal hanyatlottak s következők: Magyar hizott ökör 50—58 frt, lengyel 49—53 frt, német 50—58 frt. Mind 10 kilonként.

Berlin, márcz. 12. Eladásra felhajtatott 112 szarvasmaéha, 397 sertés, 741 borju és 126 birka.— Szarvasmarha csak egyes darabokban volt eladható, mert a mészárosok még rendelkeztek készlettel és az eladott alárendelt áru 33—45 márkán kelt 100 fontonként. Sertés lassan kelt, jó minőségü nem kerestetik és az ár 100 fontonként 45 - 54 márka közt változott. A borjuüzlet élénkebb volt és egy font átlagos ára 45—55 fillér, jobb minőségüé 55 fillér. A birkaüzlet is élénk velt ss az ár 40—50 fillér fontonként.

Gálszécsi országos vásár.

Gálszécs, márcz. 12. (Csongrády Fülöp tudósitása az „Egyetértés" részére.) A mai országos vásár zilált anyagi viszonyaink hü tükre volt. Minden a vásárban felmerülő jel: adás, vevés, egyezségi kötés, alkudozások ujabb és megdöbbentőbb bizonyságát adták tehetetlenségünknek. A gálszécsi vásáron — nem értve ide a helyi kereskedőket — hiába keresne az ember belföldi czikkeket. A gyártott bőr nem a magyar ipar gyártmánya, az üvegnemüek nem magyar huták készitményei; sőt a vásárunkra kirakott szappan, gyertyák, a mely czikkekkel bizonyára a magyar ipar diadallal mérkőzhetnék bármely külföldi készitményeivel — som Magyarország termékei! Hogy még kisebb, bár eléggé fontos dolgokba avatkozzam, nem hagyom azt is érintés nélkül, hogy a fehér czukort, a köleskását — sőt magát a gyufát, a házi vászont, az eczetet, a szeszt is a külföldről rendelik meg a vásárunkra jövő, közelünkben lakó „kereskedőink." És igy a magyar gazda nemcsak hogy drágábban fizeti a külföldi czikkeket a belföldieknél; de látja még azt is, hogy hitvány, elavult, szédelgési üzérkedés czéljából gyártott czikkeket veszi a válogatott agyagból készült, friss magyar készitmények mellőzésével. Nem más az egész szemfényvesztő komédiánál.

De térjünk most át a vásárokra.

A kedden megtartott **sertésvásár**-ról a következőket irhatom. A sovány sertések nem örvendettek kedvező áraknak, szépek, nagyok 5 - 6 hónaposak, páronként 9 10 frtért keltek. E fölötte olcsóság a tengeri rohamos emelkedésében keresendő. A hizottak jobbáron adattak el. A hentesek parjukért 70 - 75 frtot is adtak.

A disznóhus kilonként 40—41 kr., a szalonnát szintén kil. 80—82 krt mértek, 100 kilo háj 52—53 frt.

A szerdai **marhavásár** eredményéről álljanak itt e részletek:

A szarvasmarhák, különösen a juhok, a lovak is meglehetős nagy számmal hajtattak be a vidékről és igy az árak fölötte roszaknak mondhatok. A legszebb igás ökrök párját — tekintve, hogy a tavasz közeledtével a trágya hordási és szántási munkálatoknál nélkülözhetlenek — mégis 180—200—205 frtért, tehenek db 40—45, a legszebbeket 56—60 frtért, a lovakat egyenként 40—45—50 frtért, a juhok darabját 1.10—1.20 krt adogáltak. Marhahus kiloja 36, a juhhusé 20 - 22 kr.

A tulajdonképi **országos vásár** napja csütörtök volt. Népesnek elég népes volt, de forgalom nélküli. Eladó sok, vevő kevés. A kereskedőkre különösen rosz volt a vásár. Csizmadiák, szabók, kefések, kalaposok — a husvéti ünnepek közeledtével — csináltak egy kis üzletet. A pénz hiányos — különösen e napon — t. i. a vásárlási napon — leginkább volt észlelhető.

A **gabna-vásárról** csak ennyit: Az árak sziiárdak voltak. Tiszta buza 76 k. 13.20—13.50, kétszeres 11 frt, rozs 9—9.20, árpa 7.50 - 7,60, zab 7, tengeri 7.50—7.60 mmázsáuként, egy zsák krumpli 1.60—1.80, sőt 2 frt. A **majorsági piaczon** egy pár tömni való kacsa 90—95 kr., a tojótyuk párja 1.40, kövér lud db 3 - 3.20 kr., 1 liter kása 12—14 kr., lencse 11—13 kr., rizskása 16 kr., egy liter tej 11—13 kr., 6 db tojás 10 kr., egy öl kemény tüzelő fa 8.50, II. r. 3.50 kr.

Liszt-árak

0	1	2	3	4	5	6	7	8	$8^{1}/_{2}$	$8^{3}/_{4}$	9
25.80	24.50	23.40	23.40	22.20	21.50	20.70	20.—	19.70	18.50	17.40	—.—

Korpa:
Finom: 6.10 Goromba: 5.70

Kenyérliszt fehér, 19.20. fekete 14.70.

Gyapjuban még eddig nem jöttek létre kötések néhány nap mulva be fogom küldeni tudósitásomat.

Időjárás: derült, majd borult, hőmérő reggel — 1 délben + 5 R.

A kolozsvári országos vásár.

Kolozsvár, márcz. 12.

(Az „Egyetértés" tudósitása.) Ma volt a Gergelynapi országos vásár napja. A piaczok megteltek, ugy, hogy a tömeget véve, a vásár jó középesnek tünt föl. De ha kissé mélyebben tekintünk a viszonyokba, csakhamar kitünik, hogy biz az inkább sorolható a gyöngék közé.

Behozatal volt elég. Főleg a barompiaczon. Itt voltak továbbá rendes látogatóink: a szegedi szappanos, paprikás és gyékényes; a székelyföldi fenyővizes,pokróczos és gyékényes: a szászrégeni, és beszterczei kádárok, timárok és hagymatermelők; a tordai pogácsások és pecsenyések; a kalotaszegi gazdasági famunkások. Mindezekhez járultak helyi iparosaink csizmadiák, szürszabók. kalaposok, kefések, timárok, piéhesek, szücsök, szitások, kosárfonók, fazekasok stb. Árucikkben tehát nem volt hiány,

De kevés volt a vevő.

Barom- és ló-piaczunkról hiányoztak a bécsi, Királyhágón-tuli stb. ügynökök, kik régebben falkákban vették és szállitották az erdélyrészi szarvasmarhát. Iparosaink sátraiból hiányoztak a vidéki lakosok, kik rendes fogyasztóink szoktak lenni.

Sokan voltak az eladók, kevesen a vevők.

Általános szegénység és pénzhiány jele.

Néhány jelentékenyebb czikkről a következőkben tudósitunk:

Gabona. Buza 76 k, mm, 13 frt 65 kr., rozs 68 k. 9 frt 50 kr., kukoricza 75 k. 7 frt 45 kr, zab 41 k. 8 frt 50 krajczár.

Liszt ek. 14—24 frtig. A közönséges kenyérlisztek ára egy-egy pár frttal emelkedett.

Sertés. Nagyon gyenge vásár volt. Kiállittatott m. e. 200 db; elkelt m. e 70—90 db. Kövér nem volt. A sovány darabja 17 - 26 frtig, a malacz darabja 7—12 frtig állott.

Tüzelő anyag. A fa ára csökkent. Egy közepes szekér fa 2 frt 50 kr. egész 3 frtig. Raktárban 1 kbm. 3—3 frt 50 kr.

Takarmány. A széna ára szilárd Egy közepes szekér 4—8 frt. Vau 10 frtos is. Egy szekér szalma 2 2 frt 50 krajczár.

Ló- és baromvásár. Lóvásár gyenge. A kiállitott lovak általában oly gyengék, hogy alig jöhetnek tekintetbe. Lóvásárunk néhány év óta egészen megromlott.

A baromvásár sem a régi; néhány év óta ez is csak hanyatlik; de még sem sülyedt még annyira, hogy egy kis számot ne tenne.

Ez alkalommal is az itteni viszonyokhoz mérve, meglehetős volt, bár a távolból a régebben megszokott kereskedők, ügynökök most nem jöttek el. Volt m. e. 3000 - 3500 darab szzrvasmarha, melyből 2044 db kelt el. Ökör 665 db; párja 280 - 390 frt; kis borjus tehén 160 db; párja 160 - 190 frt meddő tehén 400 db; pária 140—170 frt; két éves ökör 162 db; párja 90—130 frt; egyéves ökör 210 db; párja 65—95 frt; két éves üsző 100 db; párja 55—90 frt: egy éves üsző 187 db; párja 40 - 70 frt.

Az idő, valamint az egész héten, ugy a vásár alatt is kellemes, kedvező volt. Csak ma délután indult meg valami viharszerü szél, és időnként meg-megujuló havazás.

Faüzlet.

Paks, márcz. 13. (Az „Egyetértés" tudósitása.) Fa a hosszu tél alatt annyira felhasználtatott, hogy főleg a köznépnek való puha fában tökéletes hiányt szenvedünk. Az eddigi árak következők: puha fa 8 frt, tölgy 12 forint, szilfa 13 frt méterje.

Eger, márcz. 14. (Az „Egyetértés" tudósitása.) A faüzlet városunkban nem a legkedvezőbb, mivel az inség miatt a szegény néposztály épen semmit s a gazdaemberek is csak a legszükségesebbeket épittetik. Tüzelőfa e télen a hosszantartó s kemény hidegség miatt igen sok fogyott el és pedig nem a legdrágább áron: tölgyfahasábokat 12—12.50, bikkfát és cserfát hasonló áron, hántott tölgyfát 10 frton adtak el. Az árak négy köbméterenként értendők. Egy köbméter fehér fenyünek — épitőfa — az ára 15.85—19 frt, puha fenyü nem kerestetik, mivel köbméterje 22—25 forint és ez a helybeli asztalosoknak drága.

Vidéki piaczok.

Paks, márcz. 12. (Az „Egyetértés" tudósitása.) Mai hetivásárunk meglehetős élénkségnek örvendett. A gabonaárak következők: Buza 12.50—13, árpa 6.30—6.50, kukoricza 6.50. A többi élelmiszerekben is roppant drágaság van: krumpli 1.50 kis zsákja, zsir 70 kr literje, szalonna 80 kr kiloja, tojás 2 kr dbja, a marhahus ára 48 kr kilonként

Gyöngyös, márczus 12. E hó délután 12. tartott heti vásárunk, mult hetihez hasonlitva elég népes volt. Az árak is emelkedtek, különösen az árpa, mely keresett volt. Piaczi árak: Tisztabuza 12.70—13.20. Kétszerbuza 11.20—12.60. Rozsbuza 10.60—11.40. Árpa 8.10—8.80. Kukoricza 8 - 8.50. Bab 11.10—12.30 mmázsánkent. Sem kövér sertés uem volt Lábas jószág elég sok volt, csakhogy az árak igen csekélyek.

Vegyes közlemények.

⁂ **A külügyminiszterium kereskedelem-politikai osztályának vezetője**. Hir szerint Schwegel báró beadta lemondását és Auenrode Kremer által fog helyettesittetni. Ha e hir valósul, nagy fontossággal bir. A külügyminiszterium kereskedelem-politikai osztályának vezetője mérvadó befolyást gyakorol a birodalom közgazdasági alakulására és feladata abban áll, hogy érvényre juttatja a partikuláris áramlatokat az összesség követeléseivel szemben. Az uj osztálytanácsosra nagy és nehéz feladat vár. Nem bocsátkozunk képességei taglalásába és birálatába, mert képességeiről ép most van alkalma bizonyitékot adni azáltal, hogy ha sikerrel tudja helyreállitani a gazdasági békét a német birodalommal.

⁂ **Az osztrák-magyar szerb vasuti tárgyalások** tegnap is folytattattak. A konvenczió czikkelyeinek két harmadrésze felett már határoztak és holnaputánra várják a tárgyalások befejezését.

⁂ **A központi ipartársulati hitelintézet** mérlegének főtételei: Tartozik pénzkészlrt 11200.80, váltók 202319.04, ingatlan birtok 15,000, folyó számla, hitelek, bekeblezés és egyéb fedezet mellett 53337.04, értékpapirokra aeott előlegek 14396.77, különféle előlegek 4899.83, adósok 17060.29, leltárak 2881.74, összesen 321095.51. Ezzel szemben követel a részvénytőke 196,000, 5% biztositékalap a szövetkezeteknél 7153.50, tartalékalap 1435.14, fel nem mondható szövetkezeti betét 31683.71, takarékbetétek 35238.32, visszleszámitolt váltók 38041.32, követelések 1920, fel nem vett osztalék 342.—, átmeneti kamat 1136.56, nyeremény egyenleg 8144.96, összesen 321095.51. A veszteség és nyeremény számla szerint volt a bevétel: kamatokból 21426.77, dijak és jutalékokból 331.41, mult évi maradék 8000, összesen 29758.18. Ebből az összes költségek f dezése után leirásra fordittatott 9400 frt, tiszta nyeremény 8444 frt 96 kr. Az igazgatósági jelentés kiemeli, hogy a nagyon tartózkodó üzletvétel mellett is, mely az intézetet veszteségtől teljesen megóvta, az üzleti nyereség 1878-hoz képest mintegy 2900, 1877-hez képest pedig mintegy 5200 frttal emelkedett. Az összes obligók az intézet kezében levő értékek által több mint négyszeresen vannak fedezve. Ezek alapján az igazgatóság elérkezettnek látja az időt az intézet reorganizálására és nagyobbitására, mire nézve a közgyülésnek részletes javaslatot terjeszt elé.

⁂ **A tiszai vasuttársulat** igazgatóságának tegnapi ülésén helybenhagyatott a kormánynyal kötött szerződés a vasut megvételére. Ez ügyben aprilis 20-ra rendkivüli közgyülés fog összehivatni.

⁂ **Az aradvidéki répczevetés.** Egy aradról ma este ide érkezett s az ottani vidéken nagy földbir-

tokokkal biró egyén arról értesit, hogy a „r e p c z e, mely már az utóbbi napokban, az éjjeli fagytól sokat szenvedett, tegnap éjjel 11 foknyi hideg mellett e g é s z e n e l f a g y o t t. Az aradi vidéken tehát repcze-aratás az idén nem lesz.“

⁑ **Az Adria tengeri hajózási társulat** és kormányunk között a megállapodás létrejövén, ennek alapján már legközelebb a szerződést beczikkelyező törvényjavaslat fog a képviselőház elé terjesztetni. E javaslatban, mint a Magyar Föld értesül helyt foglal mindenekelőtt azon első pont, hogy a társulat Magyarország részéről 150,000 frt évi subvenczióban részesül, minek ellenében a társulat Fiuméből Angliába eszközlendő, legalább 150 rendes évi tengeri járatra kötelezi magát. Ezenkivül felvétetnek ama határozatok, melyek szerint az Adria kötelezi magát két év lefolyása alatt magyar részvénytársasággá Budapest székhelylyel átalakulni; továbbá az a kikötés, hogy a társulat hazafias irányban leendő vezetésének biztositása végett az igazgató tanács többségének magyar alattvalókból kell állnia és végül, hogy az esetleg kibocsátandó részvények belföldön fognak aláirásra bocsáttatni.

⁑ **A rétmesteri növendékek alkalmaztatása** tárgyában a földmüvelési miniszter a következő értesitést intézte a magyar gazdaközönséghez: A kulturmérnöki intézményt igénybe vevő birtokosok a kulturmérnökök müködését egészen ingyen élvezik, azonban a rétmesterek és rétmesteri növendékek igénybevételeért megszabott dijakat fizetnek, És pedig minden birtokos viselni tartozik az odautazás költségeit és a napidijakat (az oda- és visszautazásra is egy-egy napot számitva) nemkülönben köteles a rétmesteri növendékek ellátásáról gondoskodni. — A napi dij 1 frtban állapittatik meg. Ha a rétmester ugyan azon község határában több birtokos által vétetik igénybe, az odautazás költségeit és a két utazási napra eső dijakat közösen viselik. Minden rétmesternek, vagy rétmesteri növendéknek külön munka könyvecskéje van, melybe a valamely birtokosnál töltött napokat s az odautazás költségeit bejegyzi, és azt megérkezésekor és elutazása előtt a birtokosnak vagy megbizottjának köteles bemutatni, ki sajátkezü aláirásával bizonyitja az ott töltött idő tartamát és az abban kimutatott felszámitások helyességét. E felszámitásnak megfelelő összegeket a birtokosok a földmivelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterium felszólitására az illetékes adóhivatalnál, hová a birtok tartozik, fizetik le. A rétmestereknek vagy rétmesteri növendékeknek pénzt vagy dijazást bármi czimen elfogadni tilos.

⁑ **„A magyar méh“** czimü szaklap és a délmagyarországi méhész-egylet, valamint a hazai méhészek közlönye márczius 1-je óta br. A m b r ó z y Béla szerkesztése alatt jelenik meg. A m b r ó z y ur a méhészet terén már rég elismert tekintély s neve elég garancziát nyujt arra, hogy a „m a g y a r m é h“ csakugyan hézagot pótló közlönynyé válik. A lap megjelenik havonként egyszer s előfizetési ára egész évre 2 frt.

⁑ **A mitől gazdáinknak méltán félniök lehet.** Az észak-amerikai egyesült államok mezőgazdaságának rohamos fejlődése bizonyára nagy feltünést keltett Európa előtt. — A legváratlanabb meglepetésben részesültünk, midőn alig gondolva ilyesmire, — amerikai termények — ezeréves agrikolaris foglalkozásunk terményeivel, az európai főbb gabnapiaczokon versenyre szállottak. E verseny — melynek következményeit belátnunk lehetetlen volt — jótékonyan reánk csak rövid ideig hatott! Évről évre jobban leszorittattunk, mig végre a mai viszonyok alapján azt mondhatjuk, hogy verseny tulajdonképen már nincs is ezt képtelenek valánk felvenni, s igy képtelenek is folytatni Amerika hóditott terményeivel! Mielőtt az Egyesült-Államok mezőgazdasága szerepet vitt a világ piaczain, mi már, mint rég és jól ismert czég — adtuk a habitué-t. Előnyösen voltunk ismerve és biztunk e kiváltságos föld erejében, nem gondolván arra, hogy a viszonyok megváltozhatnak. Mit sem tettünk az utolsó évtizedek alatt olyat, bár absolut véve tetemes változás történt itt, a mi mezőgazdaságunk uralmának biztositását magával hozta volna. Ellenünkben Amerika a legintensivebben fejlesztette mind ama tényezőket, melyek a mezőgazdaság — mint foglalkozás — jövedelmezőségét elősegitik, ennek biztos alapját képezik. De térjünk el e már anélkül is általán ismert dologról. Az amerikai mezőgazda helyzete kiváló! Földje buja, s ő t n a g y r é s z e m é g m a i napig is ekeszüz. Intensiv megmunkálásra nincsan rá szoritva és nyerserejét a beláthatatlan terjedelmü földnek — valóban rabló módra szipolyozza ki. A gyér népesség mellett, hisz a mi népességi viszonyainkhoz mérve, ott minden ember 8—9-nek foglalja el helyét, a m u n k a d r á g a s á g a az egyedüli hátrányos körülmény, mely a mezőgazdát sujtani látszik. Közlekedési eszközeik, melyek a h a t á r o z o t t i r á n y u kereskedelem utján rendelkezésükre állanak, a legtökéletesebbek, a legkitünőbbek. — Az olcső szállitásra a vizi utak, a gyors szállitásra az ugyancsak meglepő olcsóságu vasutak. A kereskedés közvetitésére a forgalmi költségeknek minimalis tételei mellett nélkülözhetetlen szolgálatot tesznek az amerikai gabna-elevatorok. — Az amerikai mezőgazdaság tehát, — a legtökéletesebb factoraival rendelkezik a prosperationak. — A midőn ezeket jelezhetjük, lehetetlen fel nem emlitenünk egy körülményt, mely tulajdonképen a legtöbb alapot szolgáltatandja arra, h o g y A m e r i k a g a b n a t e r m é n y e i n e k k i v i t e l i k é p e s s é g é t ő l m é g n a g y o b b m é r v b e n t a r t a n u n k k e l l j e n, m i n t e d d i g. — És ez a **szabad csatornának** legutóbbi időben eredménnyel hangoztatott kérdése. — A mint a figyelő előtt tudva van, az amerikai termény belmozgásának legelőnyösebb tényező a nagyban felhasznált vizi ut. — E vizi ut főképviselete a világhirü Erie csatorna. E c s a t o r n á n, mely államköltségen lőn létesitve, s z á l l i t á s i a d ó s z e d e t i k. mely adó nagysága, a gabna egység mozgásánál a vizen történendő szállitási összes kiadásoknak közel harmadát képezi. Az előre látó amerikai, főleg az által ösztönözve, hogy a m e g l e p ő m ó d o n j ö v e d e l m e z ő k ü l v i l á g i g a b n a k e r e s k e d e l m e t m e g t a r t h a s s a, a z o n g o n d o l a t r a j ö t t, h o g y a különben is évről évre jobb anyagi viszonyok közé kerülő á l l a m t ó l k i e s z k ö z ö l j e a f e n t n e v e z e t t f ő s z á l l i t á s i c s a t o r n á n a k s z a b a d d á t é t e l é t Ez irányban a new-yorki kereskedelmi és iparkamara lépett először a kezdeményezés terére. Egy felette népes ülésben Hon. J. J. Hayes a csatornaügyi bizottság elnöke tette meg az első propositiót, mely a legnagyobb mérvü pártfogolásra talált. Inditványa rögtön 30,000 példányban lőn nyomtatva és szétosztva, — mig a kezdeményező — a nevezett kamara nevében a törvényhozás elé járult a gabna kereskedelem világhire fentartásának érdekében. — A törvényhozásban a kérdés ugyan csak többseget hóditott magának, és kimondatott, **miszerint 1881-től kezdve,** vagy is a mely időben megszünik a csatornaadó bérlet **az Eriecsatorna szabaddá fog tétetni.** Beláthatatlan előnyök haramlanak ez által Amerika mezőgazdaságára! Ily és hasonló intézkedések tehát azok, melyeknek következményei méltán jogositják fel mezőgazdáinkat, hogy az amerikai terménytől még jobban féljenek mint féltek eddig. — Csüggedniök nem szabad azonban. — Van a mi mezőgazdaságunknak is előnye, melyet, ha okszerüen fejlesztünk és felhasználunk — ha nem is a régi fényben, de még mindig kielégitőleg fogjuk tarthatni magunkat. — Önsegély tudata tömöritse a hivatottakat, kik ne idegenkedjenek létesitenj oly intézményeket, melyek bár eddig nélkülöztettek, de melyeknek hiánya ezentul már a lét kérdésével szorosan egybefüzhetők.

⁑ **Vidéki pénzintézetek.** **A békésmegyei takarékpénztár** m. évi mérlegkimutatása szerint 100,000 forintnyi részvénytőke után 24788 frt 87 kr hasznot ért el. — **A bicskei takarékpénztárnak** a mult évben 50000 forintnyi alaptőke után 4000 frt tiszta nyeresége volt. — **A krasznamegyei takarékpénztárnak** m. évi mérlege szerint 60000 forintnyi részvénytőke után 11967 frt 45 kr jövedelme volt. — **A szentesi takarékpénztárnak** mult évi tiszta nyereménye 14.165 frt 60 kr. volt.

Munka és üzlet.

— **A muzeum-körut boulevardozása.** A közmunkák tanácsa elhatározván a muzeum-körut kir épitését a nemzeti szinháztól egész a Kalvin-tér tulsó részeig, az illető föld, kőmüves, kövezési és kertészeti munkákra, valamint fagödör rácsokra, keretekre, légszeszoszlopokra és egyéb vasmunkákra (mázolással), végre bádogos, vizvezeték berendezési és felszerelési munkákra nézve az ajánlati tárgyalást april 8-án fogja megtartani. A boulevardozás april végén megkezdetik s október végeig teljesen befejeztetnie kell.

— **Töltények szállitására** hirdet pályázatot a honvédelmi miniszter. A töltények szállitása 5 évre biztosittatik s a pályázók kötelezik magukat, hogy Magyarország területén Budapesten, vagy ettől legfeljebb 230 kilometernyire oly tölténygyárt állitanak fel, mely a rézhüvelyek készitésén kivül hengerző müvek és a csappantyuk és ólomlövedékek gyártására is berendezve legyen. A szabályszerü ajánlatok legkésőbb 1880. április utolsó napjáig a honvédelmi miniszterium segédhivatali igazgatóságánál nyujtandók be.

Közgyülések.

A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság tegnapi évi közgyülése br. P o d m a n i c z k i Frigyes elnöklete alatt folyt le. P u l a y igazgató felolvasá az évi jelentést, miből kitetszik, hogy az ország nagyobb városaiban a lóvásár átvétele iránt folynak javában a tárgyalások s B u d a p e s t t e l 30 évre a szerződés már meg is köttetett, valamint Debreczennel is. Rendezett sorsolásokat, a miket gyámolitott az állam. Összeköttetések létesültek a franczia hadsereggel, stb. de mindemellett a mérleg az idén is 4299 forint veszteséget mutat. A jelentés után a felügyelőbizottság véleménye alapján kiadatott a felmentvény s az igazgatóság javaslatára az alapszabályokban azon módositásokat tették, hogy a társaság évenkint Budapesten tartja közgyülését, az igazgatókat 3 évre választja, s az igazgatók számát k i l e n c z r e emelik. Az elnökségbe b. Wenckheim helyett gr. K á r o l y i Gyula, az igazgatóságba Harkányi Károly, Hédervári Kuen K. gróf és Beniczky Gábor; a felügyelő bizottságba pedig gróf Csekonics Endre, Weisz B. F. és Kölber Alajos választattak.

⁑ **A Schlik-féle vasöntöde és gépgyár-részvénytársaság** tegnap tartottta N a g l Armin elnöklete alatt rendes évi közgyülését, melyben az évi számadások és igazgatósági jelentés felolvastatván, egyhangulag elfogadtattak és a felmentvény kiadatott, utóbbiból kiemelendőnek tartjuk azon jelentést, hogy a lefolyt év eredménye kielégitőnek ismertetik el, a mennyiben a társaságot Schuk N. csődbejutása által ért 15,000 frtnyi veszteséget s az alapitási és kiváltsági számla hátralékát 8417 frt 16 krt törleszteni lehetett, melyek s egyébb veszteségek leirása után 1424 ft 21 krnyi haszon maradván fel az a jövő évi számlára vitetik át. Elfogadta még a közgyülés azon inditványt, hogy több részvényes által saját felelősségére és haszon nélkül 54 frt 11 krral vásárolt 250 darab részvény a társaság tulajdonába átvétessék és törvényszéki határozat után a részvénytőke 500,000 frtról 450,000 frtra szállittassék le az emlitett részvények megsemmisitése után. A jelentés még kiemeli, hogy a társaság a székesfehérvári kiállitásban aranyéremmel jutalmaztatott; végül az igazgatóság tagjai: Nagel, Mendel, Pfeifer, Seitl, Langenfeld és a felügyelő bizottság tagjai: dr. Schoenberg, Grötschel Imre, Schweiger és Dobos F. három évre ujból megválasztattak.

Fa-e vagy vas?

— Még egy szó az e l e v a t o r o k ügyében. —

Schwarczel Sándor müegyetemi tanár urnak az „Épitési Ipar“-ban közzétett időszerü felszólalását, melyet alább teljes terjedelmében közlünk — ajánljuk a főváros polgárainak figyelmébe.

A fővárosban épitendő elevator drámájának ujabb felvonása előtt állunk, a mennyiben a mult évi pályatervek közötti választásnak ideje végre megérkezett.

Ugy értesülünk, hogy a választásnál még egyszer fölmerült az épitési anyag már befejezettnek vélt kérdése és ez okból sietünk még kapuzárás előtt elmondani ez irányban való meggyőződésünket, annyival inkább, mert attól kell tartanunk, hogy a helytelenül választatott anyagból eredő káros következmények, hazánkban az egész elevatorkérdést megölik.

Északamerikában az elevator-intézmény szülőföldjén, majdnem kivétel nélkül fát alkalmaznak, noha a vassal is, bár költséges, de sikerült kisérleteket tettek. És ez ott egészen rendjén is van. Egyrészről kitünő a rendelkezésre álló mézga-dus fenyőfa, másrészről pedig a költség kérdése dönti el a választást, mert a faanyag ára annak óriási mennyisége folytán. Északamerikában felette olcsó.

A gabnanemüek eltartására a fa elevatorok elég kedvezőknek bizonyulván, a praktikus amerikai a hátrányokat fél vállára veszi: nem törődik az épület irtózatos ülepedésével, nem bánja a féregnek elszaporodását és az általa okozott pusztitásokat — sőt, mert a fényes üzlet a magas biztositási dijakat is elbirja, attól se retten vissza, hogy elevatorja vajmi könnyen a lángok martaléka lehet.

De tovább megyek: a legtöbb amerikai nem is látott mást mint faelevatort, ugy, hogy eszmekörében a két fogalom egészen összeforr és igy valóban csak csodálkozni fog, ha azon kérdést intézik hozzá (mint ez legutóbb fővárosunk részéről tényleg megtörtént), hogy mit tart a vas-elevatorokról?

Végzetes hiba volna azonban részünkről, ha az amerikai intézményt szolgai másolatban akarnók átültetni hazánk talajába.

Annyi évi vajudás után oly elevatort teremteni, mely legjobb esetben 25 évig sem marad szolgálatképes — és pedig a férgek pusztitásai folytán — még akkor sem volna szabad, ha — mint ez esetben elkerülhetlen volna — nem hazai anyagot, hanem a styriai ismert jóminőségü vörös fenyőt választanak és ezt köbméterenként 65 frttal fizetnők meg.

Az sem felel meg a mi népünk gondolkozásmódjának, hogy a Duna partjára oda állitsunk egy legmagasabb fokban tüzveszélyes épületet, mely nemcsak szomszédosainak folytonos veszélyeztetője lesz: de melynek jövedelmezőségét az 1.500,000 frt épitési költség és a 600.000 mázsányi befogadási képesség bemutatásával legalább 5—6 millióra rugó értéknek megfelelő magas biztositási tételek is lényegesen csökkenteni fogják.

Nálunk az árak viszonya határozottan a vas mellett szól, minek következtében ezen anyag az épités összes terén, napról-napra inkább tulsulyra emelkedik és a fát háttérbe szoritja. Hogy a vastartók legalább is ép olyan kedvezők a gabona konserválására, mint a fából készültek, ez iránt ma már alig van kétség, hisz e mellett nem csak elméleti okokat lehet felhozni, de még ama pár amerikai vas-elevatornak tapasztalati adatai is e mellett szólanak, ha már a közelebb fekvő példáktól egészen el akarunk is tekinteni.

A kormány részéről Amerikába kiküldött szakértő igen figyelemreméltó hivatalos jelentése külön fejezetet szentel az anyag kérdésének is és az előnyök és hátrányok összehasonlitását a vasnak javára dönti el, — a minthogy nem is hittem, hogy szakértők a fa-elevatorok érdekében, legalább Budapestet illetőleg, lelkesülni tudnának.

A müszaki téren alig létezik nagyobb baj, mint a generalizálás betegsége, mely a valahol jónak bizonyult dolgokat birálat nélkül általánosan, tehát oly helyen is alkalmazza, hol a viszonyok arra kedvezőtlenek.

Megfizettük e betegség árát mindenfelé már százszorosan, de okulni vajmi nehéz! Mint különösen ide vonatkozó példát megemlitem az utczák faburkolatát, a melyek Chigagóban kétségtelenül igen czélszerüek, mig bennünket a Fürdő-utcza és Sugárut faburkolatai egészen más nézetre terelték.

Felhozhatnám az amerikai fahidak utánzatait ujabb hazai vasutainkon és a fa helytelen alkalmazásának más példáit is, ha nem tudnám azt, hogy ezzel alig kimerithető tárgyra tévednék.

Tehát ne generalizáljunk ujból az elevatorok terén is, nehogy müszaki balfogásaink számát még egygyel szaporitsuk, hanem individualizáljuk a kérdést!

Fogadjuk el az elevatorok eszméjét, fogadjuk el lehetőleg czélszerünek bizonyult berendezéseit és üzemét, de alkalmazkodjunk mindenképen hazai viszonyainkhoz, melyek sok más részleten kivül a fának mellőzését és a vasnak alkalmazását is határozottan követelik.

S c h w a r c z e l S á n d o r.

Napirend márczius 16-án.

Naptár. Kedd. Kath.: Hubert. Prot.: Czirjek. Görög-Orosz: márcz. 4. Geazim. Nap kél 6 óra 12 perczkor. Nyugszik: 6 óra 6 perczkor.

Képviselőház ülést tart d. e. 10 órakor.
Muzeumban nyitva van a régiségtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Fővárosi egylet d. u. 4 órakor ülést tart.
Fővárosi tanács ülést tart d. e. 10 óeakor.
Memzel hangversenye este 7½ órakor a Hungáriában.
Eszterházi képtár nyitva d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Orsz. képzőmüvészeti tárlat kiállitása nyitva d. e. 10—12 d. u. 2—4.
Muzeumi könyvtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3—7 óráig.
Egyetemi könyvtár d. u. 4 óráig nyitva.
Magyar daltársulat este a Komlókertben előadást tart.
Az állatkert nyitva egész nap.

Árverések ma a fővárosban. Klein Ignácz 45832 frtra b. ingatl. (torony-utcza 1.) Jeiser Zsófia 16462 frtra b. ingatl. torony-utcza 1.)

Kivonat a Budapesti Közlöny márcz. 15-ki számából.

Árverések a fővárosban. Jaiser Zsófia 16575 frtra b. ingatl. apr. 6. (torony-utcza 1.) Tőkey Luiza 19747 frtra b. ingatl. márcz. 30. (torony-u. 1.)

Arverések a vidékcn. Ruzsás Dávid 3083 forintra b. ingatl. apr. 15. Monostor-Apatin (Tapolcza.) Nesiti Matina 500 frtra b. ingatl. apr. 13. Franyován (N.-Becskerek.) Bellmann Károly 680 frtra b. ingatl. márcz. 24. Téson (Sziget.) Partli József 60 forintra b. ingatl. apr. 13. H.-Moráczon (Szombathely.) Betyák György 934 frtra b. ingatl. apr. 13. Tisza-Hegyesen (N.-Kikinda.) Danizsi Ignáczné 1680 frtra b. ingatl. apr. 19. Pápán. Popov Naum 2879 frtra b. ingatl. apr. 14. Mokrin (N.-Kikinda.) Petru George 435 frtra b. ingatl. apr. 19. Szászsebesen. Özv. Schuster Tamásné 600 frtra b. ingatl. apr. 20 Báttaszéken. Marovits Anna 935 frtra b. ingatl. márcz. 27. Mislényen. Szendi Mátyás 314 frtra b. ingatl. apr. 28. Szentmártonban. Pock János 3400 frtra b. ingatl. apr. 9. Kismártonban. Mercse Todor 1660 frtra b. ingatl. apr. 19. Aradon. Vajda Imre 528 frtra b. ingatl. apr. 3. Lepsényben (Veszprém.) Láng János 300 frtra becsült ingatlana márczius 30. Székesfehérvárott. Kis András 650 frtra b. ingatl. apr. 1. Uj-Németen (Tasnádon.) Varga József 1170 frtra b. ingatl. april 15. Csepregen (Sopron) Czina Ivánné 319 frtra b. ingatl. april 8. Enyingen (Veszprém) Somogyi József 560 frtra b. ingatl. april 15. Mindszentszállán (Tapolcza). Szakály István 1300 frtra b. ingatl. april 14. Szombathelyen. Jakab Gábor 4700 frtra b. ingatl. april 6. Szilágy-Somlyón. Tingh János 425 frtra b. ingatl. márczius 23. Nagy-Baráton (Győr). Both Lázár 338 frtra b ingatl. april 1. Kriczován (Lugos). Czellen Miklós 2625 frt april 15 Uj-Panáton (Arad). Végh Ferencz 1060 frtra b. ingatl. april 5. Csepregen (Sopron). Wartha József 1500 frtra b. ingatl. april 9. Kismártonban. Stiglitz István 460 frtra b. ingatl. april 6. Kismártonban. Csiná István 958 frtra b. ingatl. apr. 8. Enyingen (Veszprém). Podola János 6363 frtra b. ingatl. april 19. Kolozsváron. John János 2000 frtra b. ingatl. april 5. Kismártonban. Hart József 1300 frtra b. ingatl. márczius 31. Egerben. Kovács Károly 1500 frtra b. ingatlanái april 3. Tatában. Szili Antal 4384 frtra b. ingatl. april 6. Egyeden (Sopron), Wimmer János 8.0 frtra b. ingatl. april 7. Kismártonban. Czura Petruz 1450 frtra b. ingatl. april 8-án Abrudbánya. Kardos Pál 600 frtra b. ingatl. april 2. M.-Szt-Kállán. Viczay János 600 frtra b. ingatl. márczius 19. Felső-Dorgicson (Esztergom). Dragus György 463 frtra b. ingatl. april 6. Amvizon (Szatmár-Németi). Huber József 630 frtra b. ingatl. április 15. Karván (Esztergom). Nothelfer Anna 450 frtra b. ingatl. márczius 26. Szent-Iványon (pestvidéki tvsz.)

Csődhirdetmény. L o i s c h Lajos budapesti czipész mester ellen bej. april 28, 29 és 30. ideigl. tömeggondnok és perü. Enyedy Miklós ügyv. — Schwarz Antal és társa egri kereskedő czég ellen bej. april 6, 7, 8. ideigl. tömegg. és perü. Cseh Bertalan ügyv.

Csődmegszüntetés Blau Gyula szántói lakos keresk. kiegyezés folytán.

CSÁVOLSZKY LAJOS
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

NYILT-TÉR.

BUDAI KIRÁLY-KESERÜFORRÁS
legjobb szer székrekedés és ebből következő betegségek ellen
Deák Ferencz-, Hunyady Mátyás Gr. Széchenyi I., Szt. István-forrás.
PREBLAI savanyuviz
RADEINI savanyuviz
mindig friss töltésben kapható
MATTONI és WILLE
cs. k. udv. szállitók ásványviz telepükben
budai király-keserüforrások tulajdonosai
Budapesten, V., Ferencz-József-tér 3. (Dianafürdő.) 12a

BUDAPESTI SZINLAPOK.

Nemzeti szinház.

Kedd, márczius 16-án.

WILT MÁRIA assz., császár és kir. udvari és kamara-énekesnő vendégjátékául:

ÖRDÖG RÓBERT.

Opera 5 felv. Irta Scribe. Forditotta Asztalos Károly. Zenéjét szerzette Mayerbeer.

Személyek:

Izabella	Maleczkyné	Alberti lovag	Tallián
Róbert	Perotti	Gratiano lovag	Széphegyi
Bertram	Ney	Tresco lovag	Erdei
Raimbaud	Zajonghy	Herold	Kiss D.
Alice	**Wiltné Mária**	Ilona	Weiner Julia
Bosalus	Szalai		

Kezdete 7 órakor.

Népszinház.

BLAHÁNÉ LUIZA assz., mint vendég.

TITILLA HADNAGY.

Operett 4 felv. Irta Rákosi Jenő. Zenéjét szerzette Puks Ferencz. — Személyek:

Az ezredes	Solymosi	Sovárghy	Együd
Ninett	Gyöngyösi I.	Füstös Lázár	Tihanyi
Lizett	Agostoni B.	Éva felesége	Klárné
Mariett	Till Jusztin	Katicza	Komáromi M.
Ptitruvaly	Blaháné L.	Paklincs	Veres
Zsán Belázs	Balogh	Eskető barát	Kovács M.
Szomorgósi	Pártényiné	Egy legény	Hatvani
Libahorszki	Rákosi Szidi	Egy leány	Kovács Lidi
Kacsády	Csatai Zsófi	Káplár	Kovács István
Tyukody	Lukácsyné	Drog	Füredi
Kontyody	Kacsó K.	Belpion	Halasi
Füleméry	Hargittai A.	Karambol	Vasvári
Kocsonyády	Bodor Etel		

Kezdete 7 órakor.

Vasut közlekedési utmutató.

A vonat indul.	A vonatok minősége	Indulási idő
Az osztrák államvaspálya indóházából.		
Budapestről, Vácz, Esztergom, Pozsony, Bécs felé a	gyors vonat	8 óra 10 p. regg.
	szem. vonat	9 óra 20 p. d. e.
	„ „	9 óra 30 p. este
Budapestről Érsek-Ujvárig	vegyes von.	11 óra 35 p. este
Budapestről Nagy-Marosig	„ „	4 óra 55 p. d. u.
Budapestről Czegléd, Szeged, Temesvár, Orsova felé	futár. vonat	10 óra 5 p. este
	szem. „	6 óra 05 p. éjjel
	„ von.	6 óra 55 p. regg.
Budapestről Czegléden keresztül, Szolnok, Arad, Temesvár felé	szem. vona.	7 óra 25 p. …
	„ „	6 óra 3 p. d. u.
Budapestről Czegléden keresztül Püspök-Ladány, N.-Várad, Kolozsvár felé	szem. vonat	7 óra 30 p. regg.
	„ „	6 óra 3 p. d. u.
Budapestről Czeglédig	vegyes von.	2 óra 45 p. d. u.
A magyar államvasut (losonczi) indóházából.		
Budapestről Hatvan, Losoncz, Ruttka, Oderberg felé	gyorsvonat	6 óra — p. regg.
	vegyes von.	3 óra 10 p. d. u.
Budapestről Hatvan, Miskolcz, Kassa, Lemberg felé	szem. vonat	7 óra 42 p. regg.
	vegyes von.	11 óra 3 p. este.
Budapestről Hatvanig	helyi vonat	5 óra 47 p. d. u.
A déli vasut (budai) indóházából		
Budapestről, Székesfehérvár, Kanizsa, Pragerhof, Trieszt felé	szem. vonat	7 óra 10 p. regg.
	„ „	9 óra 35 p. este
Budapestről, Székesfehérvár, Veszprém, Szombathely, Grátz felé	szem. vonat	7 óra 10 p. regg.
	vegyes von.	11 óra — p. d. e.
Budapestről, Kis-Czell, Pápa, Győr, Uj-Szőny felé	„ „	7 óra 10 p. regg.
Budapestről Kanizsáig	vegyes von.	11 óra — p. d. e.

A vonat megérkezik.	A vonatok minősége.	Megérkezési idő.
Az osztrák államvasut indóházába		
Bécs, Pozsony, Esztergom, Vácz felől a	gyorsvonat	9 óra 45 p. este
	személy von	5 óra 38 p. d. u.
	vegyes von.	6 óra 7 p. regg.
Érsekujvárról	„ „	12 óra 20 p. d. e.
Nagy-Marosról	„ „	8 óra 47 p. regg.
Orsova, Temesvár, Szeged, Kecskemét felől a	gyorsvonat	7 óra 30 p. regg.
Kolozsvár, Nagy-Várad, Püspök-Ladány felől	szem. vonat	8 óra 45 p. este
	vegyes von.	5 óra 31 p. este
	„ „	8 óra 45 p. regg.
	„ „	6 óra 35 p. regg.
Czeglédről	„ „	11 óra 54 p. d. e.
A magyar államvasut (losonczi) indóházába.		
Oderberg, Ruttka, Losoncz felől	gyorsvonat	11 óra 2 p. este
	vegyes von.	12 óra 4 p. d. e.
Lemberg, Szerencs, Miskolcz, Hatvan felől	szem. vonat	7 óra 58 p. este
	vegyes von.	6 óra 14 p. regg.
A déli vasut (budai) indóházába.		
Trieszt, Pragerhof, Kanizsa, Székesfehérvár felől	pósta vonat	6 óra 16 p. regg.
	„ „	8 óra 36 p. este
Grátz, Szombathely, Veszprem felől	szem. vonat	8 óra 36 p. este
	vegyes von.	3 óra 13 p. d. u.
Uj-Szőny, Győr, Pápa, Kis-Czell felől	„ „	8 óra 36 p. este
Kanizsáról	„ „	3 óra 13 p. d. u.

Meteorologiai jegyzetek.

A meteorologiai magy. kir. központi intézet időjárási távirati jelentései 1880. évi marcz. 15-röl, reggeli 7 óra.

Észlelési állomás	Légnyomás m. m.	Hőmérséklet C°	Szél iránya	Szél erősség	Felhőzet
Bregenz	—	—	—	—	—
Prága	—	—	—	—	—
Bécs	—	—	—	—	—
Sopron	764.2	+ 3.0	ÉK	2	felhős
Magyar-Ovár	765.0	+ 0.4	Ny	4	borult
Trencsén	763.2	+ 4.0	É	1	köd
Beszterczebánya	763.4	— 1.9	—	—	borult
Budapest	762.6	0.0	Ny	1	derült
Szolnok	761.9	— 2.0	Ny	2	borult
Debreczen	765.7	— 3.0	D	1	„
Ungvár	762.2	— 2.7	K	2	„
Szatmár	764.1	— 3.8	DK	2	„
Nagy-Szeben	764.7	— 8.4	ÉNy	1	„
Orsova	762.7	— 2.9	—	—	„
Temesvár	764.9	— 4.0	É	1	„
Szeged	762.9	— 2.4	—	—	„
Csáktornya	763.6	— 0.2	DNy	1	felhős
Zágráb	764.8	+ 0.5	ÉK	2	borult
Fiume	766.8	+ 2.7	É	1	„
Pola	—	—	—	—	—
Lesina	—	—	—	—	—
Selmeczbánya	763.6	— 3.2	ÉNy	3	borult

A megelőző 24 óra alatti tünemények. A l é g n y o m á s mindenütt sülyedett, Budapesten és Selmeczbányán 12.2 mm.-el. A h ő m é r s é k mindenütt emelkedett, Trencsénben 11.5 fokkal. C s a p a d é k: Sehol sem méretett. O z o n Budapesten nappal 3, éjjel 7.

Vizállás és időjárás.

Márczius	Névszerint	Méter 0 fölött	Méter 0 alatt	Változik:	Időjárás
15	Budapesten	4.88	—	apadó	tiszta
15	Pozsony	3.26	—	„	felhős
15	Komárom	4.09	—	„	„
—	Esztergom	—	—	„	—
—	Nagy-Maros	—	—	„	—
—	Vácz	—	—	„	—
—	Ercsi	—	—	„	—
—	Adony	—	—	„	—
—	Pentele	—	—	„	—
—	Duna-Földvár	—	—	„	—
—	Paks	—	—	„	—
—	Baja	—	—	„	—
—	Mohács	—	—	„	—
—	Vukovár	—	—	„	—
15	Ujvidék	5.65	—	„	—
15	Zimony	4.82	—	„	köd
—	Pancsova	—	—	„	—
15	Ó-Orsovan	3,60	—	„	—
—	Bezdánnál	—	—	„	felhős
—	Verbászon	—	—	„	—
15	M.-Szigeten	0.56	—	apadó	fagy
15	Szolnokon	5.13	—	áradó	borult
15	Sárospatak	4.94	—	„	fagy
15	Tokajban	6.68	—	„	felhős
15	Szegeden	5.60	—	apadó	„
15	Gyula fehér Körös	2.07	—	„	„
15	Remete fekete Körös	2.38	—	„	—
—	Rékás kettős „	—	—	„	—
15	Gyoma hárm. „	5.67	—	„	—
—	K.-Jenő fehér „	—	—	„	—
—	Zerind fekete „	—	—	„	—
15	Sajó	1.80	—	apadó	—
15	Barcson	1.05	—	„	—
15	Eszéken	2.80	—	„	felhős
15	Sziszeken	1.96	—	áradó	„
15	Szatmáron	2.22	—	apadó	—
14	Aradon	0.45	—	„	száraz
14	Nagy-Becskereken	1.04	—	„	„

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzetei (azonos a P. Lloydéval) márczius 15.

Termény	Irányz.	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm frttól	frtig	Minőség hektol.	Ár 100 kilogramm frttól	frtig
Buza							
bánsági . . . . . uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	13.90	14.05
„	„	76	14.10	14.20	77	14.30	14.40
„	„	78	14.45	14.55	79	—.—	—.—
„	„	80	—.—	—.—	91	—.—	—.—
tiszavidéki	„	74	—.—	—.—	75	14.—	14.10
„	„	76	14.20	14.30	77	14.40	14.50
„	„	78	14.55	14.65	79	—.—	—.—
„	„	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
pestvidéki	„	74	—.—	—.—	75	13.75	13.95
„	„	76	13.95	14.05	77	14.20	14.30
„	„	78	14.35	14.40	79	—.—	—.—
„	„	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
fehérmegyei	„	74	—.—	—.—	75	14.—	14.10
„	„	76	14.20	14.30	77	14.40	14.50
„	„	78	14.55	14.65	79	—.—	—.—
„	„	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
bácskai	„	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
„	„	76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
„	„	78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
„	„	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
északmagyarországi	„	74	—.—	—.—	75	13.50	13.65
„	„	76	13.70	13.80	77	13.90	14.—
„	„	78	14.10	14.30	79	—.—	—.—

Termény	Irányzat	Faj	Minőség hectoliterenk.	Ár 100 kilogrammként frttól	frtig
Rozs	csendes	—	70—72	10 75	10 90
Árpa	szilárd	takarmány	60—62	8 —	8 25
„	„	égetni való	62—64	8 60	9 50
„	„	sörfőzdei	64—66	—.—	—.—
Zab	„	—	36—40	7.65	7 90
Tengeri	„	bánsági	75	8 65	8 70
„	„	másnemü	73	8 55	8 60
Repcze	„	káposzta		7.95	8.10
„	szilárd	bánsági		—.—	—.—
Köles	szilárd	—		7.40	7.85
Kendermag	sziiárd	—		—.—	—.—

Szokványgabona, határidőre	Irányzat		100 kilogramm ára pénzben	100 kilogramm ára áruban
buza	—	tavaszra	14 30	14.35
„	lanyha	őszre	—.—	—.—
tengeri	„	szept.—október		
„	szilárd	május—jun. 1880	8 87½	8 92½
zab	„	tavaszra	7.70—	7 75
„	„	őszre	—.—	—.—
repcze bánáti		aug.—szept.	—.—	—.—

Szilva lanyha bosn. bord. p. 26.— á. 26.50 zsák p. 25.— á. —.— szerb. 24. — a. p. 24.25
Szesz szilárd régi módu élesztő, h. n. p. 35. — áru 36.—
Szesz szilárd és uj módu, burgonya p. 37. á. 38.

Értékpapirok

Államadósság.		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar vasuti kölcsön	befizet. 170 frt	118 75	119 25
Gömöri államvasuti záloglev.	„ 100 frt	—.—	—.—
Magy. keleti vasut I. kib.	„ 300 frt	—.—	—.—
„ „ „ II. „	„ 700 frt	78 75	79 25
Magy. kel. vasuti államkötv. ar.		91 75	92 50
Magy. nyeremény-kölcsön 100 frt		82 25	82 75
„ sorsjegy-kölcsön 50 frt		112 75	113 25
1871-iki magy. államk.-kölcsön v. strl. f. ez. 5%		112 —	113.—
1872-iki „ „ v. strl. f. ez. 5%		—.—	—.—
1873-iki magy. kir. kincstári utalv. f. ez. 6%		—.—	—.—
1874-iki „ „ f. ez. 6%		—.—	—.—
Magy. aranyjáradék 6% adómentes		101 75	101 90
„ földtehermentesitési kötvények		89 50	90 25
„ „		88.50	89 —

Értékpapirok

	Utolsó árkelet pénz	áru
Magy. földtehermentesitési kötvények temesi	88 —	88 50
„ „ „ 1867. záradékkal	87 50	88 —
„ „ „ erdélyi	88	88 50
Magy. orsz. jel. urbéri válts. kötv. (100 frt) 5%	87 50	—
Szőlődézsma váltsági kötvény (100 frt)	91.25	91 75
Magy. kir. pénztárjegyek 6 hóra	100.—	
Osztrák államadósság papirban 5%	71 30	71 45
„ „ ezüst kamat jan.—jul. 5%	72 —	72 25
„ „ „ „ apr.—okt. 5%	72	72.25
Osztrák aranyjáradék	86 25	86 75
„ „ kisorsolással 1860-ból á 500 frt.	128.—	129 —
„ „ „ 1860-ból á 100 frt	130 —	131
„ „ „ 1864-ből á 100 frt	172.—	172 50
„ „ „ 1864-ből á 50 frt	170 50	171 50
Pest város kölcsöne 1870-ből 6%	101 25	101 75
„ „ „ 1871-ből 5. 6	101 25	101 75

Értékpapirok

Osztal. 1878-ra	Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
	Biztositó társulatok.			
	Első magy. bizt. társ	befiz. 800 frt	3375	—
	Pannonia viszb. társ.	„ 300 „	1275	1300
	Pesti bizt. intézet	„ 100 „	—	—
	Unio viszbizt. társ.	„ 300 „	202	205
	Vasutak.			
	Alföld-fiumei	„ 200 „	148 50	149
	Arad-körösvölgyi	„ 100 „	—	—
	Báttaszék-dombóvári	„ 200 „	136 —	137
	Déli vasut	„ 200 „	87 50	88
	Éjszakkeleti vasut	„ 200 „	141.	142
	Erdélyi vasut	„ 200 „	136.50	137
	Kassa-oderbergi vasut	„ 200 „	125 50	126
	Osztrák államvasut	„ 200 „	273 —	274 —
	Pécs-barcsi vasut	„ 200 „	190	191
	Tiszavidéki	„ 400 „	236 50	237 50
	Vágvölgyi vasut	„ 200 „	—.—	—.—
	Osztr. dunagőzhaj. társ.	„ 500 „	610	615
	Budai hegypálya	„ 100 „	88	90
	Pesti közuti vaspálya	„ 200 „	368	370
	Bankok.			
	Ált. m. municip. hitelb.	„ 200 „	185 —	—
	„ „ hitelbank	„ 200 „	282 50	283
	Anglo-osztrák bank	„ 120 „	153 —	154
	Bihari keresk. bank	„ 140 „	—	—
	Dettai tak és hitel-egylet	„ 100 „	—	—
	Horvát leszámitoló-bank	„ 200 „	—	—
	Iparbank, budapesti	„ 100 „	15	58
	Kisbirt. földh. intézete	„ 80 „	—	—
	Lipótv. bank rész.-társ.	„ 100 „	65	66
	Magy. ált. földh. részv. ts.	„ 140 „	156	158
	Magy. jelzálog hitelb.	„ 60 „	49 50	50 50
	Osztrák hitelintézet	„ 160 „	299.50	300
	Osztrák-magyar bank	„ 600 „	830	835
	I. magy. iparbank	„ 200 „	161	162
	Pesti keresked. bank	„ 500 „	612	614
	Pest-budai kézm. bank	„ 100 „	89 —	90 —
	Sziszeki hitelbank	„ 100 „	—	—
	„Unión“ bank	„ 100 „	114	114 50
	Takarékpénztárak.			
	Országos központi	„ 100 „	138.50	139
	Pesti első hazai	„ 1000 „	3580	3600

Osztal. 1878-ra.	Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
	Pest-budai fővarosi	befiz. 200 frt	440 —	445
	Pesti külvárosi	„ 150 „	—	64 —
	Pakrac-daruvár-kutinjai	„ 50 „	—.—	—
	Vas-zalamegyei első	„ 100 „	—	125
	Gőzmalmok.			
	Concordia malom	befiz. 500 frt		
	Első budapesti	„ 500 „	485	495
	Erzsébet	„ 200 „	1775	1790
	Hengermalom	„ 500 „	292	294
	Lujza	„ 160 „	780	785
	Molnárok és sütők	„ 200 „	[illegible]	272
	„ „ III. kib.	„ 120 „	360	365
	Pannonia	„ 1000 „	310	311
	Viktoria	„ 300 „	1355	1365
			525	530
	Különféle vállalatok.			
8 —	Alagut	befiz. 105 frt	101.25	101 50
24 —	Ganz és társa vasöntöde	„ 400 „	448	449
12 —	Gschwindt-féle szeszgyár	„ 200 „	308	—.—
12 —	Gyapjum. és siz. t. első m.	„ 200 „	185	—.—
30 —	Keresked. testület épülete	„ 210 „	—	—.—
35.—	Könyvnyom. „Athenaeum“	„ 200 „	515	525
45.	„ Pesti részv. t.	„ 500 „	655	660
—	„ Franklin	„ 150 „	—.—	—.—
—	Kőszén és téglagyár	„ 200 „	117 50	118
—	Rima-murányi vasmü	—	3100.	—
7 —	Salgó-tarjáni kőszénbánya	„ 100 „	108 —	109
— —	Salgó-tarjáni vasöntöde	„ 100 „	—.—	— —
—.—	Schlick-féle vasöntöde	„ 200 „	129 50	130 —
35 —	Serfőzde első magyar	„ 500 „	548	550
10 —	Sertéshizlaló	„ 200 „	190 —	195
—	Sóskuti kőbánya	„ 200 „	41 —	42 —
24 —	Spodium és csontlisztgyár	„ 200 „	248	250
5 —	Szálloda-részvénytársaság	„ 200 „	—.—	—.—
—.—	Tégla és mészégető ujlaki	„ 200 „	61.—	62 —
—.—	Téglagyár, kőbányai	„ 200 „	119 —	120
	Záloglevelek.			
	Magy. földhit. int. papir érték	5½%	101 50	102 —
	„ „ „ „ „	5%	98.75	99
	„ „ „ arany v. ezüst	5%	116	116 50
	„ jelzálogbank	5½%	94 —	95.—
	„ ált. földh. részv. társ.	6%	101.—	101 50
	„ „ „ „ „	5½%	95 —	95 50

Értékpapirok			Utolsó árkelet pénz	áru
Osztr.-magyar bank o. é.		5%	102 50	103 —
Pesti kereskedelmi bank		6%	102 25	102 50
Kisbirtokosok földhitelintézete		7%	—.—	—
„ „		6%	—.	—.—
Elsőbbségek.				
Báttaszék-dombovár-zákányi vasut	befiz. 200 frt	5%	79 50	80
Dunagőzhaj. társaság	„ 200 „	5%	—.—	
„ „	„ 300 „	5%	—.—	
Észak-keleti vaspálya 5%	befiz. 300 frt		84 75	85
„ „ ar. 5%	„ 300 „		—.—	—.—
Magy. galicz. vaspálya 5%	„ 300 „		—.—	—.—
I. erdélyi vaspálya 5%	„ 500 „		—.—	—.—
Győr-sopron-ebenf. vas. 6%	„ 200 „		81 25	81 75
Kassa-oderbergi vasut 5%	„ 200 „		—.—	—.—
Vágvölgyi vasut 5%	„ 200 „		86 50	87 50
„ „ részk. 7½%	„ 200 „		—.—	—.—
Budapesti lánczhid 6%	„ 200 „		—.—	—.—
Kőszén és téglagy. kötv. 6%	„ 100 „		101 25	—.—
Lloyd és tőzsdeépület 5%	„ 100 „		—.—	—.—
Stiriai-Horvát fényszén bányászati társulat 6%	„ 200 „		91 —	91.50
Magánsorsjegyek.				
Osztrák hitelintézet			180 —	181 —
Pénznemek.				
Cs. k. arany			5.52	5.54
Osztrák-magyar 8 frtos arany			9 45	9 47
20 frankos arany			9 45	9 47
Török aranylira			—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst			—.—	—.—
Római birodalmi bankjegyek			58 20	58 25
Váltók árfolyama.				
Német bankpiaczok 100 márk		4%	57 60	57 80
Amsterdam 100 hollandi frtért		3%	98 —	98 15
Brüssel 100 frankért		3½%	46 80	46 90
Páris 100 frankért		3%	46.90	46 95
Zürich 100 frankért		3½%	46 85	46 95
Svájczi bankpiaczok		3½%	46 85	46 95
London 10 font sterlingért		3%	118 60	118 90
Szentpétervári 100 rubelért		6%	—.—	—.—